

**T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
2017-YL-027**

**2015 YILI MYRINA VE GRYNEION YÜZEY
ARAŞTIRMASI ARKEOLOJİK ENVANTERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

**HAZIRLAYAN
Rıza Tahsin ŞAHİN**

**TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Murat ÇEKİLMEZ**

AYDIN – 2017

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Arkeoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Rıza Tahsin ŞAHİN tarafından hazırlanan “2015 Yılı Myrina ve Gryneion Yüzey Araştırması Arkeolojik Envanterinin Değerlendirilmesi” başlıklı tez, 02.06.2017 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmzası	
Başkan :	Yrd. Doç. Dr. Murat ÇEKİLMEZ	ADÜ
Üye :	Doç. Dr. Bahadır DUMAN	PAÜ
Üye :	Yrd. Doç. Dr. Emre ERDAN	ADÜ

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu yüksek lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun sayılı kararıyla tarihinde onaylanmıştır.

Doç. Dr. Ahmet Can BAKKALCI

Enstitü Müdürü V.

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

...../...../2017

Rıza Tahsin ŞAHİN

ÖZET

2015 YILI MYRINA VE GRYNEION YÜZEY ARAŞTIRMASI ARKEOLOJİK ENVANTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Rıza Tahsin ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi, Arkeoloji Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Murat ÇEKİLMEZ

2017, 149 sayfa.

Bu tez çalışmasında, 2015 yılı Myrina ve Gryneion yüzey araştırmalarında bulunan, antik kentlere ait kültür varlıkları incelenmiştir. Araştırmada tespit edilen arkeolojik buluntular fotoğraflanarak belgelenmiştir. Buluntuların tipolojik, kronolojik ve materyal özellikleri incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonrasında arkeolojik eserlerin; adı, dönemi, araştırmada bulunduğu yeri, cinsi, ölçüsü verilmiş ve tanımı yapılarak katalog hazırlanmıştır.

Myrina ve Gryneion antik kentlerinin konumundan bahsedilmiştir. Antik kaynaklar ve modern araştırmacıların eserlerinden yararlanılarak kentlerin tarihi anlatılmıştır. Daha önceki araştırmalarda ortaya konulan veriler ve araştırmacıların incelemeleri hakkında bilgiler verilmiştir. Tez çalışmasında, Myrina antik kentine ait 63 parça ve Gryneion antik kentine ait 14 parça olmak üzere, toplam 77 adet arkeolojik envantere katalog hazırlanmış ve değerlendirilmiştir.

Myrina İ.Ö. 3. yüzyıldan İ.S. 3. yüzyıla kadar sikke basmış ve Roma İmparatorluğu'nda kısa bir süre Sebastopolis ismini almıştır. Roma İmparatorluk Dönemi'nde özgür kent olarak anılmıştır. Myrina ve Gryneion çoğunlukla adları beraber anılan iki Aiol kenti olmuştur. Gryneion antik kenti, zamanla Myrina antik kentine bağlı küçük bir yerleşim haline gelmiştir. Myrina sikkelerinde Gryneion Apollon Kutsal Alanı ile alakalı tasvirlerde iki kentin birbiriyle ilişkili olduklarını görmek mümkündür. Kentlerin tarihi Antik Yunan kolonizasyonu öncelerine kadar dayanmaktadır. Gryneion Apollon Tapınağı ve tanrının kutsal korusu, antik çağlarda önemli Apollon kehanet ocaklarından birisi olmuştur.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Myrina, Gryneion, Apollon, Tapınak, Nekropol.

ABSTRACT

EVOLUTION OF ARCHAEOLOGICAL MATERIALS WHICH FOUND FROM THE SURVEY OF MYRINA AND GRYNEION IN 2015

Rıza Tahsin ŞAHİN

M. sc. Thesis at Archaeology

Supervisor: Dr. Murat ÇEKİLMEZ

In this thesis, archaeological artifacts of Myrina and Gryneion are examined which are detected in the surveys of 2015. The archaeological artifacts discovered in the survey have been documented and photographed. The typological, chronological and material properties of the artifacts have been examined. After the examinations, name, period, place of investigation, type, measurement of the archaeological artifacts have written and defined as a catalog.

Location of Myrina and Gryneion are mentioned. The history of the cities was explained by using the works of ancient sources and modern researchers. Data presented in previous studies and information on researchers' reviews are given. In this thesis, a total of 77 archaeological catalogs were prepared and evaluated for 63 pieces belonging to Myrina and 14 pieces belonging to Gryneion.

From the 3rd century BC to 3rd century AD, coins are ridded in the name of Myrina. Myrina, also known as the free city, was named for a short time Sebastopolis in the Roman Imperial Age. Myrina and Gryneion are the two Aioli cities that are often mentioned together. The ancient city of Gryneion has gradually become a small settlement and linked to the ancient city of Myrina. It is possible to see that the two ancient cities related to each other in the depictions of Gryneion Apollon Sanctuary on the Myrina coins. The founding of the two cities dates back before ancient Greek colonisation. Temple of Gryneion Apollo and gods sacred grove became most important oracle center in antiquity.

KEYWORDS: Myrina, Gryneion, Apollo, Temple, Nekropolis.

ÖNSÖZ

2015 Yılı Myrina ve Gryneion Yüzey Araştırması Arkeolojik Envanterinin Değerlendirilmesi konulu tez çalışması, 2015 yılı yüzey araştırmaları kapsamında bulunmuş bir grup arkeolojik eserin, katalog haline getirilerek incelenmesini amaçlamış bir çalışmadır. Tezin yazımı, bu iki kent hakkındaki bilgilerin sınırlı olması dolayısıyla, uzun bir araştırma ve kaynak taraması süreciyle geçmiştir. Myrina ve Gryneion antik kentleri daha çok araştırmanın yapılması gerektiği iki antik kenttir. Örneğin Myrina antik kentindeki çalışmalar her ne kadar 1880'lerde başlamışsa da bugüne kadar uzun soluklu bir kazı yapılamamıştır. Bu sebeple, antik kentlerin daha çok aydınlığa kavuşması amacıyla, bu iki antik kentte sistematik bir kazı yapılması gerektiğini söylemek herhalde yanlış olmayacaktır.

Çalışmamın hiçbir noktasında sıkılmadan, zevkle yazmış olmanın mutluluğunu yaşamaktayım. Bu iki Aiol kentinin aydınlatılmasına bir katkıda bulunmak fikri çalışmalarımıdaki en büyük motivasyon kaynağımdı. Öncelikle sayesinde bu çalışmayı yapma fırsatı bulmamı sağlayan, tezimin her noktasında en az benim kadar emeği olan ve 2015 Yılı Myrina ve Gryneion Yüzey Araştırması'nın başkanlığını yapan değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Murat ÇEKİLMEZ'e teşekkür ederim.

Bana eğitim hayatım boyunca maddi manevi destek olan aileme ve kız arkadaşım Sıla Kaptan'a, arkadaşlarım Yiğit Noyan ve Aykut Kiracı'ya teşekkür ederim.

Rıza Tahsin ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI.....	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	ix
ÖNSÖZ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xix
ÇİZİMLER DİZİNİ	xxi
RESİMLER DİZİNİ	xxiii
GİRİŞ.....	1
1. MYRINA VE GRYNEION ANTİK KENTLERİ.....	6
1.1. Myrina'nın Tarihçesi ve Yapılan Araştırmalar	6
1.2. Gryneion'un Tarihçesi ve Yapılan Araştırmalar	14
2. 2015 YILI YÜZEY ARAŞTIRMALARI VE BULUNTULAR	23
2.1. Myrina YüzeY Araştırmaları ve Buluntular.....	23
2.1.1. Kalabasar Tepe YüzeY Araştırması ve Buluntular	23
2.1.2. Myrina Agorası ve Buluntular	29
2.1.3. Myrina Tiyatrosu ve Buluntular	42
2.1.4. Myrina Nekropolü ve Buluntular	47
2.1.5. Çaltıldere Mahallesi ve Buluntular.....	55
2.1.6. Karşıyaka Mahallesi Ebru Sitesi ve Buluntular.....	60
2.2. Gryneion YüzeY Araştırmaları ve Buluntular	64

2.2.1. Apollon Kutsal Alanı ve Buluntular	64
2.2.2. Teraslı Alan ve Buluntular	75
2.2.3. Gryneion Nekropolü ve Buluntular.....	81
3. KATALOG	87
TARTIŞMA VE SONUÇ	132
KAYNAKLAR	143
ÖZGEÇMİŞ	149

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

ADÜ	Adnan Menderes Üniversitesi
cm	Santimetre
Çev.	Çeviren
Ed.	Editor
et al.	Ve diğer
Hdt.	Herodotos, Historiai.
İ.Ö.	İsa'dan önce
İ.S.	İsa'dan sonra
K.	Katalog
m	Metre
Mela	Pomponius Mela, De Situ Orbis Libri III.
Nep. Alc.	Cornelius Nepos, Alcibiades.
No	Numara
Nolu	Numaralı
Paus.	Pausanias, Hellados Periegesis.
PAÜ	Pamukkale Üniversitesi
Plin. Nat.	Pliny the Elder, Naturalis Historia.
Sic. Diod.	Diodorus Siculus, Bibliotheca Historike.
Strab.	Strabon, Geographica.
Tac. Ann.	Cornelius Tacitus, Annales.
vd.	Ve diğerleri
Verg. A.	Publius Vergilius Maro, Aeneid.
Xen. Hell.	Xenophon, Hellenika.

ÇİZİMLER DİZİNİ

Çizim 2.1. Öteki Tepe'nin Kuzey Yamaçlarında Tespit Edilen Hellenistik Dönem Sur Duvarının Kesit ve Cephe Çizimi	29
Çizim 2.2. E. Pottier ve S. Reinach'a Göre Mezar Tipleri (Pottier – Reinach 1887, 60 vd.).....	49
Çizim 2.3. E. Pottier ve S. Reinach'a Göre Mezar Tipleri (Pottier – Reinach 1887, 60 vd.).....	50
Çizim 2.4. MYR15NAM5 Araştırma Envanter Numaralı Mezarın Çizimi	51
Çizim 2.5. MYR15NAOM01 Araştırma Envanter Numaralı Mezar Odası.....	52
Çizim 2.6. Gryneion Apollon Tapınağı'ndan Kalıntılar (Ragone 1990, 101.).....	68
Çizim 2.7. Deniz Kenarında Yer Alan Sur Duvarının Cephesi.....	79

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1.1. Myrina ve Gryneion Kentleri ile Çevresinin Haritası	6
Resim 1.2. Myrina Antik Kenti ve Çevresinin Haritası	7
Resim 1.3. Pottier ve Reinach'ın Araştırmalarına Göre Myrina Kent Planı (Pottier – Reinach 1887)	12
Resim 1.4. E. Pottier ve S. Reinach Tarafından 1880-1882 Yılları Arasında Kazılan Myrina Nekropol Vadisi.....	13
Resim 1.5. Gryneion ve Çevresinin Haritası.....	16
Resim 1.6. Güneybatıdan Temeşalık Burnu ve Gryneion'un Görünümü	18
Resim 2.1. Yüzey Araştırması Sahası	23
Resim 2.2. Öteki Tepe Kuzeydeki 1 Nolu Teras.....	24
Resim 2.3. Öteki Tepe Kuzeydeki 1 Nolu Terasta Bulunan Seramik Parçaları ..	24
Resim 2.4. Myrina Antik Kenti Batıda Denize Yakın Olan Öteki Tepe Çalışma Alanı	25
Resim 2.5. Myrina Antik Kenti Batıda Denize Yakın Olan Öteki Tepe Çalışma Alanı	25
Resim 2.6. Öteki Tepe Zirve Noktası GPS ile Koordinat Alma Çalışmaları	26
Resim 2.7. Öteki Tepe Kuzeydeki 2 Nolu Teras.....	26
Resim 2.8. Öteki Tepe Kuzeydeki 2 Nolu Terasta Bulunan Seramik Parçaları... ..	27
Resim 2.9. Öteki Tepe'nin Denize Yakın Olan Yamaçlarında Tespit Edilen 1 Nolu Kaçak Kazı Çukuru.....	27
Resim 2.10. Öteki Tepe'nin Kuzey Yamaçlarında Tespit Edilen Hellenistik Dönem Sur Duvarı	28
Resim 2.11. 17 Eylül 2015 Tarihinde Araştırma Yapılan Kalabasar (Öteki) Tepe ile Apar (Beriki) Tepe Arasındaki Teras	30
Resim 2.12. Kalabasar (Öteki) Tepe ile Apar (Beriki) Tepe Arasındaki Teras... ..	33
Resim 2.13. 3 Nolu Kaçak Kazı Çukuru.....	34

Resim 2.14. 4 Nolu Kaçak Kazı Çukuru	35
Resim 2.15. Konsol ya da Tavan Kaset Bloğu	35
Resim 2.16. 5 Nolu Kaçak Kazı Çukuru	36
Resim 2.17. 6 Nolu Kaçak Kazı Çukuru	37
Resim 2.18. Agora ve Çevresinde Bulunan Mimari Parçalar.....	38
Resim 2.19. Agora ve Çevresindeki Yapılar	39
Resim 2.20. Kalabasar (Öteki) Tepe ile Apar (Beriki) Tepe Arasında Devam Eden Bizans Dönemi'ne Ait Sur Duvarı	40
Resim 2.21. Tonozlu Yapı.....	40
Resim 2.22. Beriki Tepe'nin Batısındaki Modern Yol Kenarında Tespit Edilen Duvar.....	41
Resim 2.23. Agora ve Çevresindeki Buluntular	42
Resim 2.24. Beriki Tepe'nin Güney Batısında Bulunan Tiyatro	45
Resim 2.25. Beriki Tepe'nin Güney Batısında Bulunan Tiyatro	45
Resim 2.26. Beriki Tepe'nin Güney Batısında Yer Alan Tiyatro	46
Resim 2.27. İntaşı Tepe Mevkii Oda Mezarın Dromosu.....	53
Resim 2.28. İntaşı Tepe Mevkii Anakayaya Açılan Mezar.....	53
Resim 2.29. Kızılyar Mevkiinde Tespit Edilen Mezar	55
Resim 2.30. Çaltılıdere Mahallesi'nin Yeri.....	56
Resim 2.31. Çaltılıdere Mahallesi Eski Camii	57
Resim 2.32. Çaltılıdere Mahallesi'nden Bulunan Mimari Parçalar.....	58
Resim 2.33. Karşıyaka Mahallesi Ebru Sitesi'nin Yeri.....	60
Resim 2.34. Karşıyaka Mahallesi Ebru Sitesi Bahçesindeki Arkeolojik Eserler..	61
Resim 2.35. Ebru Sitesi Bahçesinde Yer Alan Mimari Parçalar	62
Resim 2.36. Gryneion Arkeolojik Alan Genel Görüntü (Ragone 1990, 105.)	65
Resim 2.37. Gryneion Apollon Kutsal Alanı'nın Yeri	66

Resim 2.38. Gryneion Apollon Kutsal Alanı'nın Yeri.....	66
Resim 2.39. Gryneion Apollon Tapınağı ve Kült Heykeli Betimlemeleri İ.Ö. 2. Yüzyıldan İ.S. 3. Yüzyıla Myrina Sikkeleri (Ragone 1990, 112.).....	70
Resim 2.40. Temaşalık Burnu Üzerinde Yer Alan Kalıntılar	74
Resim 2.41. Apollon Tapınağı ve Çevresi	75
Resim 2.42. 2015 Yılı Gryneion Antik Kenti Yüzey Araştırması Alanı.....	76
Resim 2.43. Gryneion Antik Kenti Yüzey Araştırması Alanı.....	76
Resim 2.44. Gryneion Antik Kenti Yüzey Araştırması Alanı.....	77
Resim 2.45. Gryneion Araştırma Alanından Bulunan Seramik Parçaları	77
Resim 2.46. Denize Uzanan Sur Duvarı Parçası	78
Resim 2.47. Deniz Kenarında Yer Alan Sur Duvarı	79
Resim 2.48. Deniz Kenarında Yer Alan Kule Parçaları.....	80
Resim 2.49. Deniz Kenarında Yer Alan Sura Ait Kule Parçaları	80
Resim 2.50. Gryneion Nekropol Alanı İsmail Hakkı Uçar Adlı Vatandaşın Tarlasında 1992 Yılında Yapılan Kazı Çalışmasının Yeri.....	82
Resim 2.51. Nekropol Alanı Sınırları İçerisinde Bulunan Lahit Parçaları.....	82
Resim 2.52. Gryneion Nekropol Alanı İsmail Hakkı Uçar Adlı Vatandaşın Tarlasında 1992 Yılında Yapılan Kazı Çalışmasının Yeri.....	84
Resim 2.53. Gryneion Nekropol Alanı İsmail Hakkı Uçar Adlı Vatandaşın Tarlasında 1992 Yılında Yapılan Kazı Çalışmasının Yeri.....	84
Resim 2.54. Gryneion Nekropol Alanı İsmail Hakkı Uçar Adlı Vatandaşın Tarlasında 1992 Yılında Yapılan Kazı Çalışmasının Yeri.....	85
Resim 2.55. 1992 Yılında Kazı Yapılan Alanın Etrafında Bulunan Lahit Kapağı Parçaları ve Lahit Teknesi Parçaları	85
Resim 2.56. İsmail Hakkı Uçar Adlı Vatandaşın Tarlasında Bulunan Seramik Parçaları	86

GİRİŞ

Bu çalışmanın konusunu, Aiolis Bölgesi'nde yer alan Myrina ve Gryneion antik kentlerinin 2015 yılı yüzey araştırmasında tespit edilmiş korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları envanterinin değerlendirilmesi oluşturmaktadır.

2011 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izinleriyle Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nurettin Öztürk başkanlığında arkeolojik yüzey araştırmaları tekrar başlamıştır. 2011 ve 2013 yılları arasında yürütülen araştırmalarda elde edilen veriler makale şeklinde Nurettin Öztürk, Arkeolog Gencay Güloğlu ve Arkeolog Ayhan Girgin tarafından bilim dünyasına sunulmuştur¹.

Çalışmada değerlendirilen yüzey araştırmaları ise Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Murat Çekilmez başkanlığındaki bir bilim ekibi tarafından, 15-30 Eylül 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. *2015 Yılı Myrina ve Gryneion Yüzey Araştırması Arkeolojik Envanterinin Değerlendirilmesi* konulu yüksek lisans tez önerisi, ADÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne, 2016 yılının bahar döneminde tarafımdan sunulmuştur. Tez konusu olan bu değerlendirme sonucunda, Myrina ve Gryneion antik kentleri hakkında bilgi vermek ve ayrıca söz konusu antik kentlerle ilgili ulusal ve uluslararası bilimsel çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Aiolis Birliği, Gryneion'daki Apollon Tapınağı merkezinde kurulmuş, kuzeyde Pergamon'dan başlayıp güneyde Smyrna ile biten sınırlar arasındaki kıyı boyunca bulunan 12 kentten oluşmaktadır². Kyme, Larissa, Neonteikhos, Temnos, Killa, Notion, Aigiroessa, Pitane, Aigai ve Smyrna ile beraber Myrina ve Gryneion kent birliği oluşturmuş 12 Aiol kentinden ikisidir³.

¹ Öztürk 2012, 151-161; Öztürk, Güloğlu & Girgin 2014, 190-201; Öztürk, Girgin, Güloğlu & Leygara 2014, 531-546; Öztürk, Güloğlu & Leygara 2015, 375-384.

² Rose 2008, 402.

³ Hdt. 1.149.

Myrina, İzmir ili, Aliğa ilçesinin kuzeyinde, Çandarlı Körfezi (Elaitikos) kıyısında bulunmaktadır. Güzelhisar Çayı'nın (Titnaios ya da Pythikos) ağız kısmında yer alır⁴. Myrina, Beriki Tepe ve Öteki Tepe adlı iki tepe üzerine kurulmuş bir liman kentidir⁵. Myrina antik kenti nekropolü ilk defa 1870'li yıllarda, köylüler tarafından bir çiftlikte keşfedilmiş⁶, Atina Fransız Okulu üyeleri E. Pottier ve S. Reinach tarafından 1880-1882 yılları arasında 4000-5000 civarında mezar kazısı yapılmıştır⁷. Araştırmacılar daha sonra yaptıkları çalışmaları ve elde edilen buluntuları, 1887 yılında iki cilt halinde (metin ve levhalar) yayınlamışlardır⁸. "Myrina Nekropolü" adlı yayında, kazı sırasında tutulan günlük raporlarla birlikte günlük kazı gözlemleri, arazi ve topografyaya ait araştırmalar, arkeolojik kalıntılar, kentin tarihçesi, tarihi coğrafyası ile birlikte kazılar sırasında bulunan figürinler ele alınmıştır. Günümüzde Kalabak (Öteki) Tepe olarak bilinen denize en yakın tepe Kato Tepe olarak adlandırılmıştır. Bu tepenin kuzey doğusunda rıhtım ya da limana ait kalıntılar, kentin kuzeyinde liman ve iskele kalıntıları belirlenmiştir. Kentin doğusunda günümüzde Apar (Beriki) Tepe olarak bilinen alan akropolis olarak adlandırılır ve çevresinde Bizans Dönemi ve farklı dönemlere ait surlarla birlikte bir kule, çiftlik ve iskele kalıntıları tespit edilmiştir. Araştırmacıların üzerinde çalıştıkları asıl alan ise Apar Tepe'nin kuzey-kuzeydoğusu ile Andız Tepe ve bu iki tepe arasında kalan vadide yer alan nekropoldür. Oldukça geniş bir alanı kaplayan nekropol sınırları içerisinde yapılan kazı çalışmalarında bulunan mezarlar ve kazı çalışmalarının burada başlamasına sebep olan çiftlik işaretlenerek belirtilmiştir. Andız Tepe'nin kuzey doğusunda yer alan mezar odası ayrıca harita üzerinde işaretlenmiştir⁹. Bu araştırmalardan sonra, Bergama Arkeoloji Müzesi tarafından 1970'li yıllarda Myrina'da yapılan kurtarma kazıları, bu kentteki son kazı çalışmaları olmuştur.

Gryneion, Aliğa ile Çandarlı arasında, Yeni Şakran Köyü'nün yaklaşık 1 km güneyinde, Temaşalık Burnu üzerinde yer almaktadır¹⁰. Gryneion antik kentinde ilk defa 1883 yılında Fransızlar tarafından birkaç gün süren kazı çalışması yapılmıştır. 1957 yılında İzmir-Çanakkale yolu yapılışı sırasında bazı mezarlar tahrip edilerek açığa çıkmıştır. 1973 – 1975 arasında Bergama Müzesi

⁴ Bean 1997, 87.

⁵ Umar 1993, 598.

⁶ Pottier, Reinach & Veyries 1887, 1.

⁷ Pottier et al. 1887, 58.

⁸ Pottier et al. 1887, 1 vd.

⁹ Pottier et al. 1887, 1 vd.

¹⁰ Bean 1997, 92.

tarafından kurtarma kazıları yapılmıştır. 1992 yılında ise yüzey araştırması yapılmış ve aynı yıl İzmir Arkeoloji Müzesi tarafından yarımada ve nekropolde kurtarma kazısı gerçekleştirilmiştir¹¹. Son kazı çalışması da 1999 yılında yine İzmir Arkeoloji Müzesi tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kentlerdeki kalıntılar yıllarca ağır tahribata uğramış, yapılardan geriye kalanların çoğu da çeşitli yerlerde devşirme malzeme olarak kullanılmıştır. Ayrıca kentlerin kaçak kazılara maruz kalması da çalışılmasını daha çok zorlaştırmıştır. Antik kaynaklardan bu iki kent hakkında bilgi edinebilsek de bunlar kentleri aydınlatıcı nitelikte değildir. Aiolis Bölgesi'ni farklı yıllarda gezen yerli ve yabancı yazarların, bu iki kenti ziyaret ettikleri zamandaki gözlemleri ve notları, kentlerin o zamanki durumlarını anlayabilmemiz açısından önemlidir. Ne yazık ki onların da gözlemleri tahribat ağırlıklıdır. Tespiti yapılabilen malzemelerin envanterinin oluşturulup değerlendirilmesi, bilim dünyasına kazandırılması ve gelecek kuşaklara aktarılması bu açıdan önem taşımaktadır.

Amaç, Yöntem ve Kapsam

2015 yılı yüzey araştırmalarında tespit edilen etütlük nitelikteki buluntular olduğu yerde gerekli incelemeleri, belgelemeleri ve ölçümleri yapılarak yerinde bırakılmıştır. Araştırmalarda tespit edilen envanterlik nitelikteki 5 adet bronz sikke, 29 Eylül 2015 tarihinde İzmir Müzesi Müdürlüğü'ne teslim edilmiştir.

Araştırma sonucunda bazı mimari parçaların devşirme olarak kullanıldıkları tespit edilmiştir. Bu kullanımlar yoğun olarak Çaltılıdere Mahallesi'nde karşımıza çıkar. Çaltılıdere Eski Köy Camii'nde bazı sütun parçaları yine mimari öge olarak kullanılmıştır. Mimari parçaların asıl yerinden ayrılarak devşirme malzeme olarak kullanılması, bu parçaların hangi antik yapıya ait olduklarının tespitini de ne yazık ki zorlaştırmıştır. Mimari malzemelerin bu kadar dağınık olması tahribatın boyutunu açıkça göstermektedir. Ayrıca Aiolis Birliği'nin merkezi olan Gryneion Apollon Tapınağı'nın¹² yerinde bugün iz kalmaması da şüphesiz bu iki kentin tahribat konusundaki kaderinin ortaklığını göstermektedir. Bu nedenle iki kentten kalanları değerlendirerek ve diğer antik kentlerdeki benzer parçalarla karşılaştırarak, kentin kültür tarihine ışık tutabilmek amacıyla böyle bir çalışmanın gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

¹¹ Özkan 1993, 2-3.

¹² Rose 2008, 402.

Araştırmalarda tespit edilen değerlendirme kapsamındaki buluntular toplam 77 parçadan oluşmaktadır. Bunlar Arkaik, Klasik, Hellenistik, Roma İmparatorluk ve Bizans Dönemi buluntularıdır. 77 parçadan; 22 adeti altılıdere Mahallesi'nde, 31 adeti Karşıyaka Mahallesi Ebru Sitesi'nde, 1 adeti Öteki Tepe'de, 1 adeti Öteki Tepe ile Beriki Tepe arasındaki deniz kenarında, 1 adeti nekropol alanında olmak üzere 56 parça eser ve nekropol alanında tespit edilen 7 adet mezar Myrina antik kenti buluntularıdır. Geri kalan parçalardan 5 adeti nekropol alanında, 2 âdeti kuzeybatı deniz kenarında ve 7 adeti antik kentte olmak üzere toplam 14 parça Gryneion antik kenti buluntularıdır.

Myrina antik kentine ait 47 adet sütun parçası, 3 adet çeşitli diğer mimari parça, 1 adet terrakotta fiğürin parçası, 3 âdeti lahit, 1 adet lahit kapağı, 1 adet ostotheke kapağı ve 7 mezar bulunmuştur. Gryneion antik kentinden ise 9 sütun parçası, 2 lahit, 1 lahit teknesi parçası ve 2 lahit kapağı parçası bulunmuştur.

Araştırma ve kaynak tarama çalışmasından sonra gerekli verilere ulaşılmış ve tezin yazımına başlanmıştır. Öncelikle yüzey araştırmasında tespit etmiş olduğumuz yukarıda bahsi geçen buluntuların görsellerinin katalogu oluşturulmuştur. Belli bir düzene sokulduktan sonra eserlerin katalog numaraları verilerek adı, cinsi, dönemi, buluntu yeri, buluntu tarihi ve ölçüleri belirtilip detaylı olarak tanımları yapılmıştır.

Birinci bölümde Myrina ve Gryneion antik kentlerinin tarihçeleri, antik yazarların ve diğer araştırmacıların kaynaklarından yararlanılarak anlatılmıştır. Daha sonra antik kentlerde bugüne kadar yapılmış araştırmalardan ve bulgulardan bahsedilmiştir.

İkinci bölümde, 2015 yılı Myrina ve Gryneion yüzey araştırmasında, çalışmanın yapıldığı arazinin sınırları, özellikleri, bulunan parçalar, kaçak kazı çukurları ve kalıntılar ele alınmıştır. Buluntu yerleri alt başlılar halinde incelenerek arkeolojik envanterin değerlendirmesi yapılmıştır. İncelemelerde diğer antik kent merkezlerindeki örnekler de dikkate alınarak karşılaştırma yapılmıştır. Tarihlendirmeler yapılarak arkeolojik buluntuların nerede kullanıldıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölüm tamamen ele alınan eserlerin katalogundan oluşmaktadır. Katalog bölümü oluşturulurken önce Myrina sonra Gryneion buluntuları olmak

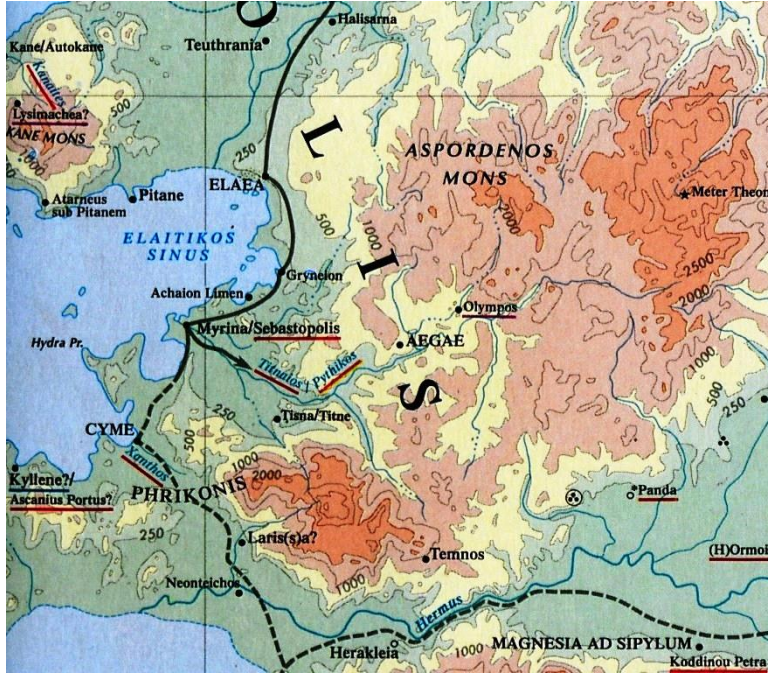
üzere eserler gruplar halinde sıralanmıştır. Envanter oluşturulurken öncelikle antik kente göre, sonra buluntu yerlerine göre, daha sonra ise tipolojik ayırım içerisinde eserlerin cinsi ve kronolojik sırasına göre katalog numaraları verilmiştir.

Dördüncü bölüm ise tezin sonuç ve öneriler kısmıdır. Araştırma sonucu ulaşılan bulgular genel olarak anlatılmıştır. Myrina ve Gryneion antik kentleriyle ilgili yapılan tespitler ve kentleri aydınlatmak adına karşılaşılan sorunlar dile getirilerek, önerilerle bölüm sona erdirilmiştir.

1. MYRINA VE GRYNEION ANTİK KENTLERİ

1.1. Myrina'nın Tarihçesi ve Yapılan Araştırmalar

Myrina, İzmir ili, Aliağa ilçesinin kuzeyinde, Çandarlı Körfezi (Elaitikos) kıyısında ve Güzelhisar Çayı'nın (Koca Çay) ağız kısmında yer alır¹³.

Resim 1.1. Myrina ve Gryneion Kentleri ile Çevresinin Haritası

Kyme, Larisa, Neonteikhos, Temnos, Killa, Notion, Aigiroessa, Pitane, Aigai, Smyrna, Gryneion ve Myrina'nın bulunduğu Aiolis Bölgesi kentlerini sayan Herodotos, Aiolis toprağının Ionia'ya göre daha bereketli olduğunu ancak havasının Ionia kadar güzel olmadığını belirtmektedir¹⁴.

Strabon, Myrina'nın Elaitikos Körfezi'nde limanı olan bir kent olduğunu belirtmektedir¹⁵. Ephesos, Smyrna, Kyme ve Myrina'nın amazonlar tarafından kurulduğunu ve kentin kurucusu olan amazonun adının verildiğini belirten

¹³ Bean 1997, 87.

¹⁴ Hdt. 1. 149.

¹⁵ Strab. 13. 3. 5.

Tacitus, bir deprem sonucunda Anadolu'da bulunan 12 kentin hasar gördüğünü, sonrasında Hierokaesarea, Myrina, Kyme ve Tmolos'un vergiden muaf tutulduğunu belirtmektedir²⁰.

Umar, Myrina'nın bazı yazıtlarda *Mourina* olarak geçtiğini belirtmektedir²¹. Ayrıca Myrina adının Luwi dilinden geldiğini belirten araştırmacı, kentin adının "yüce ana yurdu" anlamına gelen *Mura-wana* olduğunu düşünmektedir²².

Vanschoonwinkel, Aiol kolonizasyonunu tarihlerken, İ.S. 260 – 340 yılları arasında yaşayan Romalı tarihçi Caesarea'lı Eusebius'un *Chronici Canones* adlı eserindeki tablodan yola çıkmaktadır. Bu tabloya göre Kyme'nin İ.Ö. 1046 yılında, Kyme'den sonra da Myrina'nın İ.Ö. 1036 yılında kurulduğunu öne sürmektedir²³. Ancak İ.S. 1. yüzyılda yaşamış olan Romalı coğrafyacı Pomponius Mela, adını kurucusu Myrinus'tan aldığı belirttiği Myrina kentinin, Aiolis'in kurulan ilk kenti olduğuna değinir. Myrina kentinin kuruluşunun ardından Pelops'un Kyme kentini kurduğundan ve Amozanların lideri Kyme'nin buraya kendi adını verdiği bahsetmektedir²⁴.

Baltazzi, Hydra Burnu'nun iki kilometre güneyinde, kadastral haritada "Keçi Ağılı" olarak adlandırıldığını belirttiği dağlık arazide bir yazıt bulunduğunu aktarmaktadır. Yazıttaki harflerin biçimlerinden yola çıkarak, yazıtın İ.Ö. 3. yüzyıla ait olması gerektiğini belirtmektedir. Bu yazıtın önemi, bir zamanlar Pergamon sınırının, Elaitikos Körfezi'nin güney ucuna kadar genişlediğini bize kanıtlamasıdır. Ayrıca Baltazzi, Myrina ve Gryneion'un Pergamon topraklarının sınırları içinde kaldığını da vurgulamaktadır²⁵.

Smith'e göre çok eski ve kuvvetle tahkim edilmiş bir kent olan Myrina, Myrinus adlı bir kişi tarafından kurulmuştur²⁶. Antik dönem yazarları ışığında araştırmalar yapan Smith, Myrina'nın Roma İmparatorluğu'nda Sebastopolis olarak anıldığını ve *civitas libera*, yani "özgür kent" olduğunu belirtmektedir.

²⁰ Tac. Ann. 2. 47.

²¹ Umar 1993, 593.

²² Umar 1993, 341.

²³ Vanschoonwinkel 2006, 132.

²⁴ Mela 1. 90.

²⁵ Baltazzi 1881, 283-284.

²⁶ Smith 1860, 532.

Ayrıca Tiberius (14-37) ve Traian (98-117) Dönemi'nde kentte depremler olduğuna ancak kentin tekrar ayağa kaldırıldığına değinmektedir²⁷.

Bean, Myrina'nın Delos Birliği'nde olduğunu ve birliğe bir talent ödediğini belirtmektedir. İ.S. 17 yılında bir depremde Myrina'nın yerle bir olduğuna, Tiberius'un kenti yapılarla donattıktan sonra kentin adının Sebastopolis olarak değiştiğine ama zamanla tekrar Myrina olarak anıldığına değinmektedir. Gryneion'un zamanla bağımsızlığını yitirip Myrina'ya bağlandığını aktaran Bean, Myrina'nın önemli bir kent olduğunu ve bunun nedeninin yönetimi altındaki Gryneion'da bulunan Apollon Tapınağı olduğunu belirtmektedir. İ.S. 106 yılında geçirdiği deprem sonrası onarım geçirse de Hristiyanlığın yükselişiyle beraber kentin kutsal yerlerinin önemini kaybettiğini aktarmaktadır²⁸.

Stark, "Ionia, A Quest" adlı gezi kitabında Myrina'ya da yer vermektedir. Bir grup turistle beraber, Güzelhisar Çayı'nın batı kıyısına tekneyle geçtiklerini anlatan Stark, burada bulunan Myrina antik kentinin kalıntıları arasında dolaşırken gördüklerini bize aktarmaktadır. Eski duvar molozlarının görüldüğünden bahseden Stark, yüzeyde çanak-çömlek parçalarının olduğuna değinmektedir. Ovanın kuzey tarafında, deniz seviyesinde bir yığın koyu kırmızı taşların bulunduğunu ve bunların sonradan su altında kalmış iskele ve dalgakıranların kalıntıları olduğunu düşünmektedir²⁹. Yüzeyde dağınık durumda bulunan bir duvar parçasıyla, bir tanesi hala zeminde dik durur halde ve yivli olmak üzere, dört adet kırık sütun gövdesi paçası gördüğünü belirtmektedir. Stark ayrıca o sırada şahit olduğu tahribata da değinmektedir. Köylülerin, öküzler tarafından çekilen arabalara, bu antik kentten kalan taşları taşıdıklarını anlatmaktadır. Stark, köylülerden geride kalan taşları yerlerinde bırakmalarını rica ettiğini ama köylülerin bunu umursamayarak ev yapmak için kullanacaklarını kendisine söylediklerini aktarmaktadır³⁰. Bu da bize tahribatın ne ölçüde olduğunu göstermektedir.

Freely, "The Western Shores of Turkey" adlı eserinde, Batı Anadolu kıyılarını gezerek buradaki antik kentler hakkında bilgi vermektedir. Myrina'yı da gören Freely, bu antik kentin Aiol göçlerinden uzun zaman önce burada yaşamış olan Ege'nin kuzeybatısındaki yerliler tarafından kurulduğunu belirtmektedir.

²⁷ Smith 1860, 533.

²⁸ Bean 1997, 87.

²⁹ Stark 1954, 54.

³⁰ Stark 1954, 55.

Antik kentten geriye görülecek bir şey kalmadığından ama burada arkeologlar tarafından yapılan nekropol kazılarıyla birçok Hellenistik Dönem mezarının açığa çıkarıldığından bahsetmiştir. Mezarlarda ünlü Tanagra figürinleriyle benzer figürinlerin bulunduğunu, bunların İstanbul Arkeoloji Müzesi ve Paris'teki Louvre Müzesi'nde sergilendiğini belirtmektedir. Bu etkileyici eserlerin, antik dönemdeki Myrina sakinlerinin yaşantılarından geriye kalan nadir buluntular olduğunu anlatmaktadır³¹.

Myrina antik kenti Beriki Tepe (Değirmen Tepe) ve Öteki Tepe (Kalabasar Tepe) olarak iki tepe üzerine kurulmuştur. Bu iki tepenin eski adları, sırayla Epano Tepe ve Kato Tepe'dir³². Denizin kıyısında bulunan Kalabasar Ovası bu iki tepe ile sınırlı bir alanın ortasında kalmaktadır. Kalabasar Limanı da bu ovanın kuzeyinde yer almaktadır³³. Beriki Tepe, kentin akropolüdür ve surları poligonal taşlarla örülüdür³⁴. İyi durumda beş adet duvar temeli korunmuş durumda bulunmaktadır. Antik Yunan tarzında yapılmış bu duvarın poligonal taşları granittir ve harçsız olarak örülmüştür³⁵. Bu duvarların haricinde, tepenin doğu tarafında Bizans Dönemi'ne ait sur kalıntıları bulunmaktadır. Tepenin batı yamacındaki çukur ise burada toprak altında kalan bir tiyatro yapısından kaynaklanmaktadır³⁶.

Beriki Tepe'de araştırmalar yapan Sayce, bu tepenin prehistorik bir yerleşim olduğunu düşünmektedir. Daha sonra ise buranın mezarlık olarak kullanıldığını ve bu mezarların muhtemelen Myrina kentinin zengin ailelerine ait olduğunu belirtmektedir. Antik Yunanların buradaki Aiol yerlilerinin kentini yıkararak, topraklarını ele geçirdiklerini düşünen Sayce, metal alet izi bulunmayan büyük boyutlu duvarların Hellenistik Dönem öncesi yapıldığına ve prehistorik karakterde olduğuna değinmektedir. Elde ettikleri seramik bulgulara göre bu yerleşimin terkedilmiş olduğunu düşünmektedir. Bu terkedilmiş eski yerleşimin, geleneksel görüşe göre Amazonlar tarafından kurulan ya da kendi düşüncesine göre Hitit Dönemi'nde kurulan kent olduğuna değinmektedir. Kentin saldırılarda yıkıldıktan sonra terk edildiğini, yaklaşık 10 km uzaklıkta, nehrin ağzında yeni bir

³¹ Freely 2004, 88.

³² Bean 1997, 88.

³³ Pottier et al. 1887, 25.

³⁴ Bean 1997, 88.

³⁵ Pottier et al. 1887, 27.

³⁶ Bean 1997, 88.

yerleşim yeri kurulduğunu ve buraya eski yerleşimin adının verildiğini düşünmektedir³⁷.

Ramsay, Güzelhisar Çayı'nın kuzey kıyısında, Kalabasar adlı bir yerde, denize yakın bir tepe (Öteki Tepe) olduğunu belirtmektedir. Bu tepenin kenarlarının kazılarak teraslama yapıldığından ve bunun üzerinde Hellenistik Dönem duvar kalıntısı bulunduğundan bahsetmektedir. Duvarın genellikle yatay yönde örülü olduğuna ama bazen bu hattın düzensiz büyüyerek geliştiğine değinmektedir³⁸. Tepenin bir tarafında, duvardan geriye kalan birkaç geniş kare kesme taşları inceleyen Ramsay, duvar işçiliğinin özenli ve hassas olduğunu düşünmektedir. Antik kentteki tepelerde binlerce mezarın bulunduğuna değinen Ramsay, kentte uzun zamandır düzensiz kazılar yapıldığından ve burada bulunan objelerin Smyrna atölyelerinde bilindiğinden bahsetmektedir³⁹.

Bean'e göre, Beriki Tepe'nin yaklaşık 750 m kuzeydoğusunda bir tepe üzerinde İntaşı adında sarı renkli bir kayalık bulunmaktadır. Araştırmacıya göre bu kaya oyulmuş ve tonozlu bir mezar odası yapılmıştır. 1,83 m derinliğindeki odanın duvarlarına 10 adet niş açılmış ve buralar mezar olarak kullanılmıştır. Bunun çevresinde ayrıca başka kaya mezarları da bulunmaktadır ancak kaya mezarları, oda mezara göre sadedir⁴⁰.

Myrina Nekropolü, kentin kuzeydoğusunda düzlük ve eğimli alanlar üzerinde yer alır⁴¹. Nekropolde, Atina Fransız Okulu üyeleri E. Pottier ve S. Reinach tarafından 1880-1882 yılları arasında 5000 civarında mezarın kazısı yapılmıştır⁴². Beriki Tepe'nin kuzey yamacı ve ona bakan kuzeydeki tepede bulunan bu mezarların birçoğunun tahrip edilmemiş oldukları tespit edilmiştir⁴³. Mezar yapımını kolaylaştıran ve volkanik bir kayaç olan tüf taşı bu bölgede yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır⁴⁴. Genel olarak bu mezarlar, tüf taşından tabana açılan dikdörtgen biçimindeki basit bir çukurdan oluşmakta ve tek gömü içermektedir. İki ya da üç mezar çukurunun bazen birbirlerinin üzerine

³⁷ Sayce 1882, 222.

³⁸ Ramsay 1881, 277.

³⁹ Ramsay 1881, 278.

⁴⁰ Bean 1997, 90.

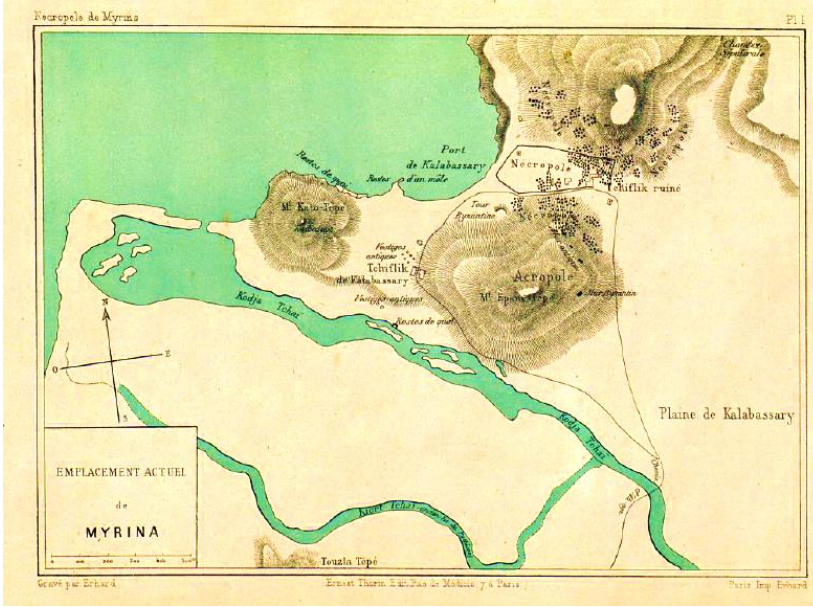
⁴¹ Tuna 1974, 16.

⁴² Pottier et al. 1887, 58.

⁴³ Bean 1997, 87.

⁴⁴ Çekilmez 2016, 28.

rastladıkları görülmektedir. Mezarların yönleri konusunda bir kural bulunmamaktadır. Bazı mezarlar yuvarlak formludur. İstisna olarak, kremasyon yapılmış kül ve kemiklerin konulduğu çömlek mezarlar da bulunmaktadır. Mezarların üzerindeki yazıtlar ve mezarların içindeki bronz levhalar doğrultusunda bu nekropol, İ.Ö. 2. ve İ.S. 1. yüzyıllara tarihlenmektedir. Mezarlar içerdikleri eşyaların zenginliği bakımından büyük çeşitlilik gösterirler. Sikkeler, yemek ve içki ile ilgili kaplar, gündelik yaşamda kullanılan eşyalar, kandiller, aynalar, iğneler, koku kapları ve kentin ünlü pişmiş toprak figürinleri ölü hediyeletleri arasındadır. Kıymetli takılara ise daha az rastlanmıştır. Sikkelerin neredeyse hepsi Myrina sikkesidir ve Büyük İskender'den (III. Aleksandros) İmparator Tiberius'a kadar süreklilik gösterir. Myrina'da ilk kez yapılan bu sistematik kazılarda çok sayıda Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen figürin bulunmuştur. Kazılar sırasında ele geçen 1000 civarında pişmiş toprak figürin arasında erkeklere, kadınlara, çocuklara, tanrılara ve hayvanlara rastlanır. Ayrıca grotesk ve komedi tarzındaki figürinler ile birlikte masklar da bulunmaktadır⁴⁵.

Resim 1.3. Pottier ve Reinach'ın Araştırmalarına Göre Myrina Kent Planı (Pottier–Reinach 1887)

⁴⁵ Bean 1997, 89.

Hellenistik Dönem’de pişmiş toprak figürinlerin çok sayıda bulunduğu başlıca iki kent Tanagra ve Myrina’dır⁴⁶. Myrina’da, Eros ve Aphrodite figürinleri son derece yaygındır. Aphrodite İ.Ö. 3. yüzyıldan sonra evliliğin koruyucu tanrıçası olmuş ve bu yüzyıldan sonra Aphrodite ve Eros figürinleri mezar buluntuları arasında önem kazanmıştır. Myrina buluntuları bu konuda iyi örnekler vermektedir⁴⁷. Figürinler, muhtemelen kişinin henüz yaşarken sevdiği eşyası olduğundan mezarına hediye olarak bırakılmıştır⁴⁸. Söz konusu figürinler, Kıta Yunanistan’daki Boeotia Bölgesi’nin Tanagra figürinleriyle nitelik olarak eşit düzeydedir⁴⁹. Bu yönü ile Myrina, Hellenistik Dönem’de pişmiş toprak figürinleri ile ünlü bir merkezdir. Kazılar sonucu bulunan eserler, Paris’teki Louvre Müzesi⁵⁰ ile İstanbul Arkeoloji Müzesi’nde bulunmaktadır⁵¹.

Resim 1.4. E. Pottier ve S. Reinach Tarafından 1880-1882 Yılları Arasında Kazılan Myrina Nekropol Vadisi

Bergama Müzesi tarafından 1970’li yıllarda Myrina’da kurtarma kazıları yapılmış ve yine daha önceki araştırmalarda olduğu gibi mezarlarda çok sayıda

⁴⁶ Durugönül 2006, 26.

⁴⁷ Durugönül 2006, 29.

⁴⁸ Bean 1997, 90.

⁴⁹ Bean 1997, 89.

⁵⁰ Pottier 1886, 4.

⁵¹ Reinach 1888, 413.

Hellenistik Dönem'e tarihlenen pişmiş toprak heykelcik bulunmuştur⁵². Üretimleri sırasında birden çok kalıp kullanılarak yapılmış bu figürinler nitelikli bir işçiliğe sahiptir. Tapınak ve mezarlara adak olarak konulan, gündelik hayattaki tipleri temsil eden ya da oyuncak olarak yapılan bu figürinler gerçeğe uygun tasvir edilmiştir. Tanrı ve tanrıça tasvirlerinin yanı sıra, sıradan tipler de kendi özellikleriyle betimlenmiştir. Myrina'da yapılan kazılarda bulunan çok sayıda pişmiş toprak figürin Bergama Müzesi'nde sergilenmektedir⁵³.

1.2. Gryneion'un Tarihçesi ve Yapılan Araştırmalar

Gryneion antik kenti, Aliğa ile Çandarlı arasında, Yeni Şakran Köyü'nün yaklaşık 1 km güneyinde, Temaşalık Burnu üzerinde yer alır⁵⁴. Herodotos'a göre Gryneion, 12 Aiol kentinden birisidir⁵⁵. Aiol Birliği, Gryneion'daki Apollon Tapınağı merkezinde kurulmuştur⁵⁶. Küçük bir yarımada üzerinde bulunan Gryneion, önceleri bir ada iken, daha sonra yapay kıstakla anakaraya birleşerek yarımada halini almıştır⁵⁷.

Yaşlı Plinius, Gryneion'un bir ada üzerinde bulunduğundan, daha sonra denizin doldurularak bu adanın anakarayla birleştiğinden ve kentten geriye bir tek limanının kaldığından bahsetmektedir⁵⁸. Gryneion'dan geriye bir tek limanının kaldığını belirtse de bugün bunun yeri kesin olarak bilinmemektedir⁵⁹. Ayrıca Yaşlı Plinius, komşu iki kent olarak bahsettiği Myrina ve Gryneion'da, istiridye bulunduğunu belirtmektedir⁶⁰. Bu bölge kıyılarında bugün de bol miktarda midye ve istiridye vardır. Üzerlerinde Apollon betimlemeleri bulunan Gryneion sikkelerinin, arka yüzlerinde istiridye betimlemelerinin olmasının nedeni buradaki istiridyelerdir⁶¹.

⁵² Sarıoğlu 2006, 28.

⁵³ Sarıoğlu 2006, 85.

⁵⁴ Bean 1997, 92.

⁵⁵ Hdt. 1.149.

⁵⁶ Rose 2008, 402.

⁵⁷ Akurgal, 1962, 371.

⁵⁸ Plin. Nat. 5. 32.

⁵⁹ Bean 1997, 92.

⁶⁰ Plin. Nat. 32. 21.

⁶¹ Bean 1997, 92.

Myrina'ya bağılı olarak görünen Gryneion, Strabon tarafından küçük bir kent olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca Strabon, burada beyaz mermerden yapılmış bir Apollon kehanet ocağının varlığından bahsetmektedir⁶².

Ünlü coğrafyacı ve gezgin Pausanias, zırhlardan bahsederken, tapınaklara adanmış keten zırhların özellikle Gryneion'da görülebileceğini belirtmiştir. Gryneion'da Apollon'a adanmış kutsal bir koru bulunduğundan bahsederken, buradaki koru ve ağaçların hoş görünümü ve hoş kokuları olduğunu aktarmıştır. Ayrıca bu korunun Apollon'a ait en güzel koru olduğuna da değinmektedir⁶³.

Gryneion Apollon Tapınağı, bilicilik merkezi olarak ünlü bir yerdir. Kehanet ocağına danışanlar hakkında fazla bilgi olmadığını belirten Bean, bu bilicilik merkeziyle bağlantılı olarak Kaunos antik kentinde İ.Ö. 2. yüzyıla ait bir yazıt bulunduğunu belirtmektedir. Kaunos halkı bu yazıtta Apollon Gryneus'a, bereketli hasat için hangi tanrılara adak sunmaları gerektiğini sormuş, tanrı da onlara Apollon ve Zeus cevabını vermiştir⁶⁴.

Vergilius'un Aeneas destanında da tanrı Apollon, Gryneus sıfatıyla geçmektedir. Troia'nın düşüşünden sonra, Aeneas'ı İtalya'ya gönderen Apollon Gryneus'tur⁶⁵.

Bean, Temaşalık Burnu'nun Gryneion yerleşimi için küçük olduğunu, burada tapınağın oldukça geniş bir alana yayıldığını, bu yüzden kentin esas yerleşiminin anakara üzerinde olması gerektiğini belirtmektedir⁶⁶.

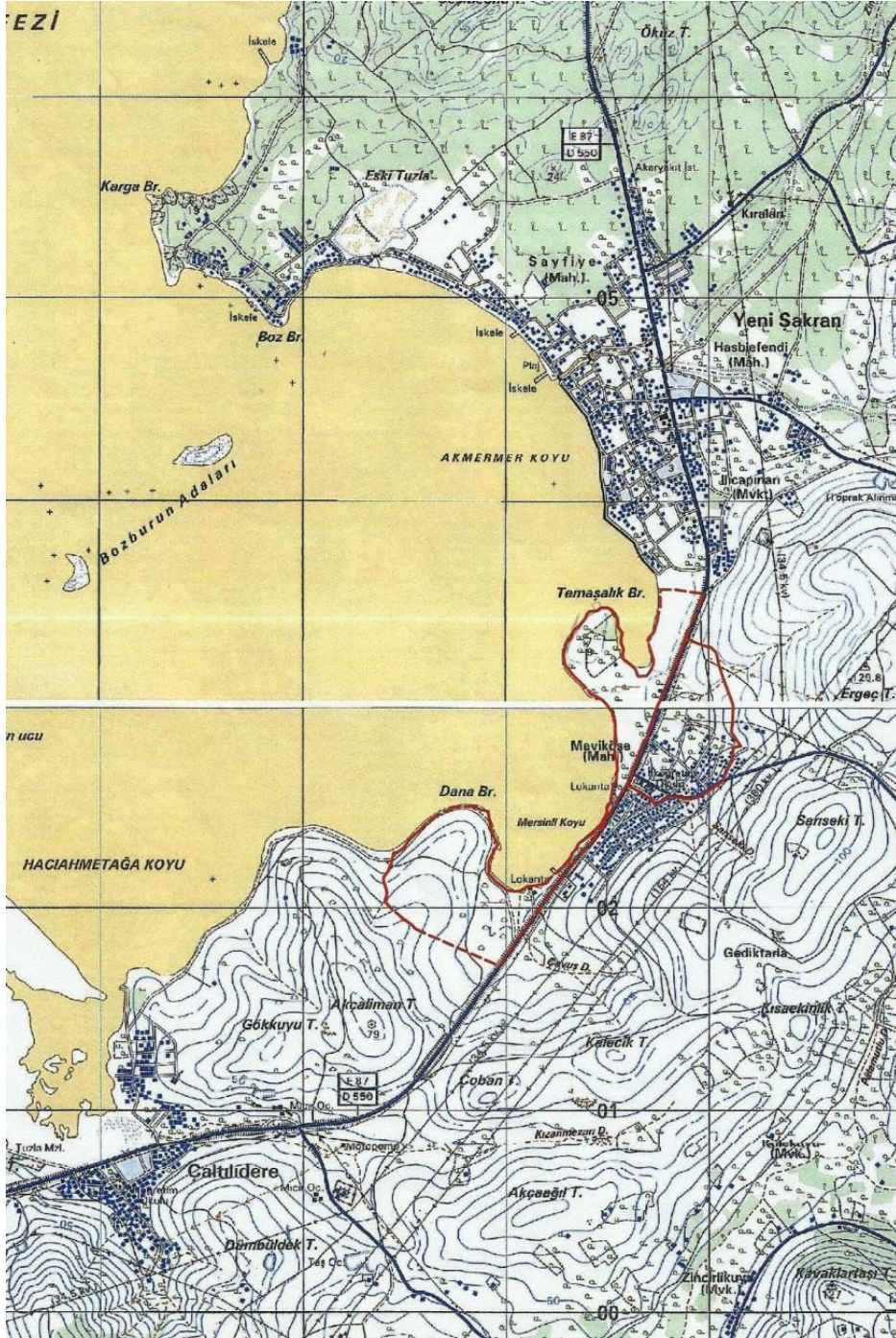
⁶² Strab. 13. 3. 5.

⁶³ Paus. 1. 21. 7.

⁶⁴ Bean 1997, 91.

⁶⁵ Verg. A. 4. 345.

⁶⁶ Bean 1997, 92.

Resim 1.5. Gryneion ve Çevresinin Haritası

Bean, Gryneion adının, Amazon Myrina'nın yardımcılarından olan Gryne'den geldiğini belirterek, kentin İ.Ö. 5. yüzyılda Atina Deniz Birliği'ne üye olduğundan bahsetmektedir⁶⁷. Önceleri kent, Atina Deniz Birliği'ne altıda bir talent vergi öderken daha sonraları bu vergi üçte bir talente yükselmiştir⁶⁸.

Gryneion kenti, İ.Ö. 405 – İ.Ö. 335 yılları arasında Pers egemenliği altında bulunmaktadır⁶⁹. İ.Ö. 110 – İ.Ö. 24 yılları arasında yaşamış antik yazar Cornelius Nepos'tan, Gryneion'un Pers satrabı II. Pharnabazos'a elli talent gibi oldukça yüksek bir vergi verdiği bilgisine ulaşılmaktadır⁷⁰. Bean Gryneion'un yılda elli talent vergi verdiği bilgisinin kent için ağır bir vergi olduğunu, bu sebepten bilginin yanlış olabileceğini belirtmektedir⁷¹.

Ksenophon'a göre İ.Ö. 4. yüzyılın başında Gambriyon, Palaogambriyon, Myrina ve Gryneion'a aynı aile hükmetmiştir⁷². İ.Ö. 335'de Büyük İskender'in generallerinden Parmenion, Gryneion'u zor kullanarak ele geçirip yerlileri köle olarak satmıştır⁷³.

Antik kentin bulunduğu bölgeyi gezerek, gördüklerini 1865 yılında basılmış kitabında anlatan Texier, Gryneion antik kenti kalıntılarının tamamen zemin yüzeyinden kaybolduğunu ve boş bir arazi olarak görüldüğünü belirtmektedir. Gryneion Apollon Tapınağı'ndan bahsederken, buradaki kehanet merkezinin tüm Antik Yunan dünyasında bilindiğine vurgu yapmaktadır⁷⁴. Texier, bir zamanlar Apollon Tapınağı'nın üzerinde olduğunu düşündüğü ağaçlık ve çalılıkla kaplı yarımadaya gittiğini, burada tahminen Bizans Dönemi sur kalıntlarına rastladığına değinmektedir. Ayrıca kaba işçilikle yapılmış iki architravin oluşturduğu kapı duvarlarını gördüğünü belirten Texier, bunların ünlü tapınağın beyaz mermerleriyle alakasının olmadığını belirtmektedir. Daha sonra kalenin ötesinde, yüzeyde, beyaz mermerden yivli Dor düzeninde sütunu ve bu sütunun yakınlarında aynı malzeme ile işçiliğe sahip birkaç sütun tamburu daha bulunduğundan bahsetmektedir. Büyük boyutları ve ince işçiliği olan bu tamburlar ve

⁶⁷ Bean 1997, 90.

⁶⁸ Bean 1997, 90-91.

⁶⁹ Bean 1997, 91.

⁷⁰ Nep. Alc. 9. 3.

⁷¹ Bean 1997, 91.

⁷² Xen. Hell. 3, 1.

⁷³ Sic. Diod. 17. 7. 9.

⁷⁴ Texier 1865, 11.

parçalarının, ünlü görkemli tapınağın parçaları olabileceğine değinmektedir.⁷⁵ Bölgeyi gezdiği zamanlardan birkaç yıl öncesinde, Menemen'in kuzeydoğusundaki Temnos'tan gelen Yunanların, Gryneion Apollon Tapınağı temellerinin olduğu yeri kazdıklarını ve buradan buldukları beyaz mermer blokları Temnos'ta bir kilise inşasında kullandıkları bilgisini bize vermektedir. Texier, Strabon'un Geographika adlı eserinin el yazması bir Fransızca çevirisinde, Gryneion Apollon Tapınağı kalıntılarında görünen bir yazının çevirmen tarafından not alındığını aktarmaktadır. Bu notun, tapıktan kalan kapı üzerindeki yazıdan alınmış olduğunu belirtmektedir. Buna göre, kapı üzerinde "Attalos'un oğlu Philetairos'tan kâhin Apollon'a" yazmaktadır⁷⁶. Söz konusu kişi, İ.Ö. 282 – İ.Ö. 263 yılları arasında hüküm sürmüş olan Pergamon'daki Attalos Krallığının kurucusu Philetairos'tur⁷⁷. Texier, bu çeviri notunun bulunduğu kitabın tarihini göz önünde bulundurarak, tahminen tapınak kalıntılarının 18. yüzyıl başlarında yüzeyde görülebildiğini belirtmiştir⁷⁸.

Resim 1.6. Güneybatıdan Temaşalık Burnu ve Gryneion'un Görünümü

Freely, Gryneion'un Antik Yunan göçlerinden önceki tarihlerde de var olduğunu belirtmektedir. Antik kenti gezdiğinde nisan ayının sonları olduğunu ve tıpkı Pausanias'ın 18 yüzyıl önce betimlediği gibi Apollon Tapınağı alanının

⁷⁵ Texier 1865, 8.

⁷⁶ Texier 1865, 11.

⁷⁷ Tomlinson 1992, 111.

⁷⁸ Texier 1865, 11.

etrafında yabancı meyve ağaçları ve erguvan ağaçlarının bir koru oluşturduğunu anlatmaktadır. Bu alanda tapınaktan geriye, dağınık halde birkaç yivli sütun tamburu bulunduğundan bahsetmektedir⁷⁹.

Stark, Myrina'yı ziyaret ettikten sonra Gryneion antik kentini de dolaşmış, oradaki gözlemlerini de kaleme almıştır. Stark, Akhaion Limen'den (Akhalar Limanı) Gryneion'a doğru giderken, ana yolun batı yakasında, çok küçük bir burunda, alçak ve hemen hemen düz bir arazi üzerinde bir zamanlar Gryneion Apollon Tapınağı'nın bulunduğuna değinmiştir⁸⁰. Tapınağın deniz kenarında kurulduğunu, tapınaktan geriye dörtgen temenos ve temel bloklarının kaldığını, alanda ağaçların yetiştiğini ve bir mısır tarlası bulunduğunu belirtmiştir⁸¹. Yüzeysel biçimde pullukla sürülmüş olan zeminde birçok kırmızı ve siyah renkli çanak çömlek parçasının açığa çıkmış olduğunu belirten Stark, burada üzerinde iki adet Eski Yunanca harf olan bir parça beyaz mermer gördüğünü aktarmaktadır. Ayrıca yivli ve yivsiz sütun tamburlarının zeminde görüldüğünden de bahsetmiştir⁸².

Gryneion'da ilk kazı 1883 yılında, Aristides Baltazzi ve Osman Hamdi Bey tarafından⁸³ kentin nekropolünde birkaç gün süren kazı çalışması yapılmış ve bunun sonucunda küçük seramik parçaları ile birlikte bronz bir parça bulunmuştur⁸⁴.

1957 yılında yapılan yol çalışmaları sırasında, birçok mezar tahrip edilerek, Gryneion Nekropolü ortaya çıkarılmıştır⁸⁵. İ.Ö. 6. yüzyıla tarihlenen Oryantalizan stildeki yerli üretim seramikler, kırmızı figür tekniğindeki seramikler ve Attika kylikleri bu mezarlardaki en önemli buluntulardır⁸⁶. Yol çalışması sırasında ortaya çıkan bazı çanak çömlek parçaları, Oryantalizan Dönem'deki Yaban Keçisi stilinde yapılmış Smyrna buluntularıyla benzerdir. Bunun yanı sıra büyük boyutlu kırmızı renkli kap parçaları, ince sarı renkli seramik parçaları, kabartmalı Pergamon tekniğindeki seramik parçaları, sigillata parçaları gibi daha

⁷⁹ Freely 2004, 87.

⁸⁰ Stark 1954, 58.

⁸¹ Stark 1954, 58-59.

⁸² Stark 1954, 59.

⁸³ Baltazzi 2013, 37.

⁸⁴ Özkan 1993, 2.

⁸⁵ Sarioğlu 2006, 39.

⁸⁶ Özkan 1993, 2.

birçok parça, bu bölgede diğer yerleşimlerde de görülen benzer örneklerdir⁸⁷. Ayrıca söz konusu İzmir – Çanakkale karayolu yapımı sırasında ortaya çıkan mezar buluntularının yanı sıra büyük boyutlu bir mozaik de bulunmuş ve daha sonra korunması amacıyla üzeri kapatılmıştır⁸⁸.

Bergama Müzesi tarafından 1973-1975 yılları arasında, bir kurtarma kazısı daha yapılmıştır⁸⁹. Bu kazılarda, 1957’de bulunan ve yarısı modern yerleşimin altında kalan mozaik tekrar açılmıştır⁹⁰. Bulunan mozaikğin üzerinde uçan kuğu figürleri, geometrik ve stilize bitki motifleri bulunmaktadır. Mozaik beyaz, turuncu, kiremit kırmızısı ve yeşilimsi gri renklerde. Kare şekilli ve renklendirilmiş bu mozaik taşları beyaz bir harçla birleştirilerek toprağa gömülmüştür⁹¹. Bulunan bu mozaik, Geç Roma Dönemi’ne ait bir eserdir. Kazılarda ortaya çıkan İ.Ö. 7. yüzyıl – İ.Ö. 6. yüzyıl Attika seramik buluntuları önemlidir⁹². Bu seramikler Aiolis Bölgesi seramiklerine ışık tutacak nitelikte olup bilim insanları tarafından önemli bulunmaktadır⁹³. Gryneion’da üretilen Arkaik Dönem seramikleri kendine özgü karakterdedir. Çağdaşı Kuzey İonia ve Karia atölyelerinden etkilenmiş, yerli ve güçlü bir seramik atölyesine sahip olduğu düşünülmektedir⁹⁴. Doğu etkileriyle yerli gelenekte üretilmiş çömlekler, Attika üretimi kylikler ve siyah figür tekniğinde üretilmiş seramikler önemli bir yere sahiptir. Yapılan çalışmalar, Oryantalizan Dönem seramiklerinin üretim merkezlerini göstermesi, seramiklerin kronolojisini ve bölgesel özelliklerini belirlemesi açısından oldukça önemlidir. Ayrıca buluntular, Batı Anadolu’daki üretim merkezlerinin birbirinden ne kadar etkilendiğini de göstermektedir⁹⁵.

1992 yılında İzmir Arkeoloji Müzesi tarafından, Müze Müdürü Dr. Turhan Özkan başkanlığında, Gryneion’un bulunduğu yarımada üzerinde yüzey araştırmaları yapılmıştır. Bu kapsamda alanın güney ve batı tarafında İ.Ö. 2. binyıl ve İ.Ö. 6.-5. yüzyıla tarihlenen etütlük nitelikteki seramikler ele geçmiştir. Alanın doğu tarafında ise Geometrik, Arkaik ve Klasik Dönem’e ait seramik parçaları ve

⁸⁷ Keene 1959, 56.

⁸⁸ Özkan 1993, 2.

⁸⁹ Sarıoğlu 2006, 39.

⁹⁰ Özkan 1993, 2.

⁹¹ Keene 1959, 55.

⁹² Mitchell 1999, 143.

⁹³ Özkan 1993, 2.

⁹⁴ Özkan 1993, 3.

⁹⁵ Sarıoğlu 2006, 39.

çok iyi kalite ve işçilikte mermer mimari parçalar bulunmuştur. Kuzey tarafında ise İ.Ö. 6.-5. yüzyıla tarihlenen, siyah ve kırmızı figür tekniğinde Attika seramik parçaları ele geçmiştir. Ayrıca yolun doğu ve batısındaki incelemelerde, yol çalışmaları sırasında tahrip edilen mezarlar haricinde, kaçak kazılarla tahrip edilmiş başka mezarlar da araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir.⁹⁶

Yüzey araştırmalarından sonra 1992 yılında, yine İzmir Arkeoloji Müzesi tarafından, Müze Müdürü Dr. Turhan Özkan başkanlığında bir kurtarma kazısı yapılmıştır⁹⁷. Bu çalışmalar yarımada ve nekropol alanı olmak üzere iki alanda sürdürülmüştür⁹⁸. Yarımada'da, H-15 plan karesinde yapılan çalışmalarda aşırı tahribata uğramış mimari ile İ.Ö. 4. yüzyıla tarihlenen pek çok amphora ve büyük mutfak kaplarının parçaları ele geçmiştir. Bu plan karedeki çalışmalar, 50 cm derinlikte ana kayaya ulaşıncaya sonlanmıştır. T-18 plan karesinde üst seviyelerde tahribata uğramış karışık bir mimari ile İ.Ö. 4. yüzyıla tarihlenen amphora ve başka seramik parçaları ele geçmiştir. Taban seviyesinde ise İ.Ö. 4. yüzyıla tarihlenen siyah firnisli Attika seramikleri bulunmuştur. Nekropol alanında 11 kazı sondajı açılmış ve bunlardan 4, 7, 8, 10, 11 numaralı sondajlarda nekropol bulguları tespit edilmiştir. İzmir – Çanakkale karayolunun batısında, İsmail Hakkı Uçar adlı vatandaşın tarlasının batı tarafındaki 4 numaralı sondajda 50 cm derinlikte 92-1 numaralı mezar bulunmuştur. Ancak bu mezar daha önce kaçak kazılarla soyulduğu için mezarda yapılan kazıda buluntuya rastlanmamıştır. Modern Hacıömerli Köyü'nün kuzeyinde, Yeni Şakran'a 1 km uzaklıktaki karayolunun doğusunda 7 numaralı sondajda bir mezar tespit edilmiştir. Bu mezarda yapılan kazıda, Batı Anadolu karakterinde bantlı bir skyphos ve bir de tabak ele geçmiştir. Ayrıca 7 numaralı sondajın bulunduğu bu 6 x 5 metrelik arazide yapılan araştırmalarda, tahrip edilmiş mezarlar da tespit edilmiştir. Bu mezarlardan 4 numaralı mono blok lahit mezarda, Attika stilinde yapılmış yerli üretim olan kylix ile gözlü skyphos bulunmuştur. Karayolunun deniz tarafında, İsmail Hakkı Uçar adlı vatandaşın tarlası ile karayolları istiklak sahası arasında 10 x 12 m ölçülerinde sondaj açılmıştır⁹⁹. Bu açılan 8 numaralı sondajda, 50 cm derinlikte, tahrip edilmiş ve sadece tabanı korunmuş olan 92-8 numaralı monoblok lahit bulunmuştur. 3 m'ye kadar yapılan sondajda herhangi bir mezar bulgusu olamamasına rağmen toprak içinden Attika seramiklerine ait parçalara

⁹⁶ Özkan 1993, 3.

⁹⁷ Sarıoğlu 2006, 39.

⁹⁸ Özkan 1993, 3.

⁹⁹ Özkan 1993, 4.

rastlanmıştır. Hacıömerli Köyü'nün batısında, İsmail Hakkı Uçar adlı vatandaşın tarlasında açılan 10 numaralı sondajda yüzeye yakın noktalarda dağınık olarak lahit parçaları bulunmuştur. 80 cm derinlikte 92-11 numaralı semerdam kapaklı bir mezar, insitu durumda ve kontekstiyle birlikte ele geçmiştir. Deniz suyu seviyesine yakın olduğundan mezarın içi su ile dolmuştur. Mezarda Attika siyah figür tekniğinde kyliks, skyphos ve lekythos bulunmuştur. Ayrıca bu mezarın güneyinde, 92-1K numaralı kremasyon mezar tespit edilmiş ve mezardan yonca ağızlı bir oinokhoe ele geçmiştir. Karayolunun batı yönünde yarımada doğru giderken sol tarafta, karayolları istimlak sahasında, 8 x 2 m ölçülerinde 11 numaralı sondaj açılmıştır. Bu sondajda yapılan çalışmalarda 92-9 numaralı lahit mezar bulunmuştur. Bu mezardan Attika siyah firnisli kantharos ele geçmiştir¹⁰⁰.

Gryneion Nekropolü'nde tespit edilen mezar tipleri mono blok kireçtaşı lahit mezarlar, plaka kireçtaşı bloklarla oluşturulan sanduka mezarlar, kremasyon kapları, amphora mezarlar, inhumasyon mezarlar ve urne mezarlardır. Mezarların hiçbirinde yön birliği yoktur. Nekropol alanında mezarlar sık olmasa da bazen birkaç mezardan oluşan gruplar görülmektedir. Mezar gelenekleri ve kontekstleri Aiolis, Ionia ve Troas Bölgeleri'ndeki nekropollerle benzer özellikler taşımaktadır¹⁰¹. Gryneion antik kentinde 1999 yılında İzmir Arkeoloji Müzesi tarafından bir kazı daha yapılmış olsa da bu konuda herhangi bir yayın bulunmamaktadır.

¹⁰⁰ Özkan 1993, 5.

¹⁰¹ Özkan 1993, 6.

2. 2015 YILI YÜZEY ARAŞTIRMALARI VE BULUNTULAR

2.1. Myrina Yüzey Araştırmaları ve Buluntular

2.1.1. Kalabasar Tepe Yüzey Araştırması ve Buluntular

Resim 2.1. Yüzey Araştırması Sahası

2015 yılına, Myrina antik kentinin batısında yer alan Kalabasar (Öteki Tepe) Tepe'nin kuzey yamacındaki teraslarda araştırmalara başlanmıştır. Deniz seviyesinden 1-8 m arası yüksekliğindeki 1 nolu terasta yüzey araştırmalarına devam edilmiştir. Yer yer sürülen teras yüzeyinde çeşitli kap formlarına ait seramik parçalarına rastlanmıştır. Bunlar arasında kapalı kap gövde parçaları, çatı kiremidi parçaları, sigilata kap parçaları, siyah firnisli lekane ve krater benzeri kap parçaları bulunmaktadır.

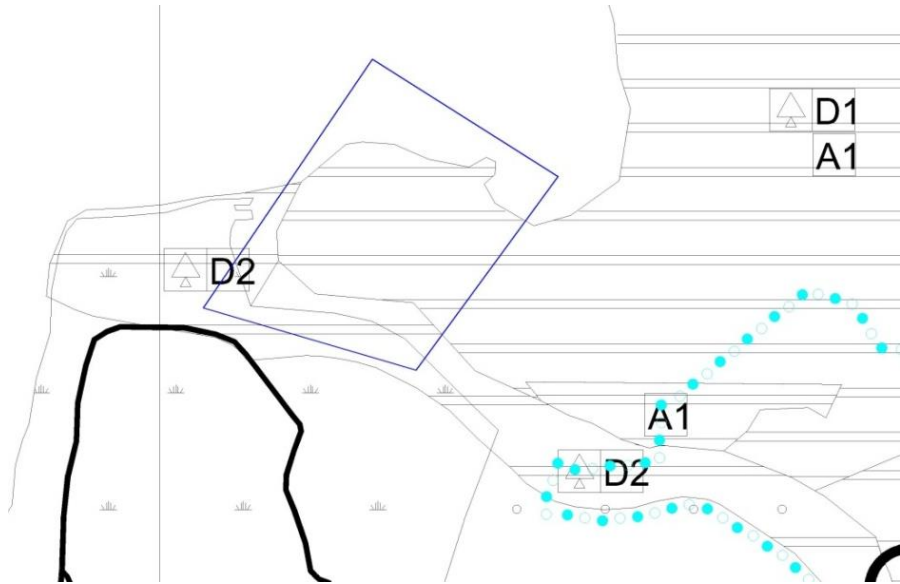
Resim 2.2. Öteki Tepe Kuzeydeki 1 Nolu Teras

Resim 2.3. Öteki Tepe Kuzeydeki 1 Nolu Terasta Bulunan Seramik Parçaları

Resim 2.4. Myrina Antik Kenti Batıda Denize Yakın Olan Öteki Tepe Çalışma Alanı

Resim 2.5. Myrina Antik Kenti Batıda Denize Yakın Olan Öteki Tepe Çalışma Alanı

Resim 2.6. Öteki Tepe Zirve Noktası GPS ile Koordinat Alma Çalışmaları

Kalabasır Tepe'nin kuzey yamacındaki 2 nolu terasta yapılan araştırmalarda 15 m yüksekliğindeki sürülmüş teras yüzeyinde çeşitli kap formlarına ait seramik parçalarına rastlanmıştır. Bunlar arasında kapalı kap gövde parçaları, çatı kiremidi parçaları, sigillata kap parçaları, amphoralara ait ağız, kulp ve kaide parçaları, siyah firmisli lekane ve krater benzeri kap parçaları bulunmaktadır.

Resim 2.7. Öteki Tepe Kuzeydeki 2 Nolu Teras

Resim 2.8. Öteki Tepe Kuzeydeki 2 Nolu Terasta Bulunan Seramik Parçaları

Kalabasar (Öteki) Tepe'nin denize yakın olan yamaçlarında 1 nolu kaçak kazı çukuru rastlanmıştır. 1 nolu kaçak kazı çukuru ile Bizans Dönemi'ne ait sur duvarının tahrip edildiği tespit edilmiş ve 1-3 m arasında terasın kazıldığı görülmüştür. 1 nolu kaçak kazı çukurunun hemen doğusunda ise 2 nolu kaçak kazı çukurunun olduğu tespit edilmiştir.

Resim 2.9. Öteki Tepe'nin Denize Yakın Olan Yamaçlarında Tespit Edilen 1 Nolu Kaçak Kazı Çukuru

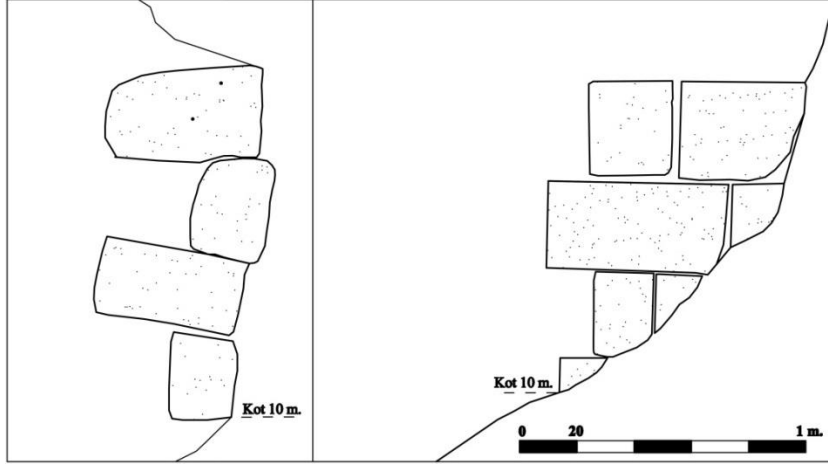
Myrina antik kenti'nin batısında yer alan Kalabasar (Öteki) Tepe'nin kuzey yamaçlarındaki, denize yaklaşık 10 m yükseklikte kaçak kazılar sonucu açılan bir sur duvarı tespit edilmiştir. Söz konusu sur duvarı dikdörtgen olup 34 cm yüksekliğinde, 63 cm genişliğinde ve 30 cm kalınlığında blok taşlardan atkı tekniği ile bir sıra yatay bir sıra dikey olacak şekilde inşa edilmiştir. Duvarın korunan yüksekliği 133 cm, korunan genişliği ise 80 cm'dir.

Ramsay, 1881 yılındaki yayınında Güzelhisar Çayı'nın kuzey kıyısında, Kalabasar adlı bir yerde, denize yakın bir tepe (Öteki Tepe) olduğunu belirtmektedir. Bu tepenin kenarlarının kazılarak teraslama yapıldığından ve bunun üzerinde Hellenistik Dönem duvar kalıntısı bulunduğundan bahsetmektedir. Duvarın genellikle yatay yönde örülü olduğuna ama bazen bu hattın düzensiz büyüyerek geliştiğine değinmektedir. Tepenin bir tarafında, duvardan geriye kalan birkaç geniş kare kesme taşları inceleyen Ramsay, duvar işçiliğinin özenli ve hassas olduğunu düşünmektedir¹⁰². Ramsay'ın, 1881 yılındaki yayınında sözünü ettiği duvar kalıntısı, 2015 yılında tespit edilen söz konusu sur duvarları olmalıdır.

Resim 2.10. Öteki Tepe'nin Kuzey Yamaçlarında Tespit Edilen Hellenistik Dönem Sur Duvarı

¹⁰² Ramsey 1881, 277.

Çizim 2.1. Öteki Tepe'nin Kuzey Yamaçlarında Tespit Edilen Hellenistik Dönem Sur Duvarının Kesit ve Cephe Çizimi

Kalabasar Tepe'nin kuzey, güney ve batı yamaçlarında bulunan terasların yüzeyindeki kültür varlıkları fotoğraflanarak belgelenmiş ve bu alandaki yüzey araştırması tamamlanmıştır. İlerleyen araştırmalar sırasında bulunan çeşitli formlardaki seramik parçaları formlarına göre gruplanarak fotoğraflanmış, profil veren etütlük nitelikteki kap parçalarının çizimleri yapılmıştır. Kapalı kap gövde parçaları, çatı kiremidi parçaları, sigilata kap parçaları, amphoralara ait ağız, kulp ve kaide parçaları, siyah firnisli lekane ve krater benzeri kap parçalarına rastlanmıştır. Bunun dışında söz konusu alanda etütlük ya da envanterlik nitelikte herhangi bir mimari parça tespit edilememiştir.

2.1.2. Myrina Agorası ve Buluntular

Agoralar, Antik Yunan kentlerinde açık toplanma alanlarıdır¹⁰³. Kentin merkezinde yer alan yapılar çoğunlukla dörtgen planlıdır¹⁰⁴. Agora, başlangıçta günlük ihtiyaçlar için kullanılan ve kentin ana caddelerinin odağında yer alan bir düzlükten oluşmaktadır¹⁰⁵. Erken dönemlerde akropolün egemenliği, agoranın konumunu doğal olarak etkilerken, zaman içinde bu durum tersine dönmüş ve

¹⁰³ Sacks 2005, 15.

¹⁰⁴ Anadol 1997, 28.

¹⁰⁵ Ersoy 1995, 50.

akropol kentin bir uzantısı haline gelerek, agora bütün yapıları bir arada tutan kentin asıl merkezi olmuştur¹⁰⁶.

Resim 2.11. 17 Eylül 2015 Tarihinde Araştırma Yapılan Kalabasar (Öteki) Tepe ile Apar (Beriki) Tepe Arasındaki Teras

İ.Ö. 9.-8. yüzyıllarda özgür doğan erkeklerin askeri görev için ve kralın ya da meclisin duyurularını dinlemek için toplandıkları bir alan haline gelir¹⁰⁷. Agoranın en erken tipi, her tüccarın çadır, stant ya da ağaçların gölgesi altında mallarını sergileyebildikleri açık bir alan biçimindedir. Bu tipin iyi tanımlanmış bir biçimi yoktur ve çeşitli işlevleri bulunmaktadır¹⁰⁸.

Başlangıçta mimari açıdan basit olan agora, İ.Ö. 7.-6. yüzyıllarda önem kazanmıştır¹⁰⁹. Çoğu Antik Yunan kentinin merkezinde yer alan agora, aslında tüccarların ürünlerini satmaya çalıştıkları bir pazardan oluşmaktadır¹¹⁰. Henüz tiyatro, bouleuterion ve gymnasium gibi yapıların olmadığı erken dönemlerde bu yapıların görevini de agora üstlenmektedir¹¹¹. Agoralar genellikle heykellerle

¹⁰⁶ Wycherley 1962, 51.

¹⁰⁷ Sacks 2005, 15.

¹⁰⁸ Marquand 1909, 319.

¹⁰⁹ Ersoy 1995, 50.

¹¹⁰ Marquand 1909, 318-319.

¹¹¹ Anadol 1997, 28.

donatılmıştır. Bunun dışında tapınak ve sunaklar agora içerisinde inşa edilmiştir. Ayrıca bir grup yönetim binasının da agoraların içerisinde oldukları bilinmektedir¹¹². Kent büyürken, ortada gömülü halde bulunan agora için genişlemek zor olmuştur¹¹³. Zamanla büyüyen kentlerdeki dini, politik ve ticari çıkarlar aynı zemine sığamamış ve tam olmasa da bu yapılar agoradan ayrılmıştır¹¹⁴. Kent geliştikçe merkezde ya da liman yakınında kurulmuş prytaneion ve bouleuterion gibi resmi yapılar ve tapınaklarla birlikte agora kentin odak noktası haline gelmiştir¹¹⁵. Stoa kullanışlı, genel amaçlı yapı olarak bulunmuş ve agoraların karakteristik özelliği olmuştur¹¹⁶. Arkaik Dönem’de ticaret ve sanayide büyük gelişmeler görülmüş ve önde gelen ticaret kentleri Akdeniz piyasasında önemli bir yer kazanmıştır¹¹⁷. Stant biçimindeki eski pazarlar varlığını sürdürmüştür. Bunun yanında İ.Ö. 5. yüzyıldan itibaren giderek artan stoa ya da ince sütunlu bir cephede yer alan dükkân sıraları biçimindeki anıtsal koridorlar inşa edilmiştir¹¹⁸.

Klasik ve Hellenistik Dönem’de agora, Antik Yunan kentlerinde mimari bir özellik haline gelmiştir¹¹⁹. Stoa ve tapınaklar agoraya hâkim yapılarıdır¹²⁰. Önceleri stoaların yapımında ahşap malzeme kullanılırken daha sonra taş malzeme kullanılmıştır. Giderek büyüyen stoaların içinde ikinci bir sütun sırası oluşturmuşlardır¹²¹. Böylece stoa, bağımsız bir eleman, baskın bir özellik haline gelmiştir¹²². İ.Ö. 5. yüzyılda mimari olarak agoraların gelişimi dini, siyasi ve ticari nitelikte çok sayıda anıtsal yapının inşa edilmesiyle oluşmuştur¹²³. Çeşitli küçük anıtlar ve rastgele gruplanmış daha büyük yapılar karşımıza çıkmaktadır. Çeşme yapısı genellikle önemli bir unsur haline gelmiştir. Tanrı, hero ve insan heykelleri yapıların önünde ve alanın içindeki caddeler boyunca dikilmiştir. Gölge

¹¹² Marquand 1909, 319.

¹¹³ Wycherley 1962, 51-52.

¹¹⁴ Marquand 1909, 319.

¹¹⁵ Anadol 1997, 28.

¹¹⁶ Wycherley 1962, 52.

¹¹⁷ Wycherley 1962, 52-53.

¹¹⁸ Wycherley 1962, 53.

¹¹⁹ Marquand 1909, 319.

¹²⁰ Wycherley 1962, 53.

¹²¹ Ersoy 1995, 51.

¹²² Wycherley 1942, 22.

¹²³ Ersoy 1995, 50.

sağlamak için stoalara ek olarak ağaçlar dikilmiş, döşemeler geç dönemlere kadar sınırlı alanlar içine uygulanmıştır¹²⁴.

Pausanias, Peloponnesos Yarımadası'nda bulun Elis kentinin agorasının, stoaları bir bütün halinde olan Ionia ve çevresinde bulunan kentlerdeki agoralar gibi olmadığını, birbirinden ayrı bir halde bulunduğunu ve sokakların agoranın içinden geçtiğini belirterek bu agorayı eski tipte olarak tanımlamıştır¹²⁵. Bu ifadeden yola çıkarak, agoralar İ.Ö. 5. yüzyıl sonrasında eski tip ve Ion tipi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır¹²⁶. Eski tip agoralarda genel olarak yapılar, özellikle de stoalar, düzensizce yerleştirilmiştir ve mimari bir bütünlük oluşturmadıkları görülmektedir¹²⁷. Sokak içermeyen kapalı bir bölüm oluşturmak için birleştirilmiş sütun dizileriyle, düzenli Ion tipinin aksine, eski tipte stoalar ayrıktır ve aralarından sokaklar geçmektedir¹²⁸. Ion tipi agora ise eski tipteki agoradan daha düzenli ve simetrik bir plana sahip olmasıyla ayrılmaktadır¹²⁹. Birbirine bitişik olarak inşa edilmiş stoa gruplarıyla birlikte agoralar tek bir bütün oluşturmasıyla öne çıkmaktadır¹³⁰.

İ.Ö. 5. yüzyıldan itibaren kanatların uzamasıyla L ve U planlı stoalar görülmektedir. Ayrıca bir veya birden fazla sütun eklenerek iç mekân genişletilmiştir¹³¹. Stoalar, sütun sayılarına göre tiplere ayrılmaktadır. Birinci ve en basit tip olan tek koridorlu stoadada, çatı duvardan aşağı doğru eğimli bir biçimde tek bir sütuna inmektedir¹³². İkinci tip olan iki koridorlu stoadaki koridorlar, girişteki bir iç sütundan kaynaklanmaktadır¹³³. Üçüncü tip olan üç koridorlu stoadaki koridorlar, girişteki iki adet iç sütundan kaynaklanmaktadır¹³⁴. İç mekândaki sütunlar, cephedeki Dor düzenli sütunların aksine, genellikle Ion düzeninde yapılmıştır¹³⁵.

¹²⁴ Wycherley 1962, 53.

¹²⁵ Paus. 6.24.2

¹²⁶ Anadol 1997, 28.

¹²⁷ Wycherley 1942, 22.

¹²⁸ Marquand 1909, 319.

¹²⁹ Anadol 1997, 28.

¹³⁰ Wycherley 1942, 22.

¹³¹ Ersoy 1995, 51.

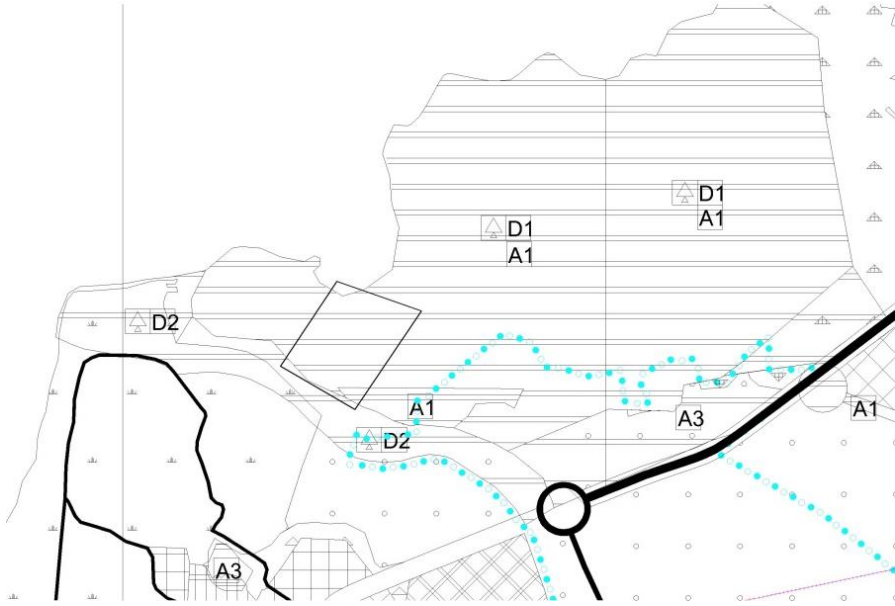
¹³² Marquand 1909, 321.

¹³³ Marquand 1909, 322.

¹³⁴ Marquand 1909, 322-323.

¹³⁵ Ersoy 1995, 51.

İ.Ö. 5. yüzyılda Antik Yunan kentlerinde ortaya çıkan hippodamik sistemle birlikte mimari düzen önem kazanmış, yapılar bilinçsiz ve rastgele değil, dikkatli ve daha kontrollü inşa edilmiştir. Birbirini dik kesen caddelerin oluşturduğu bu hippodamik sistemden agora da etkilenmiştir¹³⁶. İ.Ö. 4. yüzyılda stoa kanatlarının ileri uzamasıyla II biçimli stoa planı ortaya çıkmıştır. Hippodamik kent planından kaynaklanan dörtgen yola paralel, birbirine dik açı yapan bitişik stoaların oluşturduğu bir plandır¹³⁷. At nalı biçimli plan olarak da bilinmektedir¹³⁸. İ.Ö. 3. yüzyılda II planın açık kısımlarında, sağ ve sol duvarlara dik açı yapacak şekilde, birbirinden bağımsız ve uzun birer stoa bulunmaktadır. Bu şekliyle peristile benzeyen, kentten bağımsız gibi görünen kapalı bir yapıya ulaşmıştır¹³⁹. Roma İmparatorluk Dönemi'ne gelindiğinde ise dört tarafının tamamen stoalarla çevrildiği, kentten tamamen izole olmuş bir agora karşımıza çıkmaktadır¹⁴⁰. Roma İmparatorluk Dönemi'nde agoralar, forum olarak bilinen, daha kompleks yapılara yerini bırakmaktadır¹⁴¹.

Resim 2.12. Kalabasar (Öteki) Tepe ile Apar (Beriki) Tepe Arasındaki Teras

¹³⁶ Wycherley 1942, 22.

¹³⁷ Ersoy 1995, 51.

¹³⁸ Wycherley 1942, 22.

¹³⁹ Ersoy 1995, 51.

¹⁴⁰ Ersoy 1995, 52.

¹⁴¹ Anadol 1997, 29.

2015 yılında yapılan çalışmalar sırasında, Öteki Tepe ile Beriki Tepe arasında, denize yakın olan vadi içerisinde, 3 nolu kaçak kazı çukuru tespit edilmiştir. Kentin agorasına ait mimari blokların yerlerinden çıkartılarak söküldüğü ve çukurun etrafına yayıldığı görülmüştür. 3,70 m uzunluğunda, 3,10 m derinliğinde ve 1,70 m genişliğindeki kaçak kazı çukurunun içerisinde ve etrafında toprak ve blok taşların olduğu görülmektedir.

Resim 2.13. 3 Nolu Kaçak Kazı Çukuru

Yapılan çalışmalar sırasında, Öteki Tepe ile Beriki Tepe arasında, denize yakın olan vadi içerisinde yer alan agora alanında, 4 nolu kaçak kazı çukuru tespit edilmiştir. Mimari blokların yerlerinden çıkartılarak söküldüğü ve çukurun etrafına yayıldığı görülmüştür. 2,90 m uzunluğunda, 3 m derinliğinde ve 2,60 m genişliğindeki kaçak kazı çukurunun içerisinde ve etrafında toprak ve blok taşların olduğu görülmektedir.

Resim 2.14. 4 Nolu Kaçak Kazı Çukuru

Tespit edilen kaçak kazı çukurunun önünde, 80 x 60 cm ölçülerinde kentin agorasına ait mimari yapılarda kullanıldığını düşündüğümüz mermer bir tavana ait kaset bloğu tespit edilmiştir.

Resim 2.15. Konsol ya da Tavan Kaset Bloğu

4 nolu kaçak kazı çukurunun yanında 4,50 m uzunluğunda, 3,20 m genişliğinde, 1,40 m derinliğinde 5 nolu kaçak kazı çukuru tespit edilmiştir. Kaçak kazı çukurunun etrafında moloz taş, blok parçaları ve atık toprağın olduğu görülmüştür.

Resim 2.16. 5 Nolu Kaçak Kazı Çukuru

Diğer kaçak kazı çukurlarıyla aynı alanda 4,10 m genişliğinde, 3,50 m uzunluğunda ve 1,30 m derinliğinde 6 nolu kaçak kazı çukuru tespit edilmiştir. Kaçak kazı çukurunun etrafında moloz taş, blok parçaları ve atık toprağın olduğu görülmüştür.

Resim 2.17. 6 Nolu Kaçak Kazı Çukuru

Myrina Agorası kentin kuzeydoğusunda yer alan limanın güneyinde konumlanmıştır. Burada yapılan araştırmalar sırasında Dor düzeninde bir başlığa (**K. 1**) ve Dor düzeninde bir sütun parçasına (**K. 2**) rastlanmıştır. **K. 1** nolu mermerden yapılmış Dor düzenindeki 20 yive sahip sütun başlığı 55 cm çapındadır. Dor düzenindeki sütun tamburlarında İ.Ö. 5. yüzyılda genellikle 20 yiv görülmektedir¹⁴². İ.Ö. 472-432 arasına tarihlenen, Klasik Dönem'in en önemli Dor düzenli yapılarından, Atina'daki Athena Parthenon Tapınağı'nın sütunları da aynı sayıda yive sahiptir¹⁴³. Batı Anadolu'da Ilion Athena, Myus Apollon, Amyzon Artemis, Emecik Apollon, Kaunos Teras, Sura Apollon, Laertes Zeus, Kestroi Vespasianus ve Korykos Zeus tapınaklarında da benzer biçimde 20 yive sahip Dor düzenindeki sütun tamburları görülmektedir¹⁴⁴. **K. 2** nolu sütun tamburu yivsiz bir parçadır, ince ve uzun formludur.

¹⁴² Conti 1982, 11.

¹⁴³ Chitham 2005, 32.

¹⁴⁴ Akkurnaz 2007, 143.

Resim 2.18. Agora ve Çevresinde Bulunan Mimari Parçalar

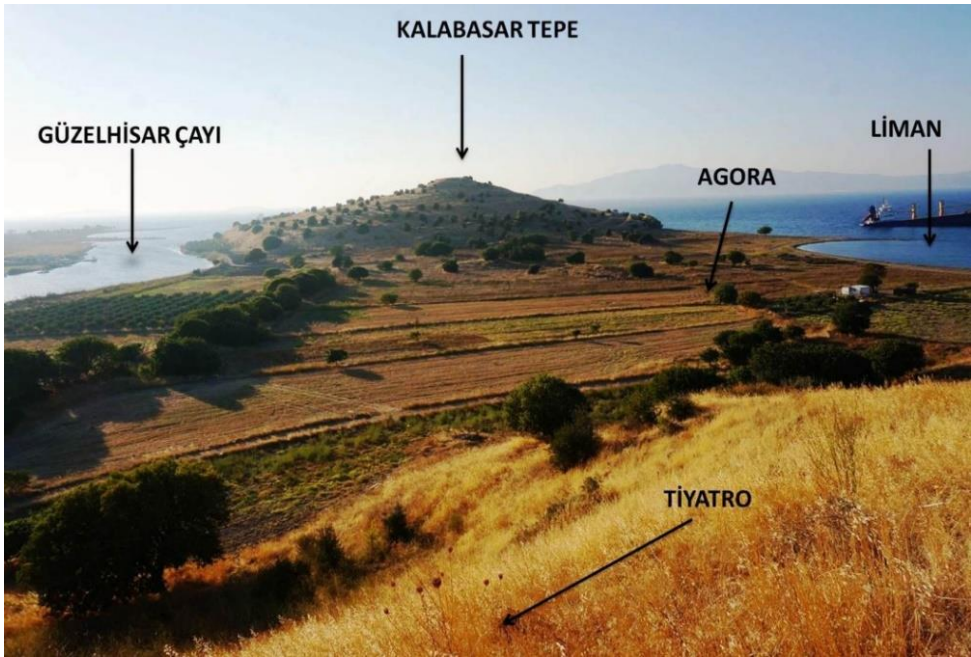
Myrina'ya yakın merkezlerden birisi olan Aigai antik kentinde, oldukça görkemli bir agora binası bulunmaktadır. İ.Ö. 2. yüzyıl sonlarına tarihlenen Aigai agora binası L biçimlidir ve üç katlıdır¹⁴⁵. İki nefli stoaların iç sütunları İon, ön sütunları ise Dor düzenindedir¹⁴⁶. Ayrıca Pergamon antik kentinin İ.Ö. 3. yüzyıla tarihlenen agorası da Dor düzeninde ve üç katlıdır¹⁴⁷. Myrina agorasının planı ve yapım özellikleri hakkında antik kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Bunun dışında Myrina antik kentinde yapılan eski kazılar nekropol kazılarıyla sınırlı kalmıştır. Ayrıca kaçak kazılarla da agora tahribata uğramıştır. Bu yüzden Myrina agorasının planı ya da mimari özellikleri konusunda pek bir şey söylemek mümkün değildir. Buna karşın yukarıda sözü edilen Dor düzenindeki bir sütun tamburu ve başlığı nedeniyle agoranın Dor düzenli bir stoa ile çevrilmiş olduğunu söylemek mümkündür. Bulunan başlığın İ.Ö. 5. yüzyıl ve sonrasına tarihlenmesi, en azından, Klasik Dönem'de yapılmış bir agoranın varlığını düşündürmektedir. Aigai, Pergamon ve diğer çevre kentlerdeki agoralar, Hellenistik Dönem'den kalan yapılardır. Bu sebeple Aigai ve Pergamon antik kentlerindeki agoralarla, Myrina antik kentinin agorasında bulunan Klasik Dönem sütun başlığı üzerinden tahmin yürütmek yeterli olmayacaktır.

¹⁴⁵ Akurgal 2003, 286.

¹⁴⁶ Kan 2012, 17.

¹⁴⁷ Akurgal 2003, 268.

Agora, Kalabasar (Öteki) Tepe ile Apar (Beriki) Tepe arasındaki düz teras üzerinde yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda ayrıca agoranın hemen doğusundan geçen bir mermer caddenin güneye doğru ilerleyerek tiyatronun önünden geçtiği tespit edilmiştir. Bu tespitler sonucunda Myrina agorasının, Hippodomik planlı kentlerde olduğu gibi limanın yakınında, kent merkezinde ve diğer kamu yapılarıyla aynı alanda bir cadde sistemiyle bağlantılı olduğu anlaşılmıştır. 2015 yılında Myrina kentinde başka bir agora tespit edilmemiştir. Bu nedenle Myrina agorasının bir liman agorası mı yoksa kentin merkezinde yer alan ticari bir agora mı olduğu konusu henüz daha kazı çalışmaları yapılamadığı için belli değildir.

Resim 2.19. Agora ve Çevresindeki Yapılar

Agora alanında yapılan araştırmalar sırasında yaklaşık 3 m uzunluğunda, 55 cm yüksekliğinde ve 55 cm kalınlığında yoğun kireç harçlı bir duvar parçası saptanmıştır. Bu duvar parçası farklı cinsteki moloz taşlardan harç kullanılarak yapılmıştır. Kuzey-güney doğrultusundaki duvar parçası, Kalabasar (Öteki) Tepe ile Apar (Beriki) Tepe arasında devam eden Bizans Dönemi'ne ait sur duvarlarına ait olmalıdır.

Resim 2.20. Kalabasar (Öteki) Tepe ile Apar (Beriki) Tepe Arasında Devam Eden Bizans Dönemi'ne Ait Sur Duvarı

Aynı alandaki araştırmalar sırasında, Kalabasar (Öteki) Tepe ve Apar (Beriki) Tepe arasındaki denize yakın vadi içerisinde, Apar Tepe'nin kuzeybatısında dikdörtgen planlı bir yapı tespit edilmiştir. Yaklaşık 1 m kalınlığında duvarları korunan yapı, 15,10 x 12,80 m ölçülerindedir. Doğu-batı doğrultusunda uzanan yapı, farklı boylardaki moloz taş ve tuğla kullanılarak, yoğun kireç harçla örülmüştür. Yapının içerisinde 2,50 m yüksekliğinde ve yer yer 1 m uzunluğunda tonoz parçalarının olduğu görülmüştür.

Resim 2.21. Tonozlu Yapı

Apar (Beriki) Tepe'nin batısındaki modern yol kenarında, yaklaşık 3,46 m genişliğinde, 3,5 m yüksekliğinde ve 60 cm genişliğinde bir duvar tespit edilmiştir. Farklı boyutlardaki moloz taş, tuğla ve devşirme bloklar kullanılarak yoğun kireç harçla inşa edilmiştir. Kuzey-güney doğrultulu duvar fotoğraflanarak ölçüsü alınıp belgelenmiştir.

Resim 2.22. Beriki Tepe'nin Batısındaki Modern Yol Kenarında Tespit Edilen Duvar

Resim 2.23. Agora ve Çevresindeki Buluntular

2.1.3. Myrina Tiyatrosu ve Buluntular

Antik Yunan tiyatroları, Dionysos'un ilkel kültüründen ortaya çıkan drama ile beraber doğal olarak gelişmiştir¹⁴⁸. Tiyatro yapılarının geçmişi ise İ.Ö. 5. yüzyıla kadar uzanmaktadır ve mimarisi zaman içinde aşamalarla değişmiştir¹⁴⁹. Belirgin özellikleri koro şarkıları ve dansları olan Antik Yunan tiyatroları, gösterilerin sahnelenmesi için tasarlanmış yapılardır¹⁵⁰. Koro dansı için orkestra adı verilen dairesel bir alan bulunmaktadır¹⁵¹. Bu alan arazi seviyesindedir ve zemini genellikle sıkıştırılmış topraktır¹⁵². Tiyatronun dairesel yapısı, orkestranın merkezinde bulunan Dionysos sunağının çevresinde yapılan dansların dairesel biçimde olmasından kaynaklanmaktadır¹⁵³. Orkestranın merkezinde bulunan sunak zamanla önemini yitirmiştir¹⁵⁴. Bir oyuncunun koronun arasına katılmasıyla dairesel plan bozulmamış ama daha sonra iki oyuncunun katılmasıyla belli bir

¹⁴⁸ Kimball 1918, 89.

¹⁴⁹ Akyüz 1993, 26.

¹⁵⁰ Marquand 1909, 337.

¹⁵¹ Tomlinson 2003, 65.

¹⁵² Marquand 1909, 337.

¹⁵³ Başak 1997, 1780.

¹⁵⁴ Marquand 1909, 338.

yöne oynama gereği doğmuştur. Böylece seyirci dairenin bir tarafına toplanmıştır. Oyuncular ise artık koronun ortasında değil, seyirciye dönük olarak koronun arkasında bulunmuşlardır¹⁵⁵.

Oratoryolar için bir platformdan biraz daha fazlası, ayakta dikilmek ya da oturmak için ve tercihen kabaca teatral forma uygun basit bir tür toplanma yeri gerekliydi¹⁵⁶. İlk başlarda bu alan, bir tepenin doğal eğimine oturularak, drama ve atletizm gibi etkinliklerin izlendiği bir yer şeklindeydi¹⁵⁷. İhtiyaç halinde kurulabilen, etkinlikler sona erdiğinde kaldırılabilen ahşap sıralı seyir alanları bulunmaktaydı¹⁵⁸. Seyirciler için bu ahşap sıralar kullanılmış olsa da mimari olarak tiyatrolar İ.Ö. 5. yüzyıldan önce çok zayıftır¹⁵⁹. İ.Ö. 5. yüzyıldan itibaren Aiskhylos'un drama reformuyla skene ortaya çıkmıştır¹⁶⁰. Sahne binası anlamına gelen skene, önceleri dört direk üstüne gerilen bir gölgelik iken daha sonra ahşap bir yapı halini almış ve Klasik Dönem'de kalıcı bir yapı haline gelmiştir¹⁶¹. Ahşaptan yapılmış skene aslında boyalı tuvalerden oluşan bir duvardır¹⁶².

Bilinen en eski kalıcı skeneye sahip tiyatro, Atina Akropolü'nün güney yamacına kurulan Dionysos Eleuthereus yapısıdır. İ.Ö. 460'a kadar bir teras üstünde yer alan orkestra, buraya girişi sağlayan eğimli bir yol, küçük bir Dionysos Tapınağı ve yamaçtaki oturma alanlarından oluşmaktaydı. İ.Ö. 458'den sonra ise orkestranın bir bölümü basit bir sahneye ayrılmıştır. İ.Ö. 421-415 yılları arasında da sahne, taş bir bina olarak inşa edilmiştir¹⁶³.

İ.Ö. 5. yüzyılda ahşaptan yapılan sahne ve sahne binaları, Hellenistik Dönem'den itibaren artık daha yüksek ve taş malzemedен yapılmıştır¹⁶⁴. Oyun dekorlarının asıldığı bu bina, tiyatronun gelişmesiyle, Roma İmparatorluk Dönemi'nde çok katlı sahne binasının temelini oluşturmuştur¹⁶⁵. Skene binasının

¹⁵⁵ Başak 1997, 1780.

¹⁵⁶ Whcherley 1962, 119.

¹⁵⁷ Tomlinson 2003, 64.

¹⁵⁸ Başak 1997, 1780.

¹⁵⁹ Tomlinson 2003, 64.

¹⁶⁰ Kimball 1918, 90.

¹⁶¹ Başak 1997, 1780.

¹⁶² Kimball 1918, 90.

¹⁶³ Başak 1997, 1780.

¹⁶⁴ Tomlinson 2003, 65.

¹⁶⁵ Başak 1997, 1780.

gelişimi kanat çıkıntılarına dayanmaktadır. Ön kanat proskenion, yan kanatlar paraskenia, arka kanatlar opisthoskenion olarak adlandırılır¹⁶⁶. İ.Ö. 3. yüzyılda sahne binasına eklenen proskenion, değişmeyen bir özellik olarak yerleşmiştir¹⁶⁷. Soyunma odaları, sahne eşyalarının bulunduğu odalar ve prosekenion önündeki logeion, sahne binasına eklenen özelliklerdir¹⁶⁸. Logeion konuşmacı platformudur¹⁶⁹. Seyirciler için orkestranın çevresinde, yarım daireden biraz fazla uzatılmış taş sıralar vardır. Sıraların çoğu doğal bir tepenin yamacına yerleştirilmiş ve tiyatrolar da genellikle gerekli profilde bir tepe çukurluğunun bulunabildiği yerlere konumlanmıştır¹⁷⁰. Kerkides tek bir merkezden çıkıp, kama şeklinde bölünen bu oturma sıralarıdır¹⁷¹. Seyirci bölümü, orkestra seviyesinden yukarıya uzanan erişim ve dolaşım merdivenleriyle kama biçimli üçgene yakın bloklara bölünmüş ve aradaki bir yatay yürüme yoluyla alt ve üst bölümlere ayrılmıştır¹⁷². Klimakes oturma sıralarını dikey bölen merdivenler, diazomata ise yatay yürüme yollarıdır¹⁷³. Diazomata ve kerkides tarafından yatay katmanlara bölünmüş, klimakes tarafından sınırlandırılmış seyirci bölümlerine cavea denilmektedir ve bu bölüm theatron ya da koilon olarak da bilinmektedir¹⁷⁴. Pergamon tiyatrosunda olduğu gibi, daha büyük tiyatrolarda cavea üç bölümdür¹⁷⁵. Cavea'yı çevreleyen ve orkestraya seyircilerin girişini ve çıkışını sağlayan iki koridora paradoi ya da tekil haliyle parados adı verilmektedir¹⁷⁶. Genellikle paradosları kapatan kapılar bulunmaktadır¹⁷⁷.

Apar (Beriki) Tepe'nin güneybatısında, doğu-batı yönünde uzanan Myrina tiyatrosu, sırtını doğusundaki yamaca yaslamıştır. Batıya ve denize bakan tiyatronun yaklaşık 43 m yüksekliğinde olduğu ve 20-42 m kotları arasında yer aldığı tespit edilmiştir. Tiyatronun 85 x 75 m ölçüsünde ve 75 m çapındaki bir alan üzerinde kurulu olduğu anlaşılmaktadır.

¹⁶⁶ Marquand 1909, 352.

¹⁶⁷ Whcherley 1962, 172.

¹⁶⁸ Marquand 1909, 341-343.

¹⁶⁹ Marquand 1909, 353.

¹⁷⁰ Tomlinson 2003, 65.

¹⁷¹ Marquand 1909, 341-343.

¹⁷² Tomlinson 2003, 65.

¹⁷³ Marquand 1909, 341.

¹⁷⁴ Paga 2016, 360.

¹⁷⁵ Tomlinson 2003, 65.

¹⁷⁶ Paga 2016, 360.

¹⁷⁷ Marquand 1909, 346.

Resim 2.24. Beriki Tepe'nin Güney Batısında Bulunan Tiyatro

Resim 2.25. Beriki Tepe'nin Güney Batısında Bulunan Tiyatro

Günümüzde yoğun moloz taş, toprak ve otlar altında kalan tiyatroya ait kalıntılar seçilememektedir. Ancak tiyatronun üst kısımlarında ana kayanın oturma basamakları şeklinde işlendiği görülmüştür. Sahne binası, oturma sıraları ve diğer mimari elemanlar tamamen toprak altındadır. Bu nedenle tarihlere yardımcı olabilecek nitelikte yüzeyde tiyatro ile ilgili herhangi bir mimari elemana rastlanmamıştır. Yaklaşık yarım daire planlı olan tiyatronun çok büyük olmadığı görülmektedir.

Yapılan araştırmalarda, Myrina tiyatrosunun Hippodomik planla bağlantılı olarak kent merkezinde yer aldığı ve agora gibi diğer kamu yapılarıyla yan yana olduğu tespit edilmiştir. Özellikle tiyatronun önünden geçen kuzey-güney doğrultulu mermer caddenin agoraya ulaştıktan sonra limana kadar devam ettiği saptanmıştır. Bu yönüyle Myrina tiyatrosu yaklaşık yarım daire planlı formuyla Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi özellikleri sergilemektedir.

Resim 2.26. Beriki Tepe'nin Güney Batısında Yer Alan Tiyatro

Myrina antik kentine yakın olan Pergamon'daki Hellenistik tiyatro önemli yapılar arasında bulunmaktadır. Tiyatronun yapımı, Attalos Krallığı'nın kurucusu Philetairos (İ.Ö. 281 – İ.Ö. 263) zamanına kadar dayanmaktadır¹⁷⁸. En eğimli antik

¹⁷⁸ Evans 2012, 132.

tiyatro olma özelliğini taşıyan tiyatro on bin kişi kapasitelidir¹⁷⁹. Yüksek ve oldukça dik bir dağ yamacının doğal hatlarına kurulan tiyatro, 78 basamaklı oturma sırasına ve 36 m yüksekliğine sahiptir¹⁸⁰. En alt sırada mermerden yapılmış bir kral locası bulunmaktadır. Tiyatronun sahnesi ahşaptan ve portatifdir¹⁸¹. Her iki tarafı portikolarla sınırlanmış olan tiyatronun dar enli ve uzun teraslı bir orkestrası bulunmaktadır¹⁸². Taş orkestra kısmı Roma İmparatorluk Dönemi'nde yapılmıştır. 250 m uzunluğundaki iki yanı stoalı teras, kuzeydeki Dionysos Tapınağı ile bağlantılıdır¹⁸³. Terasın güney ucu yukarı agorayla bağlantılı olup, aşağı şehirden başlayarak buraya ulaşan bir yol hattı üzerinde bulunmaktadır. Böylece halk kaleden geçmek zorunda kalmadan tiyatroya girişi sağlayabilmektedirler. Bulunduğu alanın formundan kaynaklanan yapısı itibarıyla tiyatro, alışılmış Antik Yunan ve Roma tiyatrolarından farklı olarak, dar bir yay yapmıştır¹⁸⁴.

2.1.4. Myrina Nekropolü ve Buluntular

Kentin kuzeydoğu tarafında bulunan Myrina nekropolü, düzlük ve eğimli alanlar üzerinde yayılmaktadır¹⁸⁵. Çoğunluğunun korunmuş durumda oldukları tespit edilen bu mezarlar, Beriki Tepe'nin yamacında ve ona bakan kuzeydeki tepede yer almaktadır¹⁸⁶. Mezarlar genellikle kireçli tabana açılan dikdörtgen biçimindeki basit bir çukurdan oluşmaktadır. Mezarlar tek gömü içermektedir. Bazen iki ya da üç mezar çukurunun birbirinin üstünde bulunduğu görülmektedir. Mezarların yönleri herhangi bir kurala bağlı olarak konumlanmamıştır. Mezarların bazıları yuvarlak formudur. İstisna olarak, ölünün küllerinin çömlek içine konularak, çukura yerleştirildiği uygulamalarla da karşılaşılır. Mezarların üzerindeki yazıtlar ve mezarların içindeki bronz levhalardan yola çıkarak, nekropol İ.Ö. 2. ve İ.S. 1. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁸⁷.

Nekropol alanı, işlenmeye elverişli volkanik bir kayalık olan tuf ana kayadan oluşmaktadır. Topografik yapı ve ana kayanın yüzeye yakın olduğu

¹⁷⁹ Akyüz 1993, 28.

¹⁸⁰ Freely 2004, 76.

¹⁸¹ Akyüz 1993, 28.

¹⁸² Freely 2004, 76.

¹⁸³ Akyüz 1993, 28.

¹⁸⁴ Freely 2004, 76.

¹⁸⁵ Tuna 1974, 16.

¹⁸⁶ Bean 1997, 87.

¹⁸⁷ Bean 1997, 89.

alanlar, mezarların düzenlenmesi için tercih edilmiştir. Mezarlar, tuf ana kayanın işlenebildiği alanlarda ve genellikle deniz manzaralı alanlarda toplanmıştır. Mezarlar 5 m kotundan 85 m kotuna kadar farklı yüksekliklere ait topografya üzerinde konumlanmıştır.

Vardar ve Yavaşlı tarafından yakın zamanda Myrina antik kentinde ve nekropol alanı çevresinde gerçekleştirilen paleocoğrafya, jeoarkeoloji araştırmaları ve jeoloji çalışmalarına göre kentin hemen yakınından geçen Güzelhisar Çayı, taşıdığı alüvyonlarla kentin çevresindeki vadileri doldurmuş ve kıyı çizgisinin batıya doğru ilerlemesine sebep olmuştur. Güzelhisar Çayı ile antik kentin limanı arasındaki düzlükte yapılan çalışmalarda, Öteki Tepe ile Beriki Tepe'nin günümüzden yaklaşık 5000 – 4000 yıl önce sığ boğaz şeklindeki bir denizle ayrıldıkları anlaşılmaktadır. Günümüzden 4000 – 3000 yıl önce ise lagüner koşulların hâkim olduğu ve daha sonradan malzeme ile dolarak iki tepe arasının kara haline geldiği anlaşılmıştır¹⁸⁸.

Bilindiği gibi Myrina Nekropolü'nde, Atina Fransız Okulu (L'École Française D'Athenes) araştırmacıları E. Pottier ve S. Reinach tarafından 1880-1882 yılları arasında çok sayıda (yaklaşık 5000 civarında) mezarın kazısı yapılmıştır. Araştırmacılar daha sonra yaptıkları çalışmaları ve elde edilen buluntuları, 1887 yılında iki cilt halinde (metin ve levhalar) yayınlamışlardır¹⁸⁹. “*Myrina Nekropolü*” adlı yayında, kazı sırasında tutulan günlük raporlarla birlikte günlük kazı gözlemleri, arazi ve topografyaya ait araştırmalar, arkeolojik kalıntılar, kentin tarihçesi, tarihi coğrafyası ile birlikte levhalar bölümünde kazılar sırasında bulunan figürinler ele alınmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde kazılar başlamadan önceki olaylar ve kazıların geçmişi anlatılmıştır. İkinci bölümde Myrina kentinin topografyası ve tarihçesi ele alınmıştır. Özellikle bu bölümde antik yazarların anlatımları ışığında kentin tarihi coğrafyası ile birlikte mezarların bulunduğu alanın jeolojik yapısı incelenmiştir. Üçüncü bölümde çalışmalar sırasında görülen ve kazı gerçekleştirilen mezarlar ele alınmıştır. Mezarların yapım teknikleri, formları ve boyutları ayrıca değerlendirilmiştir.

¹⁸⁸ Vardar & Yavaşlı 2016, 164 vd. Şekil 1 – 8.

¹⁸⁹ Pottier et al. 1887, 1 vd.

Araştırmacılar, yapılan kazılarda bulunan mezarları başlıca 6 grup içerisinde deęerlendirirler¹⁹⁰.

a) Dörtgen ukur şeklindeki mezarlar

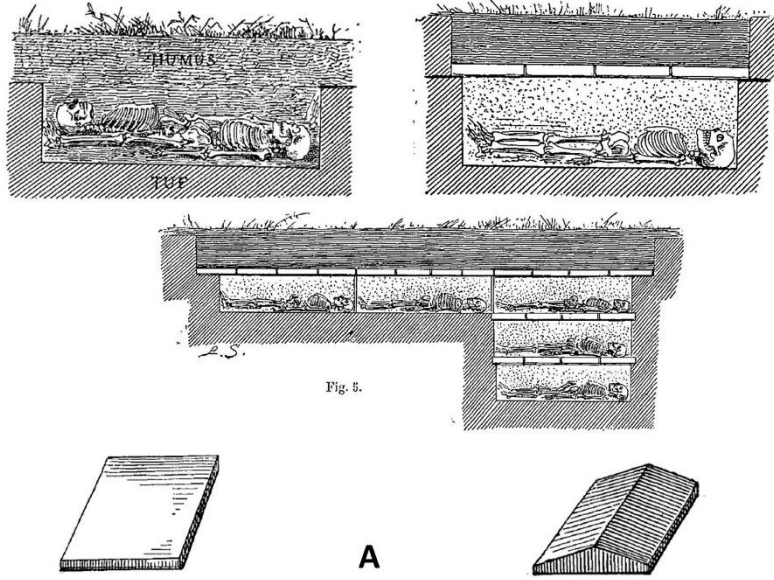
b) Yuvarlak ukur form

c) Mezar odası formu

d) Kesme blok taştan yapılmış form

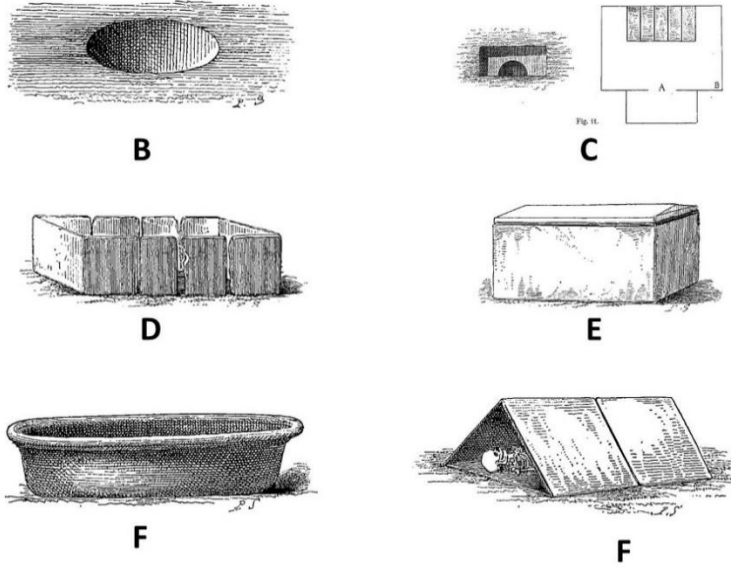
e) Taş lahit formu

f) Pişmiş toprak lahit formu

Çizim 2.2. E. Pottier ve S. Reinach'a Göre Mezar Tipleri (Pottier – Reinach 1887, 60 vd.)

¹⁹⁰ Pottier et al. 1887, 60 vd, Fig. 3 – 4 vd.

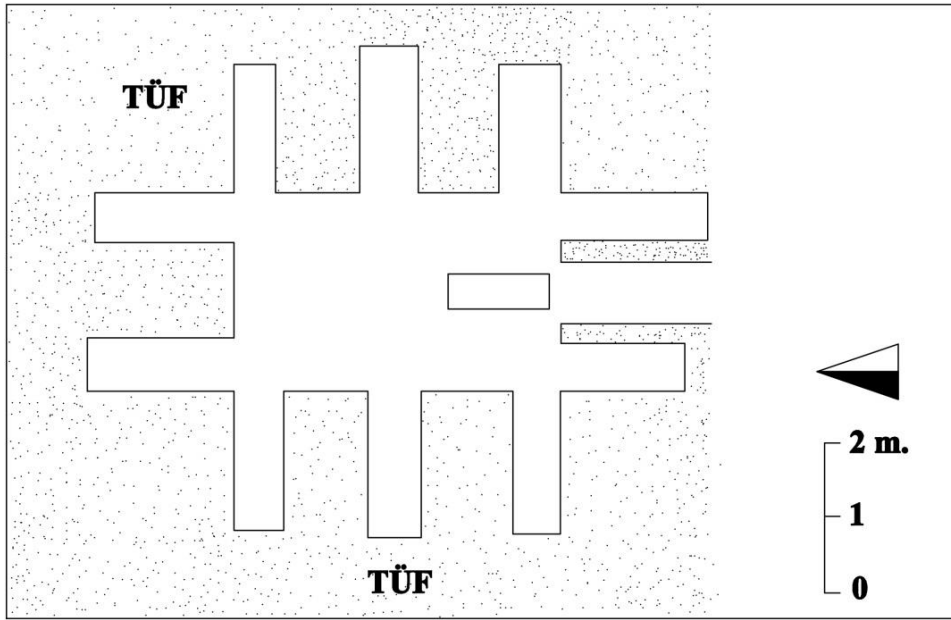
Çizim 2.3. E. Pottier ve S. Reinach'a Göre Mezar Tipleri (Pottier – Reinach 1887, 60 vd.)

Tespit edilen mezar tiplerinden ilk üç formun (*a, b, c*) volkanik ana kaya olan tüfün işlenmesiyle oluşturulduğunu, diğer üç formun (*d, e, f*) ise toprak zemine açılan çukurlara gömüldüklerini tespit etmişlerdir¹⁹¹.

Araştırmacıların ilk grupta (*a grubu*) değerlendirdiği dörtgen çukur ya da sanduka olarak adlandırabileceğimiz mezar formu nekropol alanında en yaygın tiptir. Özellikle nekropol alanı sahasında tüf ana kayanın yoğun olması, bu kayaç tipinin diğerlerine göre daha kolay şekil verilebilir nitelikte olması ve mezar tipinin en basit özelliklerden oluşması bu formun yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Mezar formu, boyuna dörtgen şeklindeki tüfün işlenmesiyle oluşturulan mezar çukuru ve üzerinin tüften yapılmış mezar kapaklarıyla kapatılmasından oluşan en basit formdur. Mezarın ana kayanın işlenmesinden oluşturulması nedeniyle diğer tiplere göre daha uzun yıllar form bozulmadan günümüze kadar korunabilmiştir. Çoğunlukla tek kişilik gömüler için kullanılan bu mezar formuna ait kazılmış durumdaki örnekler yüzey araştırmaları sırasında Apar Tepe'nin kuzey etekleri ile Andız Tepe'nin güney etekleri arasındaki vadide tespit edilmiştir.

¹⁹¹ Pottier et al. 1887, 60 vd.

Pottier ve Reinach'ın 3. grupta değerlendirdiği (*c grubu*) tuf ana kayaya işlenen oda mezarlar sayıca önemli bir grubu oluşturmaktadır. Antik kentte 2015 yılında gerçekleştirilen yuzyey araştırmalarında nekropol alanının sınırları belirlenmeye başlanmıştır. Özellikle Apar Tepe'nin kuzey etekleri ve Andız Tepe arasındaki vadi ile birlikte Kalem ve İntaşı Tepe'ye uzanan çok geniş bir mezarlık alanı tespit edilmiştir. 2015 yılında Myrina antik kentin nekropol alanındaki araştırmalar, İntaşı Tepe, Andız Tepe, Akyar ve Kızılyar Mevkii ile Apar Tepe'nin kuzey yamaçlarında sũrdũrũlmüřtũr. İntaşı Tepe'de oldukça korunaklı bir kaya kũtlesinin alt tarafında, kaya kũtlesinin gũney tarafına, tuf ana kaya oyularak inşa edilmiş **MYR15NAOM01** araştırma envanter numaralı bir mezar odasına rastlanmıştır.

Çizim 2.5. MYR15NAOM01 Araştırma Envanter Numaralı Mezar Odası Çizimi

Resim 2.27. İntaşı Tepe Mevkii Oda Mezarın Dromosu

Resim 2.28. İntaşı Tepe Mevkii Anakayaya Açılan Mezar

Antik kentin çevresine göre en yüksek konumda olan Andız Tepe’de kolay işlenebilen tuf ana kayanın yoğunlukta olması ve çevredeki tepelere göre hâkim olan konumu nedeniyle çok sayıda mezar yapıldığı tespit edilmiştir. Kuzey güney doğrultusunda uzanan oda mezarın daha önceki yıllarda kaçak kazılarla açıldığı ve buradan çıkan toprağın mezarın içine ve etrafına atıldığı görülmüştür. Dromoslu ve tek odalı olan mezarın içerisinde tuf ana kaya oyularak duvarların farklı alanlarına açılmış değişik boyutlarda 10 adet sekiye rastlanmıştır. Kaçak kazıcılar tarafından tahrip edilen mezar odasının taban kısmı ise çıkan toprağın odanın içerisine atılması nedeniyle belirlenememiştir.

Çoğunlukla birden fazla kişi için yapılan Andız Tepe’deki oda mezarların dromosu, genellikle deniz yönüne-güneye bakmaktadır. 5,10 x 2,55 m ölçülerindeki odanın tavan yüksekliği 1,83 – 1,91 m arasında değişmektedir. Dromos ise 2,05 x 1,05 m boyutlarında olup 1,95 m yüksekliğindedir. Aynı oda mezarın çevresinde 5 adet envanterlik nitelikte bronz sikke bulunmuştur. Bulunan sikkelerden dördü Klasik Dönem’e, bir tanesi ise Hellenistik Dönem’e tarihlenmektedir. Sikkelerin Pitane, Gambrion, Kyme ve Lebedos antik kenti basımı oldukları tespit edilmiştir.

Kentin nekropol alanında devam eden araştırmalar sırasında, Kızılyar mevkiinde, kaçak kazılar sonucunda açılan bir mezara rastlanmıştır. Bu mezar, dörtgen formlu, düzensiz büyük bloklar yan yana getirilerek ve bir kısmı ana kayaya oyularak işlenmiştir. Mezarın daha önceki yıllarda kaçak kazılarla açıldığı ve daha sonra mezarın içinden çıkan toprak ve taş parçalarının mezarın etrafında düzensiz olarak atıldığı görülmüştür¹⁹³. Mezar, doğu-batı yönünde uzanmaktadır.

¹⁹³ Ölçüleri: genişlik: 141 cm, uzunluk:194 cm, derinlik: 60 cm.

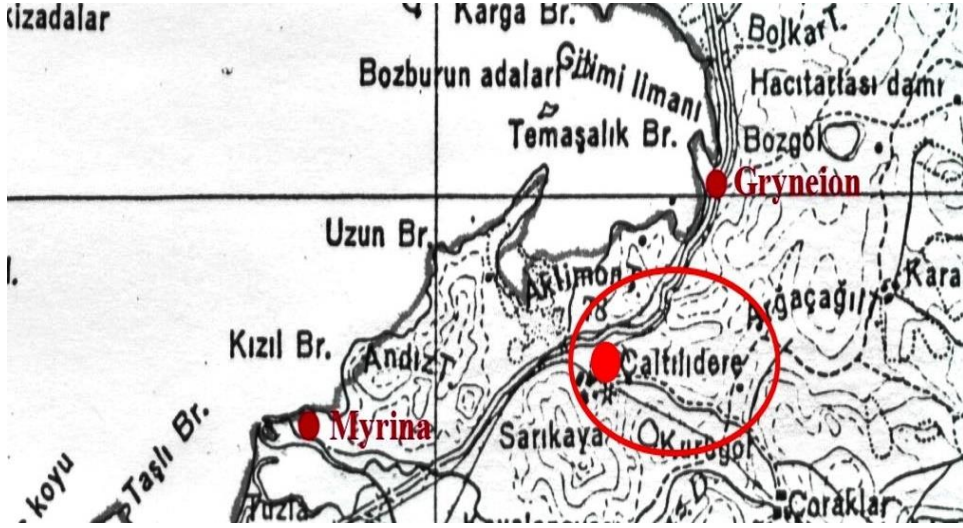
Resim 2.29. Kızılyar Mevkiinde Tespit Edilen Mezar

Nekropol alanı sınırlarındaki yüzey araştırmaları sırasında bir adet etütlük nitelikte, pişmiş toprak heykelciğe ait üçgenimsi bir parçaya rastlanmıştır. **K. 10** nolu pişmiş topraktan yapılmış heykelcik parçasının yüzeyinde hareketli kıvrımlar görölmektedir. Kıvrımlar, Hellenistik Dönem heykellerinde ve pişmiş toprak heykelciklerinde gördüğümüz, bol kıvrımlı khiton üzerine himation olmalıdır. Heykelciğin sol tarafında himation toparlanmış bir biçimdedir ve sağ tarafında dize benzer bir profil görölmektedir. Benzer önekleri Tanagra, Sicilya, Güney İtalya’da görölmektedir. Hellenistik Dönem başlarında Tanagra figürinleri taklit edilerek Myrina, Güney İtalya ve Sicilya’da yapılmaya başlanmıřtır¹⁹⁴.

2.1.5. Çaltıldere Mahallesi ve Buluntular

Myrina antik kentinin territoriumu içerisinde kalan İzmir ili, Aliağa ilçesine bağlı Çaltıldere Mahallesi’ndeki modern evlerin bahçesinde, duvarlarında ve çevresinde yer alan antik kente ait devşirme malzemeler yerinde incelenerek fotoğraflanmıştır.

¹⁹⁴ Durugönöl 2006, 26 vd.

Resim 2.30. Çaltılıdere Mahallesi'nin Yeri

Çaltılıdere Mahallesi, Cami Sokak, No. 29 adresinde bulunan Eski Köy Camii yerinde incelenerek fotoğraflanmıştır. Caminin kotu yaklaşık 41 m'dir. Caminin giriş kapısından sonra, kadınlar mahfilinin ahşap direklerini taşıyan iki adet devşirme sütun tamburu tespit edilmiştir (K. 11, 12). 36 cm yüksekliğe sahip tamburlar, yaklaşık 30 cm çapındadır. Caminin son cemaat yerini dışta sınırlandıran cephe üzerinde, en altta Dor başlığı (K. 13) ters çevrilerek kaide olarak kullanılmış, onun üzerine sütun (K. 14) ve en üstte İon başlığı gelecek şekilde düzenleme yapılmıştır. Caminin sağ tarafında bulunan ve devşirme sütunun altında kaide olarak kullanılan K. 13 nolu Dor başlığı 66,5 x 61,5 cm ölçülerinde, çapı 52,5 cm'dir. Andezit malzemedен yapılmış başlığın ekhinus ile boyun bölümünü ayıran yatay şeritler görülmektedir. Trachelion olarak adlandırılan boyun bölgesinde yiv bulunmamaktadır. Başlığın genişliği ve ekhinusun eğimi dikkate alındığında, başlık Hellenistik Dönem'e tarihlendirilebilir. İ.Ö. 4 yüzyılın son çeyreğinde başlıkların genişlikleri o kadar sınırlıdır ki ekhinus, erken örneklere göre, oldukça dar eğim yapmaktadır¹⁹⁵.

¹⁹⁵ Lawrence 1996, 70.

Resim 2.31. Çaltılıdere Mahallesi Eski Camii

Caminin kuzeydoğusundaki modern lojman binası, Cami Sokak, 29/1 adresinde bulunmaktadır. Lojmanın giriş basamakları yanında kireçtaşı malzemedен yapılmış bir sütun tamburu (**K. 15**) tespit edilmiştir. 80, 5 cm yüksekliğinde, 40 cm çapındaki tamburunun üst kısımlarında belli-belirsiz yivler olduğu tespit edilmiştir. Aynı alanda 30 cm yüksekliğinde korunan, 39 cm çapında ve 14 cm dübel yuvasına sahip başka bir sütun tamburu (**K. 16**) daha saptanmıştır. Sütun tamburu kireçtaşından yapılmış olup, 55 cm çapındadır. Başlık 20 yive sahiptir. Bunların haricinde Çaltılıdere Mahallesi Cami Sokak'taki evlerin bahçelerinde, Roma İmparatorluk Dönemi sütun tamburları (**K. 17, 23**) tespit edilmiştir.

Çaltılıdere Mahallesi Ocak Sokak'ta iki adet Hellenistik Dönem'e ait Dor sütun başlığı (**K. 24, 25**) ve iki adet profilli mimari parça (**K. 26, 27**) bulunmuştur.

Resim 2.32. Çaltılıdere Mahallesi'nden Bulunan Mimari Parçalar

Çaltılıdere Mahallesi, Bayırkent Sokak No. 26 adresinde, Gürsel Çetin adlı eski köy bekçisinin evinin bahçesinde mermerden yapılmış Attik İon kaide (**K. 28**) tespit edilmiştir. 29 cm yüksekliğinde, 64 cm çapındaki kaidenin 5 x 6 cm ölçülerinde dübel deliği bulunmaktadır. Attik İon tipi kaideler Batı Anadolu'da Aigai Apollon Chresterios Tapınağı¹⁹⁶, Pergamon Dionysos Tapınağı¹⁹⁷, Pergamon Demeter Tapınağı¹⁹⁸, Pergamon Zeus Altarı¹⁹⁹, Didyma Apollon Tapınağı²⁰⁰, Lagina Hekate Tapınağı²⁰¹, Magnesia Artemis Tapınağı²⁰², Magnesia Zeus Sosipolis Tapınağı²⁰³, Teos Dionysos Tapınağı²⁰⁴ ve Apollon Smintheus Tapınağı'nda²⁰⁵ görülmektedir.

¹⁹⁶ Coşkun 2011, 29.

¹⁹⁷ Coşkun 2011, 84.

¹⁹⁸ Coşkun 2011, 85.

¹⁹⁹ Coşkun 2011, 88.

²⁰⁰ Coşkun 2011, 31.

²⁰¹ Coşkun 2011, 51.

²⁰² Coşkun 2011, 59.

²⁰³ Coşkun 2011, 73.

²⁰⁴ Coşkun 2011, 100.

²⁰⁵ Coşkun 2011, 95.

Çaltılıdere Mahallesi, Okul Sokak, No: 2A adresinde bir adet Roma İmparatorluk Dönemi yivsiz sütun tamburu (**K. 29**) bulunmuştur. Sütun tamburu andezittendir.

Çaltılıdere Mahallesi, Okul Sokak, No: 2A adresinde bir adet ostothek kapağı bulunmuştur. **K. 30** nolu ostothek kapağı dört köşesinden akroterli bir çatı biçimindedir. Ostothekler ölünün külü ya da kemiklerinin konulduğu bir mezar kap formudur²⁰⁶. Ostothekler, Anadolu'ya has bir formdur. Roma İmparatorluk Dönemi'nde, özellikle İ.S. 2. yüzyılda, Anadolu'da bolca üretilen bir form olarak kendini göstermektedir²⁰⁷. Anadolu'da birçok bölgede lahite koşut olarak kullanılan ostothek, İ.S. 3. yüzyılda önemini kaybetmiştir. Bu yüzden İ.S. 3. yüzyıldan itibaren örnekler oldukça azalmaktadır²⁰⁸. Dokimeion, Bithynia, Sardes, Ephesos, Karia, Pisidia, Pamphylia, Isaura – Lykaonia Anadolu'daki ostothek üretim gruplarıdır²⁰⁹. Akroterli çatı biçimindeki ostothek kapakları yaygın olarak Pamphylia üretim grubunda ve Lykia bölgesinde görülmektedir²¹⁰.

Çaltılıdere Mahallesi, Okul Sokak, No: 2A adresinde bulunan **K. 31** nolu traverten malzemeden yapılmış lahit teknesinin alt kısa kenarı tekne derinliğine kadar tamamen kırılmış ve kayıptır. Üst kısa kenarında çerçeve yüzeyinde akıtacak oyuntusu görülmektedir. Lahitte herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. Roma İmparatorluk Dönemi'ndeki Anadolu'nun en önemli lahit üretim merkezi Phrygia Bölgesinde, günümüzde Afyon ilinin 20 km kuzeydoğusunda bulunan, Dokimeion antik kentidir²¹¹. Bunun dışında Anadolu'da Aphrodisias taş ocakları, Ephesos ve Prokonessos mermer ocakları lahit yapımına uygun malzemeleriyle birçok bölgeye lahit ihraç etmiştir. Ayrıca Bithynia, Isauria, Kappadokia ve Gediz Havzası'ndaki merkezlerde üretilen lahitler, mermer kalitesinin düşük olması sebebiyle ihraç edilmemiş, yerel tüketime yönelik olarak kalmıştır²¹².

Bunlar haricinde Çaltılıdere Mahallesi, Okul Sokak, No: 2A adresinde 1 adet lahit kapağı (**K.32**) tespit edilmiştir. Travertenden yapılmış kapak 106 cm uzunluğunda, 58 cm genişliğinde ve 14 cm kalınlığındadır.

²⁰⁶ Koch 2001, 219.

²⁰⁷ Koch 2001, 14.

²⁰⁸ Koch 2001, 220.

²⁰⁹ Koch 2001, 222-227.

²¹⁰ Koch 2001, 227.

²¹¹ Koch 2001, 17.

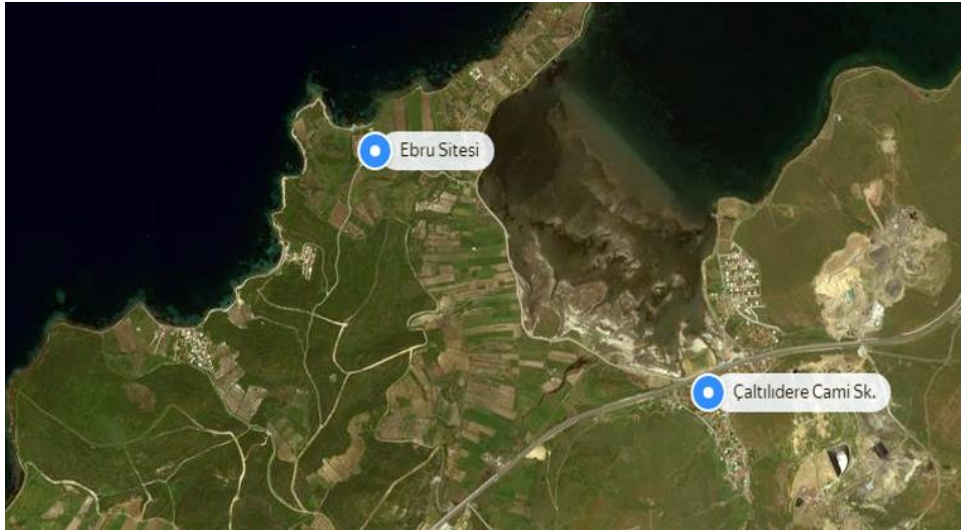
²¹² Koch 2001, 21-22.

2015 yılı yüzey araştırmaları kapsamında altılıdere Mahallesi'nde tespit edilen 22 adet parçanın Myrina antik kentinden getirilerek burada devşirme olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Yapılan incelemede saptanan eserlerin Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi özellikleri gösterdikleri anlaşılmıştır.

2.1.6. Karşıyaka Mahallesi Ebru Sitesi ve Buluntular

Myrina antik kentinin kuzeyinde yer alan Karşıyaka Mahallesi'ne bağlı Ebru Sitesi'nin bahçesinde, Myrina antik kentinin çeşitli alanlarından bulunduğu belirtilen mimari elemanlara rastlanmıştır.

Tespit edilen mimari parçalar arasında **K. 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54** nolu 22 adet sütun parçası, **K. 55, 56, 57** nolu üç adet Attik İon tipi kaide, **K. 58** nolu bir adet İon başlığı, **K. 59** nolu bir adet Korinth başlığı, **K. 60** nolu bir adet impost başlık, **K. 61, 62** nolu iki adet lahit, **K. 63** nolu bir adet mimari blok parçası bulunmaktadır.

Resim 2.33. Karşıyaka Mahallesi Ebru Sitesi'nin Yeri

Resim 2.34. Karşıyaka Mahallesi Ebru Sitesi Bahçesindeki Arkeolojik Eserler

K. 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 nolu sütun gövde parçaları benzer karakterdedir. Kireçtaşı malzemeden yapılmış olan sütun gövde parçaları yivsizdir. **K. 42, 43, 44** nolu sütun gövde parçaları kireçtaşı malzemeden yapılmıştır ve yiv izleri görülmektedir. Sütunların üzerindeki yiv izleri aşınmadan kaynaklı olarak belirsizdir.

K. 45, 46, 47, 48 nolu sütun gövde parçası traverten malzemeden yapılmıştır. **K. 45** ve **K. 46** nolu sütunlar yivli, **K. 47** ve **K. 48** nolu sütunlar yivsizdir. **K. 45** nolu sütun yüzeyinde yivler belirsiz görülmektedir. **K. 46** nolu sütun yüzeyinde derin yiv izleri belirgindir.

K. 49 ve **K. 50** nolu sütun gövde parçaları bazalttan yapılmıştır. Sütunların üzerinde yiv bulunmamaktadır. **K. 51** nolu sütun tamburları andezit malzemeden yapılmıştır. Sütunların üzerinde yiv bulunmamaktadır.

Resim 2.35. Ebru Sitesi Bahçesinde Yer Alan Mimari Parçalar

K. 52, 53, 54 nolu sütun tamburları mermer malzemenen yapılmıştır. **K. 52** nolu sütun tanburu yivlidir. **K. 53** ve **K. 54** nolu sütun tamburları yivlidir. Yivler çoğunlukla aşınmıştır.

Tespit edilen üç adet Attik İon tipi kaideden **K. 55** ve **K. 56** nolu kaideler mermer, **K. 57** nolu kaide ise traverten malzemenen yapılmıştır. Attik İon tipi kaideler altta ve üstte bulunan dışbükey profilde iki torus'u ortada bölen içbükey profilde bir scotia ya da trokhilos'tan oluşmaktadır²¹³.

K. 58 nolu İon başlığı, mermerden yapılmıştır. Başlık sütun boynu ile birlikte işlenmiştir ve abakus tablası üzerinde bezeme bulunmamaktadır. Başlığın bantlı volütleri üçer kıvrım yapmıştır. Oldukça zarar görmüş olmasına rağmen, volütler arasında beş adet kymadan oluşan İon kymation kanalları görülebilmektedir. Büyük ölçüde zarar görse de ekhinus ile volütlerin kesiştiği köşelerde bulunan birer palmetin, bu köşelerde bulunan kymaları üstten örter biçimde işlendiği anlaşılmaktadır. Başlığın abakus bölümü, ön cephede büyük ölçüde kırık olduğundan ve kırık parçanın da kayıp olmasından dolayı, bezeme

²¹³ Marquand 1909, 84.

olup olmadığı tespit edilememektedir. Anadolu'da benzer tipteki bir başlık Laodikeia'daki Merkezi Hamam kazılarında, yapıya sonradan eklenen II. Apodyterium odasında yapılan bir çalışmada ortaya çıkmış ve traverten malzemenen yapılan başlığın üst örtüyü taşıma görevinde kullanılmak üzere devşirme olarak kullanıldığı tespit edilmiştir²¹⁴. Laodikeia örneğinde yapılan tipolojik inceleme ve değerlendirmede başlık, Geç Hellenistik – Erken Roma İmparatorluk dönemlerine tarihlenmiştir²¹⁵.

K. 59 nolu Korinth başlığının alt ve üst yapraklarının sivri uçları, kıvrım yaptıkları noktalardan kırıktır. Alt sıradaki akhantus yaprakları derin kanalları ve sivri dişleri vardır. Yaprakların uçları kırıktır. Yapraklar kalathos gövdesine yapışıktır. Üst yaprakların boşluklarına gelecek şekilde konumlanmış kaulisler, üst yaprakların arasında kaybolmuş durumdadır ve sadece kasnakları görülmektedir. Kaulislerin üzerinde kapalı yaprak grupları kalın ve yüzeye yapışık olarak işlenmiştir. Sivri kısımları kıvrım noktalarından kırıktır. Başlığın orta üst kısmında kalathos yüzeyi görülmektedir. Heliksler kaulis kapalı yapraklarının bittiği noktada yüzeye yapışık olarak ve birbirlerinden ayrık olarak işlenmiştir. Volütler kırık ve kayıptır. Geriye sadece volüt sapı kalmıştır. Genellikle abakus çiçeğinin işlendiği, abakus cephesinin orta noktasına denk gelen kısım, kırık ve kayıptır.

K. 60 nolu impost başlık, kesik piramit biçimindeki üst taşıyıcıdır. İpost başlıklar 5. yüzyılda, özellikle II. Theodosius Dönemi'nde (408-450), Bizans mimarisindeki kullanımı yaygınlaşmıştır²¹⁶. Başlığın kısa kenarları üzerinde kabartma Latin haçı motifi bulunmaktadır. Latin haçının mimari elemanlarda kullanımı 6. yüzyılda, özellikle İmparator Justinianus (527-565) döneminde oldukça yaygındır²¹⁷.

K. 61 nolu lahit traverten malzemenen yapılmıştır ve dikdörtgen formludur. Kısa yüzeyinde akıtma deliği açılmıştır. Akıtma deliğinin etrafında yan ve alt kenarlarda, kalın bir çerçeve çıkıntısı bulunmaktadır. Lahdin yüzeyinde herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. Sade bir işçilik vardır. **K. 62** nolu lahit traverten malzemenen yapılmıştır ve dikdörtgen formludur. Uzun ve kısa kenarlarındaki bazı kırık parçalar derin çukurluklar oluşturarak dış yüzeyin

²¹⁴ Yener 2015, 729.

²¹⁵ Yener 2015, 733.

²¹⁶ Ahunbay 1997, 818.

²¹⁷ Serin 2014, 77.

formunu bozmuştur. Lahdin yüzeyinde herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. Sade bir işçilik vardır.

K. 63 nolu mimari blok kireçtaşı malzemeden yapılmıştır. İşlevinin ne olduğu belirsizdir. Bir havuz işlevi görmek üzere devşirilmiştir. Blok kaba bir işçilikle yapılmıştır. Kare prizma biçiminde, karşılıklı iki yüzde akıtacağı bulunmaktadır. Akıtacaklar teknenin kısa kenarlarının çerçevesi üzerinde, oyuk şeklindedir.

Ebru sitesinde bulunan 31 adet eser genel olarak Hellenistik ve Roma Dönemi eserleridir. Myrina antik kenti ve nekropol alanından buraya devşirme malzeme olarak taşınmıştır.

2.2. Gryneion Yüzey Araştırmaları ve Buluntular

2.2.1. Apollon Kutsal Alanı ve Buluntular

Günümüzde ayakta olmayan ve saptanması zor olan Gryneion Apollon Tapınağı, Temaşalık Burnu üzerinde yer almaktadır²¹⁸. Gryneion Apollon Tapınağı hakkında, antik yazarlar tarafından yazılmış, kısa betimlemelerden oluşan yetersiz bilgiler bulunmaktadır. Antik kaynaklardan alınan bu kısıtlı bilgilerle, Gryneion Apollon Tapınağı'nın beyaz mermerden yapılmış bir tapınak olduğu bilgisine ulaşmaktayız²¹⁹. Bunun dışında Apollon Gryneus'a adanmış hoş kokulu kuru ve ağaçlardan oluşan bir kutsal alan olduğunu ve bu kutsal alana keten zırhların adak olarak bırakıldıklarını bilmekteyiz²²⁰. Bu bilgiler dışında, antik kaynaklarda tapınağın mimarisi ve bulunduğu alan hakkında detaylı bir bilgi bulunmamaktadır.

Antik kaynaklardan buranın bir kehanet merkezi olduğu bilinmektedir²²¹. Kaunos antik kentinde bulunan İ.Ö. 2 yüzyıla ait bir yazıtta, Kaunoslular tarafından Apollon Gryneus'a, bereketli hasat için hangi tanrılara adak sunulması gerektiği sorulmuş, tanrı da Apollon ve Zeus'a sunmalarını söylemiştir²²².

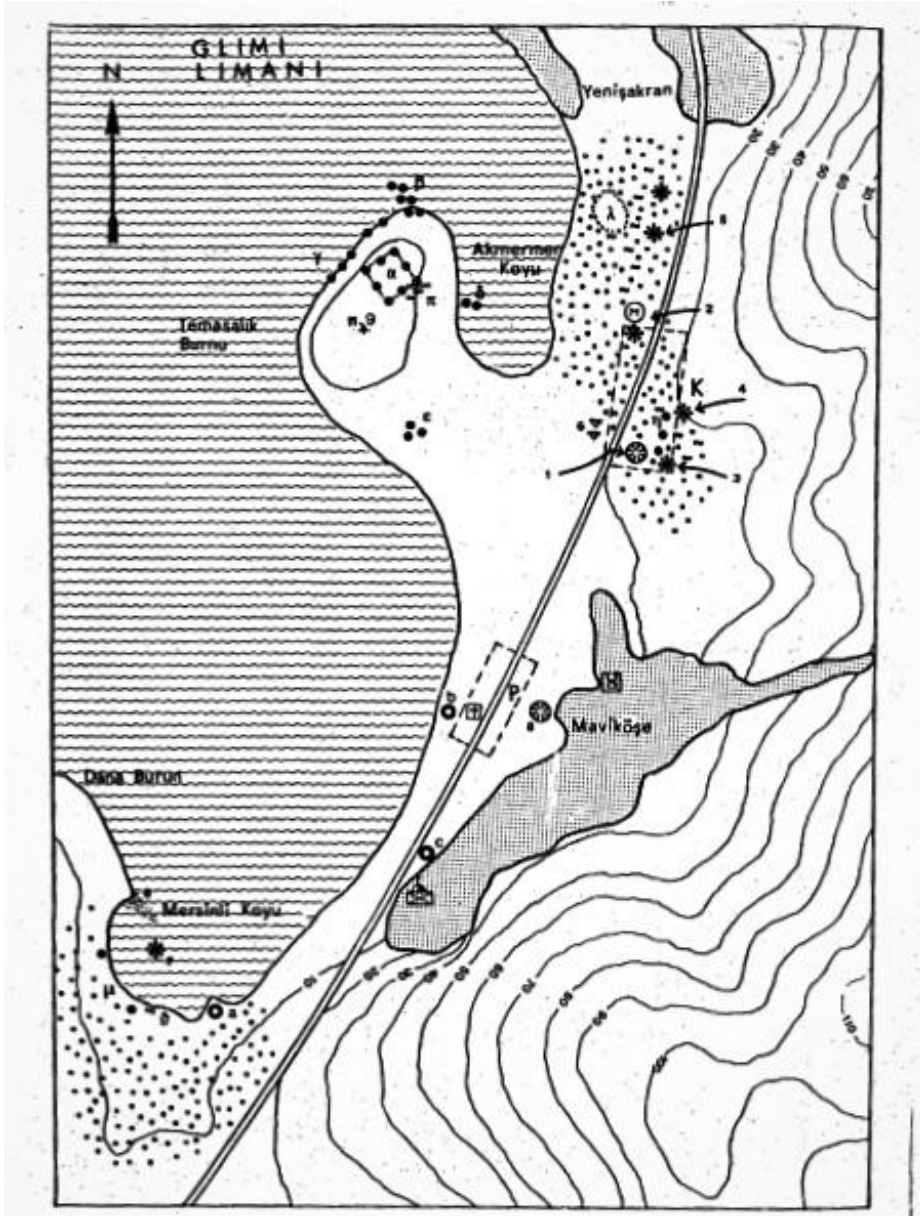
²¹⁸ Bean 1997, 91.

²¹⁹ Strab. 13. 3. 5.

²²⁰ Paus. 1. 21. 7.

²²¹ Verg. A. 4. 345.

²²² Bean 1997, 91.

Resim 2.36. Gryneion Arkeolojik Alan Genel Görüntü (Ragone 1990, 105.)

Resim 2.37. Gryneion Apollon Kutsal Alanı'nın Yeri

Resim 2.38. Gryneion Apollon Kutsal Alanı'nın Yeri

Bilim insanları ve gezginler tarafından, tapınak alanında yapılan keşif ve araştırmalarda, bu tapınağa ait olabileceği düşünülen çeşitli kalıntılar tespit edilmiştir. Öncelikle günümüzde kutsal koru, yabani meyve ağaçlarıyla birlikte varlığını sürdürmektedir²²³. Tapınak alanında, Bizans Dönemi'ne ait sur kalıntılarının ötesinde, andezitten yapılmış yivli Dor sütunu ve bu sütunla aynı malzeme ile işçiliğe sahip birkaç sütun parçası bulunmuştur. Büyük boyutları ve ince işçiliğiyle, bu sütun ve sütun parçalarının tapınağa ait olabileceği düşünülmüştür²²⁴. Tahminen 18. yüzyıl başlarında tapınak kalıntılarının yüzeyde görülebilirken zamanla tahribat yoğunlaşmış ve en son 19. yüzyılda tapınaktan çıkarılan beyaz mermer bloklar, Temnos'daki bir kilise inşaatında kullanılmak üzere götürülmüştür²²⁵. Tapınaktan geriye dörtgen temenos ve temel blokları kalmıştır²²⁶. Zeminin tarla olarak kullanıldığı ve üzerinde sürülen pulluktan dolayı çok sayıda kırmızı ve siyah renkte çanak çömlek parçaları açığa çıktığı görülmüştür²²⁷.

Catania Üniversitesi'nin 1982 yılında, Sebastiana Lagona başkanlığında yaptığı topografik incelemelerde, Temaşalık Burnu'nun kuzeybatı ucunda, von Diest tarafından tarif edilen iskele izleri tespit edilmiştir. Ayrıca incelemelerde, klasik dönem seramik parçalarının, yarımadanın yüzeyine yayıldığı görülmüştür²²⁸.

1983-1984 yılları arasında, 9 Eylül Üniversitesi Bornova-İzmir Mimarlık Bölümü'nden bir araştırma ekibi Recep Meriç başkanlığında Gryneion'da keşif yapmıştır. Keşif sırasında, kıta tarafını kapatmadan yarımadanın deniz sınırını yakından takip eden eski sur duvarının güzergahı tespit edilmiştir. Ayrıca yüzeyde, İ.Ö. 2. binyıldan Bizans Dönemi'ne kadar tarihlenen seramik parçaları bulunmuştur. Bulunan İ.Ö. 2 binyıl seramikleri Anadolu üretimi çömleklerdir. Çoğunlukla Klasik Dönem, Roma İmparatorluk Dönemi ve Bizans Dönemi seramikleri bulunmuştur. Klasik Dönem buluntularında ise özellikle İ.Ö. 5. ve 4. Yüzyıl siyah boyalı seramikler görülmektedir²²⁹.

²²³ Freely 2004, 87.

²²⁴ Texier 1865, 8.

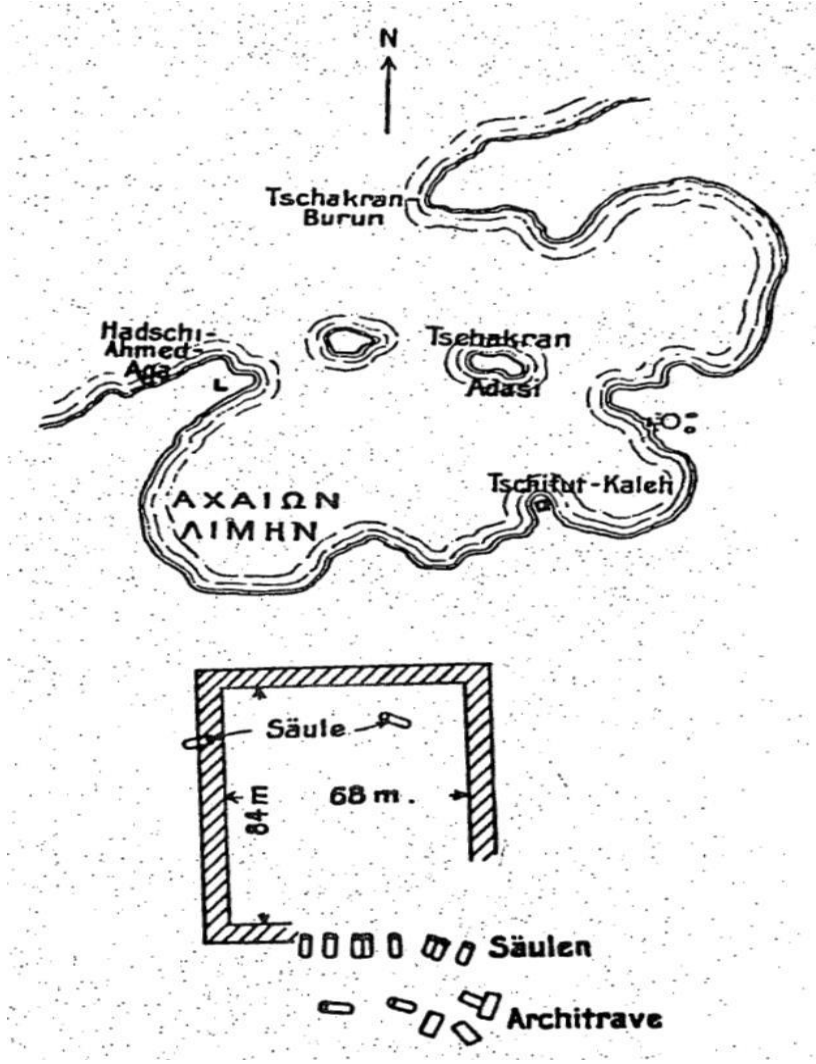
²²⁵ Texier 1865, 11.

²²⁶ Stark 1954, 58-59.

²²⁷ Stark 1954, 59.

²²⁸ Ragone 1990, 34.

²²⁹ Ragone 1990, 35.

Çizim 2.6. Gryneion Apollon Tapınağı'ndan Kalıntılar (Ragone 1990, 101.)

Gryneion Apollon Tapınağı'nın dikdörtgen biçimli podyumu, von Diest'in ölçümlerinde 80 x 30 m genişliğinde olsa da en güvenilir ölçüm 68 x 84 m olan Schuchhardt'ın ölçümüdür. Ölçümdeki farklılıklar podyumun üzerini kaplayan bitki örtüsü ve mısır bitkilerinden kaynaklanmaktadır. Kare veya pürüzlü blokların büyük çoğunluğunun toprağın altında kalması nedeniyle, podyum sadece bazı noktalarda kendini göstermektedir. Uzun kenarları güneydoğu-kuzeybatı eksenini boyunca, kısa kenarları ise güneybatı-kuzeydoğu eksenini boyunca uzanmaktadır. Podyum, çevresindeki zeminin seviyesinden yaklaşık 1 m yükselmektedir. Ragone'nin aktarımlarına göre, araştırmalarda podyumun doğu tarafının arkasında,

anakaraya bakan tarafta, 12 sütun tamburu tespit edilmiştir. Bu sütun tamburlarının gri ya da morumsu renklere sahip porfir malzemeden olduğunu aktaran Ragone, sütunların yivsiz, ince ve uzun olduklarını belirtmiştir. Benzer bir sütun yığınının, tarladan ayrı olarak, Temaşalık Burnu'nun kıstağında da görüldüğünü aktarmıştır. Ayrıca yarımada'nın batı tarafındaki deniz kıyısında da bu tip sütunların görüldüğüne değinmiştir. Ragone bu kalıntıların bir Bizans Dönemi yapısına ait olabileceğini düşünmektedir. Ayrıca yüzeyde Antik Yunan ya da Roma İmparatorluk Dönemi kökenli bir duvar yapısının görülmediğine değinmiştir. Ancak podyuma yayılmış birçok Klasik, Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi seramik parçalarının da bulunduğunu belirtmiştir²³⁰.

Ragone incelediği İ.Ö. 4.-3. yüzyıla ait bronz Gryneion sikkelerinin ön yüzlerinde Apollon'un profilden bir başı ve arka yüzlerinde istiridye tasviri olduğunu belirtmiştir. Myrina sikkelerinin ise İ.Ö. 2. yüzyıldan İ.S. 3. yüzyıla kadar basımı olduğunu aktaran Ragone, bu sikkelerin üzerinde tapınağın kült heykeli tasvirlerinin bulunduğu ve heykel hakkında bilgi vermesi açısından Myrina sikkelerinin Gryneion sikkelerinden daha önemli olduklarına değinmiştir. Ayrıca Myrina sikkelerinde, Gryneion Apollon Tapınağı kült heykelinin sikkenin ana figürü olduğunu, bazı sikkelerde de heykelin fonunda tapınak tasviri de görüldüğünü aktarmıştır. Araştırmasında, Myrina sikkeleri üzerinde görülen Apollon kült heykeli tasvirlerinin Arkaik Dönem heykeli olamayacağını belirterek, heykel tasvirlerinde başın sağa doğru dörtte üçlük dönüş hareketi, boynun dalgalı görüntüsü ve himationun ipeksi şeffaflığı nedeniyle Klasik Dönem ya da Hellenistik Dönem heykeli olabileceğini düşünmektedir. Bunlar haricinde, Myrina Hellenistik Dönem ve Roma İmparatorluk Dönemi sikkelerinin düşük kalite ve az çeşitliliği sebebiyle, üzerindeki betimlemelerin, Gryneion Apollon Tapınağı kült heykeli hakkında çok detaylı bilgiyi verebilecek nitelikte olmadığını belirtmiştir²³¹.

²³⁰ Ragone 1990, 37.

²³¹ Ragone 1990, 69.

Resim 2.39. Gryneion Apollon Tapınağı ve Kült Heykeli Betimlemeleri İ.Ö. 2. yüzyıldan İ.S. 3. yüzyıla Myrina Sikkeleri (Ragone 1990, 112.)

Gryneion Apollon kült heykeli, sikkeler üzerinde, belden yukarısı açık bir biçimde himation giydiği, sol elinde bir defne dalı ile sağ elinde libasyon için phiale tutar biçimde tasvir edildiği görülmektedir. Bir omphalos ve amphora

tanrının yanında durmaktadır. Ragone, Marcus Aurelius Dönemi'nde basılmış nadir bulunan bir sikke üzerinde, kült heykelin sağa doğru yaptığı dengesiz hareketin nedeninin ortaya çıktığını düşünmektedir. Tanrı Apollon'un sağında duran bir thymiaterion olduğunu ve sıvı libasyon için phiale ile buraya yöneldiğini belirtmiştir²³². Sikkeler hakkında genel bir değerlendirme yapan Ragone, sikkelerin üzerinde bulunan kült heykel tasvirlerinin aynı ikonografide olduğunu belirterek ya bu kült heykelin İ.Ö. 3. yüzyıl ile İ.S. 3. yüzyıl arasında süreklilikle kullanıldığını ya da aslına sadık kalınarak yapılmış kopyaları olan farklı heykellerin tasvirleri olabileceğini düşünmektedir²³³.

Ragone, Septimus Severus (193-211) ve III. Gordianus'un (238-244) imparatorluk dönemlerinde basılan Myrina sikkeleri üzerinde, tapınağın iki farklı tasarımı bulunduğunu aktarmıştır. Sikkeler üzerinde, yüksek krepise sahip hexastyle düzende bir tapınak cephesi görüldüğünü, pürüzsüz gövdeli bir sütun, Ion düzenli bir kaide üzerinde küçük boğa tasviri ve Korinth düzeninde bir başlık bulunduğunu belirtmiştir. Tapınağın arşitravının Dor düzeninde olduğunun kabartma triglyph kuşağından anlaşıldığına değinmiştir. Ayrıca tympanon ve akroter de görüldüğünü aktarmıştır. Ragone, tapınağın sikkeler üzerinde detaylı tasvir edildiğini ama tapınak hakkında yeterli bilgi vermediğini düşünmektedir²³⁴. Korinth başlıklı tasvirlerden yola çıkarak tapınağın en erken İ.Ö. 5. yüzyılda yapılmış ya da yenilenmiş olabileceğini belirtmiştir²³⁵. Ragone, Dor düzenli arşitrav ile Ion ve Korinth düzenli sütunları bulunan tuhaf mimari karışımın, Roma İmparatorluk Dönemi Anadolu tapınak mimarisindeki durgunlukla ilgili olabileceğine değinmiştir. İ.S. 17 yılındaki Batı Anadolu depremi sonrasında, İmparator Tiberius'un kentleri yeniden inşa ettirdiğini belirten Ragone, Roma İmparatorluk Dönemi Myrina sikkeleri üzerinde görülen tapınağın da deprem sonrası yeniden yapılmış hali olabileceğini düşünmektedir²³⁶.

Ragone, Myrina sikkelerine dayanarak, en azından Roma İmparatorluk Dönemi Gryneion Apollon Tapınağı'nın Ion, Korinth ve Dor düzenlerinin kullanıldığı karışık bir mimariye sahip olduğunu belirtmiştir. Çıfit Kale'de görülen beyaz mermer malzemedan yapılmış, yivli Dor sütunun Gryneion Apollon

²³² Ragone 1990, 71.

²³³ Ragone 1990, 73.

²³⁴ Ragone 1990, 72.

²³⁵ Ragone 1990, 73.

²³⁶ Ragone 1990, 74.

Tapınağı'na ait olduğunu aktarmıştır. Temaşalık Burnu'nun doğu ve kuzeydoğu tarafının botanik ve hidrojeolojik bakımdan zengin olması dolayısıyla, Apollon'un tapınağı ve kutsal korusunun bu alanda bulunduğuna değinmiştir. Temaşalık Burnu'nun kuzey çıkıntısının ortasında bulunan küçük bir gölet etrafında çobanların birkaç ahır inşa ettiklerini ve Schuchhardt tarafından burada incelemeler yapıldığını, yapılarda antik malzemelerin yoğun kullanımının tespit edildiğini de belirtmiştir²³⁷. Ayrıca Ragone, Rumların, 1835 yılında Gryneion Apollon Tapınağı'na ait parçaları taşıyarak, Menemen'de kilise inşasında devşirme olarak kullandıklarını da aktarmıştır²³⁸. Yunan mübadelesinden önce, Menemen'de üç adet Rum Ortodoks kilisesi olduğunu ama daha sonra bu kiliselerin yıkıldıklarını eklemiştir²³⁹. Gryneion Apollon Tapınağı'ndan getirilerek, devşirme kullanımla yapılmış kiliselerin yıkımından sonra, Menemen'deki modern yapılarda bu malzemelerin yeniden kullanılmış olabileceğini, bu nedenle de kentteki modern yapıların araştırılması gerektiğini belirtmiştir²⁴⁰.

Texier de Ragone'nin aktardığı gibi, tapınağın parçalarının kilise inşaatında kullanılmak üzere Menemen'e taşındığından bahsetmiştir. Menemen'in kuzeydoğusundaki Temnos'tan gelen Yunanların, Gryneion Apollon Tapınağı temellerinin olduğu yeri kazdıklarını ve buradan buldukları beyaz mermer blokları Temnos'ta bir kilise inşasında kullandıklarını belirtmiştir. Ayrıca Texier, Strabon'un *Geographika* eserinin bir Fransızca çevirisinde, Gryneion Apollon Tapınağı kalıntılarında görünen bir yazının çevirmen tarafından not alındığını aktarmıştır. Tapınaktan kalan kapı üzerinde "Attalos'un oğlu Philetairos'tan kâhin Apollon'a" yazdığından bahsetmiştir²⁴¹. Texier, bu çeviri notunun bulunduğu kitabın tarihini göz önünde bulundurarak, tahminen tapınak kalıntılarının 18. yüzyıl başlarında yüzeyde görülebildiğini belirtmiştir²⁴².

Ragone tapınak kalıntılarının devşirme kullanımı dışında, belki de tapınağın büyük çoğunluğunun, hidrojeolojik etkilerle toprak altına çökmüş ve üzeri toprakla kaplanmış olabileceğini düşünmektedir²⁴³. Ayrıca Klaros Apollon Kutsal Alanı'nın koru içinde bulunmasından dolayı Gryneion Apollon Kutsal

²³⁷ Ragone 1990, 75.

²³⁸ Ragone 1990, 21.

²³⁹ Ragone 1990, 64.

²⁴⁰ Ragone 1990, 65.

²⁴¹ Texier 1865, 11.

²⁴² Texier 1865, 11.

²⁴³ Ragone 1990, 76.

Alanı ile benzer yönleri olabileceğini aktarmaktadır²⁴⁴. Bu yüzden Klaros Apollon Tapınağı'nın, Gryneion Apollon Tapınağı için en yakın, kullanışlı ve karşılaştırılabilir model olabileceği görüşündedir²⁴⁵.

Ragone, yarımadadaki terasın orta-güney bölümünde görülen, birkaç metresi korunmuş olan kalıntıların olduğunu ve bunun bir Orta Çağ binasına ait olduğunu düşünmektedir. Ayrıca yarımadayı anakara bağlayan yassı, eğimli üçgen içinde beyaz taş lahit parçalarının dağınık olarak görüldüğüne değinmiştir. Buna ek olarak az sayıdaki çiftlik evlerinin duvarlarında, antik malzemelerin devşirme kullanımını da tespit etmiştir. Ragone, Gryneion'da, Antik Yunan yerleşiminin, Aeolis'in herhangi bir yerinde olduğu gibi, muhtemelen eski bir Anadolu merkezi ile örtüştüğü düşünüldüğünü aktarmaktadır. Bunun İ.Ö. 2. binyıla tarihlenen seramik parçası buluntularından kaynaklanan yüzeysel bir görüş olduğuna değinmektedir. Ragone ilk başta yerleşim alanının, Temaşalık Burnu'nun ada çekirdeğiyle sınırlanmış olabileceğini, belki doğal dar bir kıstakla ya da yapay bir iskeleyle anakaraya bağlantı kurulmuş olabileceğini düşünmektedir²⁴⁶.

Ragone antik gözlemler, modern keşif ve kazılardan toplanacak verilerin önemine değinerek, bu yarımadada yapılacak kazılar sayesinde buranın hikayesinin ortaya çıkabileceğini belirtmiştir²⁴⁷.

Yüzey araştırması sırasında olasılıkla Apollon Tapınağı'na ait sütunların tamburlarına rastlanmıştır. Yaklaşık 200 x 200 m boyutlarındaki Bizans Dönemi yapısının üzerinde dağınık şekilde duran tamburlar fotoğraflanıp ölçülerek envantere eklenmiştir.

²⁴⁴ Ragone 199, 61.

²⁴⁵ Ragone 1990, 76.

²⁴⁶ Ragone 1990, 38.

²⁴⁷ Ragone 1990, 38.

Resim 2.40. Temaşalık Burnu Üzerinde Yer Alan Kalıntılar

K. 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72 nolu sütun tamburlarının tamamı tüf taşı malzemedен yapılmıştır. **K. 64** nolu sütün haricinde tüm sütunların çapı birbirlerine yakındır. Ayrıca tüm sütunların dübel ölçüleri de birbirine yakın ölçülerdir. Tüm sütunlar yivlidir. **K. 64, K. 65, K. 71** haricindeki tüm sütunların yükseklikleri aynıdır. Tüm bu benzerliklere dayanarak, bunun aynı yapıya ait sütun tamburları olduklarını söylemek mümkündür. Sütun tamburlarının tamamı Apollon kutsal alanında bulunmuştur. Buluntuların nasıl bir yapıya ait oldukları hakkında elimizde bir veri yoktur. Sütunların genellikle 126 cm boyda ve 60 cm çaplarında olmaları ve işçiliğin kaba olması dikkate alındığında, bu sütunların anıtsal bir yapıya ait olup olmadığını söyleyebilmek, elimizde bu sütunlar hakkında başka bir veri bulunmazken, çok tutarlı olmayabilir. Gryneion Apollon Tapınağı'nın bahsedilen görkemli beyaz mermerleriyle²⁴⁸ bu sütunların görüntü açısından yakınlığı bulunmasa da yapının değişik evreleri olduğu, iki defa yıkılıp onarıldığını bilmekteyiz²⁴⁹. Sütunların deniz kıyısında bulunmaları, tapınak dışında, belki de limanla alakalı bir yapıda kullanıldığı ihtimalini de düşündürmektedir. Yaşlı Plinius bize kentten geriye bir tek limanın kaldığından

²⁴⁸ Strab. 13. 3. 5.

²⁴⁹ Bean 1997, 87.

bahsetmektedir²⁵⁰. Yalnız bu limanın nerede olduğu konusunda bir bilgi bulunmamaktadır²⁵¹.

Myrina antik kentine bağlı²⁵² olan Gryneion Apollon Kutsal Alanı'nda, ileride yapılacak muhtemel araştırmalar buranın nasıl bir mimarisinin olduğunu, tarihini ve önemini açığa çıkartacaktır.

Resim 2.41. Apollon Tapınağı ve Çevresi

2.2.2. Teraslı Alan ve Buluntular

Gryneion antik kentinin batısında yer alan teraslı arazi yüzeyi taranmıştır. Yaklaşık 200 x 200 m boyutlarındaki güneybatı teras üzerinde İ.Ö. 5. yüzyıldan İ.S. 4-5. yüzyıla kadar uzanan seramik parçaları bulunmuştur.

²⁵⁰ Plin. Nat. 5. 32.

²⁵¹ Bean 1997, 92.

²⁵² Strab. 13. 3. 5.

Resim 2.42. 2015 Yılı Gryneion Antik Kenti Yüzey Araştırması Alanı

Resim 2.43. Gryneion Antik Kenti Yüzey Araştırması Alanı

Resim 2.44. Gryneion Antik Kenti Yüzey Araştırması Alanı

Resim 2.45. Gryneion Araştırma Alanından Bulunan Seramik Parçaları

Antik kentin limanı, sur duvarları ve antik kaynaklarda bahsedilen Apollon Tapınağı'nın mimari elemanları saptanmaya çalışılmıştır. Araştırmalar sırasında denizin içerisinde sütun tamburlarına rastlanmıştır.

Karadan denize doğru uzanan, kuzey-güney doğrultusunda, 11,70 m uzunluğunda, 70 cm genişliğinde sur duvarı parçası tespit edilmiştir.

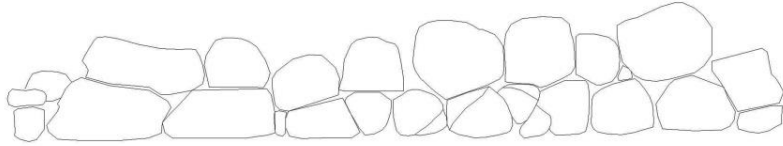
Resim 2.46. Denize Uzanan Sur Duvarı Parçası

Aynı alanda denize kuzey güney doğrultusunda uzanan sur duvarlarının bir kısmı tespit edilmiştir. 6,40 m uzunluğunda ve 1 m yüksekliğinde korunan sur duvarları yaklaşık 65 cm genişliğindedir²⁵³.

²⁵³ Tek bir taş blok ölçüsü: Taş uzunluğu: 97 cm, Yükseklik: 40, Genişlik: 60 cm.

Resim 2.47. Deniz Kenarında Yer Alan Sur Duvarı

0 1m.

Çizim 2.7. Deniz Kenarında Yer Alan Sur Duvarının Cephesi

Gryneion antik kentinin kuzeybatı ucunda, sur duvarına ait bir kule tespit edilmiştir. 9 x 5,50 m uzunluğunda korunan kulenin bir bölümü denizin içinde kalmıştır. Dış ölçüleri: 7,70 x 5,50 x 9 m, iç ölçüleri: 5,80 x 5,30 x 4,40 cm'dir. Korunan tek bir taşın uzunluğunun 70 cm, yüksekliğinin 55 cm ve genişliğinin 95 cm olduğu tespit edilmiştir.

Resim 2.48. Deniz Kenarında Yer Alan Kule Parçaları

0 1m.

Resim 2.49. Deniz Kenarında Yer Alan Sura Ait Kule Parçaları

2.2.3. Gryneion Nekropolü ve Buluntular

İtalyan araştırmacı Ragone, nekropol alanının Geç Arkaik Dönem'den itibaren kıstağın kenet kuşağında ortaya çıkararak, doğu ve güneydoğu yönünde ada ve anakaraya yayıldığını belirtmektedir²⁵⁴. Nekropol alanının en büyük gelişiminin Klasik ve Helenistik Dönem olduğuna değinen Ragone, daha sonraki dönemlerde yerleşimin genişlemesiyle mezarlık alanının üzerinde villa ve başka binalarının yapılmasıyla mezarlık alanının bir kısmının kaybolduğunu aktarmaktadır²⁵⁵.

2015 yılında yapılan çalışmalarda Gryneion antik kentinin batısındaki nekropol alanında yüzey araştırmalarına devam edilmiştir. Nekropol alanında sürdürülen çalışmalar sırasında farklı dönemlere ait kulp, kaide, ağız parçalarından oluşan seramikler, 1 adet boyalı çatı kiremidi parçası, 2 adet cam parçası ve 1 adet kalıba yapışık kse parçası bulunmuştur. Batı Nekropol sınırları içerisinde karayoluna yakın olan alanda 1 adet kk boyutlu lahit kapağı parçasına rastlanmıştır (**K. 73**). Lahit kapağı bazalt malzemedendir. Eğimli yapısından anlaşıldığı kadarıyla üçgen çatı formundadır ve çatının tepe noktasından bir parçadır. Anadolu'daki Roma İmparatorluk Dönemi lahit kapakları büyük çoğunlukla çatı biimindedir²⁵⁶.

²⁵⁴ Ragone 1990, 38.

²⁵⁵ Ragone 1990, 39.

²⁵⁶ Koch 2001, 33.

Resim 2.50. Gryneion Nekropol alanı, İsmail Hakkı Uçar Adlı Vatandaşın Tarlasında 1992 Yılında Yapılan Kazı Çalışmasının Yeri

Resim 2.51. Nekropol Alanı Sınırları İçerisinde Bulunan Lahit Parçaları

Gryneion antik kentinin deniz kenarına yakın olan, İzmir Çanakkale karayoluna yaklaşık 50 m mesafede, İsmail Hakkı Uçar adlı vatandaşın tarlası içerisinde bulunan nekropol alanında çalışmalara devam edilmiştir. 3 numaralı parseldeki tarlanın yaklaşık 5 dönümden oluştuğu görülmüştür. Bu parsel üzerinde 1992 yılında İzmir Müzesi tarafından kazı çalışmaları yürütülmüştür. Eski kazı alanı sazlıklar içerisinde kalmış olup yaklaşık 2 m derinliğindedir. Bu alanda yapılan gözlemlerde yaklaşık 10x10 m boyutlarındaki eski sondaj alanı içerisinde sağlam durumda 2 adet lahit bulunmuştur.

K. 74, 75 numaralı bu dikdörtgen biçimli lahitler, kireçtaşından ve sade bir işçilikle yapılmış olup, yüzeyinde herhangi bir bezeme ya da kabartma bulunmamaktadır. Tarlada bulunan **K. 76** numaralı lahit teknesine ait köşe parçası da kireçtaşından yapılmıştır. Sade işçilikte olup üzerinde herhangi bir bezeme ya da kabartma bulunmamaktadır. **K. 77** numaralı bir adet semerdam çatılı lahit kapağı parçası İsmail Hakkı Uçar adlı vatandaşın tarlasının son buluntusudur. Kapak kırık olsa da semerdam yapısı belirginidir. Kireçtaşından yapılmış olup, üzerinde herhangi bir bezeme ya da kabartma bulunmamaktadır. 1992 yılında yapılan açmada, 80 cm derinlikten çıkan, semerdam kapağı zarar görmüş mezardan bahsedilmektedir. Mezar insitu durumda bulunmuş ve konteksti ile birlikte ele geçmiştir. Attika siyah figür tekniğinde bezenmiş kyliks, lekythos ve skyphos kontekstinden yola çıkarak, bu mezarlar İ.Ö. 6. yüzyıla ait olmalıdır²⁵⁷.

²⁵⁷ Özkan 1993, 5.

Resim 2.52. Gryneion Nekropol Alanı İsmail Hakkı Uçar Adlı Vatandaşın Tarlasında 1992 Yılında Yapılan Kazı Çalışmasının Yeri

Resim 2.53. Gryneion Nekropol Alanı İsmail Hakkı Uçar Adlı Vatandaşın Tarlasında 1992 Yılında Yapılan Kazı Çalışmasının Yeri

Resim 2.54. Gryneion Nekropol Alanı İsmail Hakkı Uçar Adlı Vatandaşın Tarlasında 1992 Yılında Yapılan Kazı Çalışmasının Yeri

Resim 2.55. 1992 Yılında Kazı Yapılan Alanın Etrafında Bulunan Lahit Kapağı Parçaları ve Lahit Teknesi Parçaları

İsmail Hakkı Uçar adlı vatandaşın tarlasındaki sürülmüş alanlarda yivli gövde parçaları, ağız parçaları, kaide parçaları, 1 adet siyah firnisli kulp parçası, 2 adet kandil parçası ve bir adet cam parçası bulunmuştur.

Resim 2.56. İsmail Hakkı Uçar Adlı Vatandaşın Tarlasında Bulunan Seramik Parçaları

3. KATALOG

K. 1

ESERİN ADI: Dor Sütun Başlığı

CİNSİ: Mermer

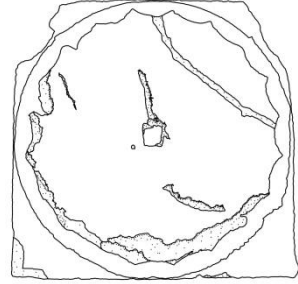
DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER: Kalabasar Tepe ile Apar Tepe arasındaki deniz kenarı.

BULUNTU TARİHİ: 17.09.2015

ÖLÇÜLERİ: 73,5x73,5 cm, Yükseklik: 19 cm, Çap: 55 cm, Dübel deliği: 5x5 cm, Ekhinus yüksekliği: 14 cm, Abakus kalınlık: 5 cm

TANIMI: Başlığın abakus kısmında, üst tarafta sağ ve sol uç kısm parçaları kırık ve eksiktir. Abakusun alt tarafında, yüzey kısmında aşınmalar görülmektedir. Boyun kısmı yivlidir. Ekhinus ve boyun kısmında aşınmalar görülmektedir.

K. 2

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireç Taşı

DÖNEMİ: Klasik Dönem

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Myrina, Öteki Tepe kuzeydoğu yamaçları.

BULUNTU TARİHİ: 16.09.2015

ÖLÇÜLERİ:

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır. Sütunun sağ ucunda, alt tarafta kalan kısmın büyük bir parçası kırıktır. Kırık olan parça, kırılan bölgenin yanında durmaktadır. Gövdenin yüzeyinde kabuk soyulmasına benzer aşınmalar mevcuttur. Ayrıca sol tarafta kahve tonlarında renk değişimleri göze çarpmaktadır.

K. 3

BULUNTU ADI: 1 Nolu Mezar

ÖLÇÜLERİ Uzunluk: 1m, Genişlik: 61 cm, Derinlik: 36 cm

KOORDİNATLARI:

Boylam:26,99086674

Enlem:38,84829638

Y:499249,34

X:4300128,42

YÖN: Doğu-Batı

K. 4

BULUNTU ADI: 2 Nolu Mezar

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk: 180 cm, Genişlik: 40-32 cm, Kapak Yeri Genişlik: 1 m, Derinlik: 30 cm, Derinlik: 30 cm

KOORDİNATLARI:

Boylam: 26,99110513

Enlem: 38,84820491

Y: 499271,01

X: 4300118,07

YÖN: Doğu-Batı

K. 5

BULUNTU ADI: 3 Nolu Mezar

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk: 150 cm, Genişlik: 35 cm, Derinlik: 30 cm

KOORDİNATLARI:

Boylam:26,99144269

Enlem:38,84824557

Y: 499299,32

X:4300122,78

YÖN: Doğu-Batı

K. 6

BULUNTU ADI: 4 Nolu Mezar

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk: 150 cm, Genişlik: 60 cm, Derinlik: 27 cm

KOORDİNATLARI:

Boylam: 26,99141161

Enlem: 38,84824096

Y: 499296,62

X: 4300122,27

YÖN: Doğu-Batı

K. 7

BULUNTU ADI: 5 Nolu Mezar

ÖLÇÜLERİ:

Uzunluk: 130 cm Genişlik: 38 cm
Derinlik: 22cm

KOORDİNATLARI:

Boylam: 26,99148537

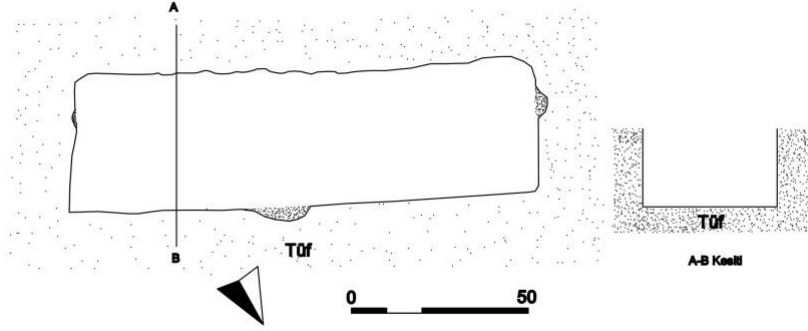
Enlem: 38,84815113

Y: 4499303,02

X: 4300112,30

YÖN: Kuzeydoğu-Güneybatı

K. 8

BULUNTU ADI: 6 Nolu Mezar

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk: 238 cm, Genişlik: 135 cm, Derinlik: 70 cm

Mezarın içerisindeki kapama bloğu muhtemel ölçüler: Kalınlık: 110 cm, uzunluk: 70 cm, genişliği: 60 cm

KOORDİNATLARI:

Boylam: 26,99157479

Enlem: 38,84816435

Y: 499308,45

X: 4300113,77

YÖN: Kuzeydoğu-Güneybatı

K. 9

BULUNTU ADI: 7 Nolu Mezar

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk:174 cm, Genişlik: 57 cm, Derinlik: 25 cm

Kod: 56 m

KOORDİNATLARI:

Boylam:26,99219373

Enlem:38,84808169

Y:499364,49

X:4300104,59

YÖN: Kuzey-Güney

K. 10

ESERİN ADI: Terrakotta Figürin Parçası

CİNSİ: Pişmiş Toprak

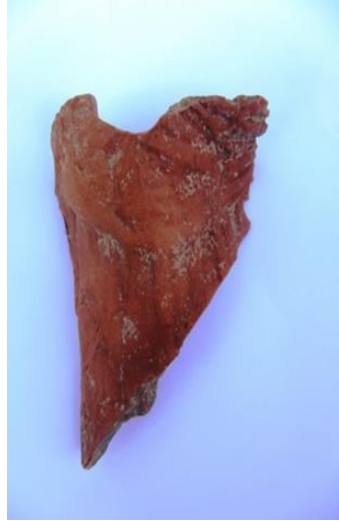
DÖNEMİ: Hellenistik Dönem

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER: Myrina nekropol alanı yüzeyi.

BULUNTU TARİHİ: 19.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Pişirme Deliği: 2cm, Yükseklik: 8cm, Genişlik: 5,5 cm, Kalınlık: 0,8cm

TANIMI: 5YR 5/6-8 Sarımsı kırmızı renkli hamur, mika, kum ve kireç katkılı. 2,5 YR 5/6-8 Kırmızı astarlı. Parça üzerinde kumaş parçası ile pişirme deliğinin bir bölümü bulunmuştur.

K. 11

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ:?

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltılıdere Mahallesi, Cami Sokak, Tescilli
Cami içi, No:29

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 36 cm, Çap: 30 cm

TANIMI: Yivli bir sütuna ait parçadır. Yivler derin işlenmiştir. Sütun parçası, cami içindeki sütunun kaidesi olarak devşirilmiştir. Boyalı olduğu için malzemenin cinsi tespit edilememiştir.

K. 12

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ:?

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltılıdere Mahallesi, Cami Sokak, Tescilli
Cami içi, No:29

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 36 cm, Çap: 30 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır. Üst kısımda kabartma bant görülmektedir. Sütun parçası, cami içindeki sütunun kaidesi olarak devşirilmiştir. Boyalı olduğu için malzemenin cinsi tespit edilememiştir.

K. 13

ESERİN ADI: Dor Sütun Başlığı

CİNSİ: Andezit

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltılıdere Mahallesi, Cami Sokak, Tescilli
Cami, No:29.

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Genişlik: 66,5 cm, Derinlik: 61,5
cm, Çap: 52,5 cm, Ekhinus yüksekliği: 11 cm

TANIMI: Caminin son cemaat yerini dış tarafta sınırlandıran cephe üzerinde, en altta Dor başlığı ters çevrilerek sütun kaidesi olarak devşirilmiştir. Yüzeyinde yoğun beyaz boya lekeleri bulunmaktadır. Başlığın abakus kısmında, sağ köşesinde bir parça kırık ve eksiktir.

K. 14

ESERİN ADI: Sütun

CİNSİ: Andezit

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltılıdere Mahallesi, Cami Sokak, Tescilli
Cami, No:29

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Çap:35 cm çapında Uzunluk:
2,47 m

TANIMI: Caminin son cemaat yerini dış tarafta sınırlandıran cephe üzerinde devşirme sütun kullanılmıştır. Beyaz boya ile boyanmıştır.

K. 15

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER: Çaltıldere Mahallesi, Cami Sokak, Tescilli Cami bahçesindeki lojman, No:29/1

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 80,5 cm, Çap: 40 cm, Yivli kısım yükseklik: 25 cm

TANIMI: Alt kısmı yivsiz, üst kısmı yivli sütun parçasıdır. Gövdenin yivli olan üst kısmı büyük ölçüde kırık ve eksiktir.

K. 16

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER: Çaltıldere Mahallesi, Cami Sokak, Tescilli Cami bahçesindeki lojman, No:29/1

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Korunan Yükseklik: 30 cm, Çap: 39 cm, Dübel: 14 cm

TANIMI: Yivli bir sütuna ait parçadır. Derin yivler birbirine dar açı ile birleşerek arrisleri oluşturmuştur. Dor düzenine ait bir sütun tamburu olmalıdır. Sütun tamburunun üst kısmında geniş dübel deliği görülmektedir. Tamburun görünen kısmında on adet yiv bulunmaktadır. Sütun tamburunun merkezindeki yarım daireyi bu on yivin tam karşıladığını da göz önünde bulundurarak tahminen 20 yivli bir Dor sütununa aittir olmalıdır.

K. 17

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Traverten

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltılıdere Mahallesi, Cami Sokak, Tescilli
Cami bahçesindeki lojman önü, No:29/1

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Korunan Yükseklik: 77 cm,
Çap: 36 cm

TANIMI: Sütun gövde parçası duvar örgüsünde gömülüdür. Sütunun yarısı görülmektedir. Yüzeyinde belirgin herhangi bir deformasyon görülmemektedir.

K. 18

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Traverten

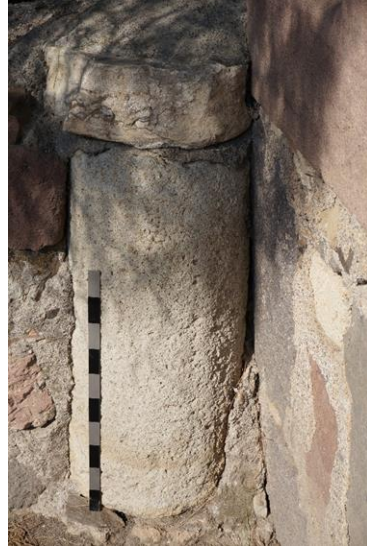
DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltılıdere Mahallesi, Cami Sokak, Tescilli
Cami bahçesindeki lojmanın güneydoğu
köşesi, No:29/1

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Korunan Yükseklik: 70 cm,
Çap: 31 cm

TANIMI: Sütun gövde parçası duvar örgüsünde gömülüdür. Sütunun yarısı görülmektedir. Yüzeyinde belirgin herhangi bir deformasyon görülmemektedir.

K. 19

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltılıdere Mahallesi, Cami Sokak, No:28,
evin köşesi

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 65 cm, Çap: 44 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır. Sütunun yukarı kısmında oyuntu-kırık bulunmaktadır. Üzerinde küçük lekeler halinde kırmızı boya izleri görülmektedir.

K. 20

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

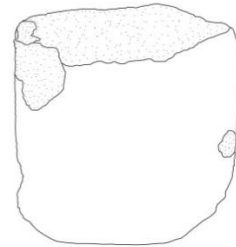
DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltılıdere Mahallesi, Cami Sokak, No:36,
evin arka bahçesi

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 37 cm, Çap: 43 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır. Üzerinde deformasyona bağlı çukurluklar mevcuttur. Yüzey kısmında da yer yer oyuklar görülmektedir.

0 50 cm.

K. 21

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Andezit

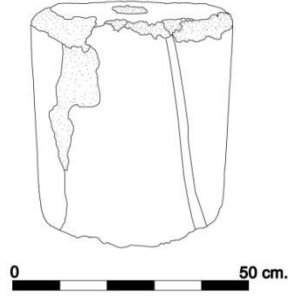
DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltıldere Mahallesi, Cami Sokak, No:38,
evin bahçesi

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 51 cm, Çap: 48
cm, Dübel: 4x4 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır.
Yüzeyinde aşağıdan yukarıya doğru derin bir
yatak boyunca oyuk bulunmaktadır. Üst
kısmında bir parça kırık ve eksiktir.

K. 22

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Andezit

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltıldere Mahallesi, Cami Sokak, No:31,
evin bahçesi

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Korunan Yükseklik: 67 cm,
Çap: 59 cm, Dübel: 6x6 cm

TANIMI: Yivli bir sütuna ait parçadır.
Yüzeyinde noktasal ve çizgisel
deformasyonlar bulunmaktadır. Derin iki yiv
görülmemektedir. Geri kalan kısımda yivler
belli belirsizdir. Dor sütununa ait bir parça
olmalıdır.

K. 23

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Andezit

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Çaltılıdere Mahallesi, Cami Sokak, No:6/1

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 43 cm, Çap: 38 cm,
Dübel deliği: 5x5 cm, Dübel derinliği: 3,5 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır. Yüzey kısmında yer yer beyaz lekeler ve küçük çukur deformasyon bulunmaktadır.

K. 24

ESERİN ADI: Dor Sütun Başlığı

CİNSİ: Mermer

DÖNEMİ: Hellenistik Dönem

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Çaltılıdere Mahallesi, Ocak sokak, No: 7, Kapı önü.

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Ölçü: 50x50 cm, Abakus: 5 cm,
Yükseklik: 16 cm, Dübel Deliği: 2,2x2,2 cm, Dübel Derinliği: 2 cm

TANIMI: Başlığın abakus kısmında, sağ tarafta büyük bir parça kırık ve eksiktir. Ayrıca abakusun geri kalanında da formu bozan irili ufaklı kırıklıklar vardır ve bu parçalar da kayıptır. Boyun kısmı yivlidir. Ekhinusun orta kısmında yatay ve derin çizgisel aşınma bulunmaktadır. Boyun kısmının sütuna oturduğu alanda kahve tonlarında bir leke görülmektedir.

K. 25

ESERİN ADI: Dor Sütun Başlığı

CİNSİ: Traverten

DÖNEMİ: Hellenistik Dönem

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltılıdere Mahallesi, Ocak sokak, NO: 7,
Kapı önü.

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Ölçü: 54,5x54,5 cm, Çap: 41
cm, Abakus: 5 cm, Echinus: 11,5 cm, Dübel
Deliği: 5x5 cm, Dübel Derinliği: 4 cm

TANIMI: Başlığın abakus kısmında, orta
tarafa dilim şeklinde bir parça kırık ve
eksiktir. Ayrıca abakusun köşelerinde, bir
kısım parça da kırık ve eksiktir. Boyun kısmı
yivlidir. Ekhinus ve boyun kısmını ayıran üç
şerit bulunmaktadır. Ekhinus ve boyun
kısmında aşınmalar görülmektedir.

K. 26

ESERİN ADI: Profilli Mimari Parça

CİNSİ: Mermer

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltıldere Mahallesi, Ocak sokak, No: 7, Kapı önü.

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 30 cm, Genişlik:
76,5 cm, Derinlik: 38,5 cm

TANIMI: Belirsiz bir mimari elemana ait parçadır. Profilli yapısı ve kare biçimine bakıldığında anta başlığına benzemektedir. Üst kenarda çukurluklar ve yan yüzeyde hafif lekeler görülmektedir.

K. 27

ESERİN ADI: Profilli Mimari Parça

CİNSİ: Mermer

DÖNEMİ:?

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltıldere Mahallesi, Ocak sokak, NO: 7,
Kapı önü.

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik 27 cm, Genişlik: 88
cm, Kalınlık: 62 cm

TANIMI: Belirsiz bir profilli mimari parçadır. Yaptığı profilin şekline ve kütsel büyüklüğüne bakarsak, bu bir sima parçasına benzemektedir. Yüzeyinde leke biçiminde aşınmalar ve üst yüzeyinde siyah bir leke görülmektedir.

K. 28

ESERİN ADI: Attik İon Kaidesi

CİNSİ: Mermer

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

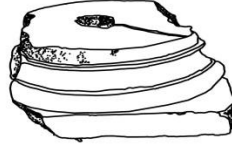
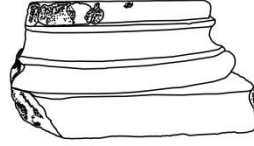
ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Çaltılıdere Mahallesi, Bayırkent Sokak,
No:26.

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 29 cm, Çap: 56 cm, Genişlik: 64 cm, Derinlik: 65 cm, Dübel: 5x6 cm, Dübel derinliği: 5 cm

TANIMI: Kaidenin sol ve sağ tarafında plinthos, torus, trokhilos ve trokhilos üstündeki torus parçaları kırık ve eksiktir. Yüzeyde deformasyona bağlı çeşitli girintiler bulunmaktadır. Dübel ağzında da deformasyon görülmektedir.

K. 29

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Andezit

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltıldere Mahallesi, Okul Sokak, No:2A

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 21,5 cm, Çap: 44 cm, Dübel deliği: 5x5 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır. Yüzey kısmında yer yer beyaz lekeler bulunmaktadır.

K. 30

ESERİN ADI: Ostothek Kapağı

CİNSİ: Mermer

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltıldere Mahallesi, Okul Sokak, No: 2A

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: 37x37 cm, Yükseklik: 14 cm, Üst çap: 13,5 cm, Profil kalınlığı: 6 cm

TANIMI: Dört yüzlü piramit şeklinde bir ostothek kapağıdır. Piramidin tepesi düz daire biçimindedir. Dört köşesinde sivri, akroter benzeri çıkıntıları bulunmaktadır. Yüzeyinde kabuk soyulmasına benzer beyaz izler görülmektedir.

K. 31

ESERİN ADI: Lahit

CİNSİ: Traverten

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU

YER: Çaltılıdere Mahallesi, Okul Sokak,
No: 2A

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk: 113 cm,
Genişlik: 54 cm, Yükseklik: 45 cm,
Kalınlığı: 8 cm, İç genişliği: 40 cm, İç
uzunluk: 100 cm, İç derinlik: 24 cm

TANIMI: Dikdörtgen biçimli bir lahittir. Alt kısa kenarı tekne derinliğine kadar tamamen kırılmış ve kayıptır. Aşırı deforme olmuş lahdin sağ uzun kenarının alt kısmında bir parça ve sol uzun kenarının alt kısmında bir parça kırık ve eksiktir. Ayrıca Sağ tarafta oval şekilde bir girinti de bu kırıkların yuvalarından biridir ve bu parça da kayıptır. Üst kısa kenarda çerçeve yüzeyinde akıtacak oyuntusu görülmektedir.

K. 32

ESERİN ADI: Lahit Kapağı

CİNSİ: Traverten

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Çaltılıdere Mahallesi, Okul Sokak, No:2A

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk: 106 cm, Genişlik: 58 cm, Kalınlık: 14 cm

TANIMI: Dikdörtgen biçiminde kalın bir lahit kapağıdır. Kapağın sol alt ve sağ alt köşelerinde çukurluklar görülmektedir.

K. 33

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 100 cm, Çap: Belirsiz

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır. Sütun yüzeyinde aşınmalar mevcuttur. Aşınmalar lekeli bir görüntü oluşturmuştur. Üzerinde abakus benzeri kare bir parça bulunmaktadır.

K. 34

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU

YER: Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 102 cm, Çap: 37 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır. Sütunun ortasından yukarı ucuna kadar büyük bir parça kırık ve eksiktir. Yüzeyinde derin oyuntular ve noktasal aşınmalar mevcuttur

K. 35

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 124 cm, Çap: 34 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır. Sütunun orta kısmına denk gelen noktada büyük derince bir oyuntu-kırık bulunmaktadır. Ayrıca sütun yüzeyinde noktasal aşınmalar da mevcuttur.

K. 36

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 118 cm, Çap: Belirsiz

TANIMI: Sütun gövde parçasıdır. Sütun parçasında aşağı kısımdan ortaya doğru yaklaşıldığında başlayan kırık yukarı uca doğru belli bir eksende hafif derinleşerek devam etmiştir. Kırık parça eksiktir.

K. 37

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 120 cm, Çap: 50 cm, Dübel deliği: 9x10 cm

TANIMI: Yıvsız bir sütuna ait parçadır. Yüzey kısmında yer yer oyuklar görülmektedir. Ayrıca sütun yüzeyinde noktasal aşınmalar ve çatlak benzeri deformasyonlar mevcuttur.

K. 38

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 62 cm, Çap: 58 cm

TANIMI: Yıvsız, bir sütunün yüzeyinde büyük ölçüde gri renkli bir, yanma izine benzer bir leke bulunmaktadır. Sütunun üst kısmında da bu gri lekeye göre daha küçük boyutta kahve tonlarında, pasa benzer, bir leke bulunmaktadır.

K. 39

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 126,5 cm, Çap: 47 cm

TANIMI: Yıvsız bir sütuna ait parçadır. Yüzeyinde çukurluklar bulunmaktadır. Üst kısmın dairesel şeklini bozacak ölçüde bir parça kırık ve eksiktir.

K. 40

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 106 cm, Çap: 55 cm

TANIMI: Yıvsız bir sütuna ait parçadır. Yüzeyinde çukurluklar bulunmaktadır ve üst kısma doğru yoğunlaşan bir yosunlaşma vardır. Üst ve alt kısımda dairesel görüntüyü bozacak derece kırıklar vardır ve eksiktir.

K. 41

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 41 cm, Çap: 30,5 cm

TANIMI: Yıvsız bir sütuna ait parçadır. Yüzeyinde çukurluklar bulunmaktadır. Üst kısmında dairesel kenarları bozacak biçimde kırık parçalar vardır ve kayıptır.

K. 42

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 63 cm, Çap: 50 cm, Dübel: 5 cm

TANIMI: Dor düzenine ait bir sütun parçasıdır. Sütun parçasının yüzeyinde yive benzer izler bulunmaktadır. Sütunun alt kısmında bir parça kırık ve eksiktir.

K. 43

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 111 cm, Çap: 41 cm

TANIMI: Bir sütuna ait parçadır. Gövdenin ortasından itibaren üst kısmına kadar deformasyon görülmektedir. Gövdenin alt kısmında, yüzeyde belli belirsiz yive benzer çizgiler bulunmaktadır.

K. 44

ESERİN ADI: Sütun Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 82 cm, Çap: 43 cm, Dübel: 3 cm

TANIMI: Bir sütuna ait parçadır. Yüzeyinde çukurlar bulunmaktadır. Hafif yosunlaşma görülür. Gövdenin alt kısmında bir parça kırık ve eksiktir. Yüzeyde belli belirsiz yive benzer çizgiler bulunmaktadır.

K. 45

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Traverten

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 110 cm, Çap: 63 cm, Dübel: 6x6

TANIMI: Yivli bir sütuna ait parçadır. Alttan üste doğru derinleşen bir parça kırık ve eksiktir. Üst kısmında dairesel hatları kırık ve eksik parçalar sebebiyle bozulmuştur.

K. 46

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Traverten

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 86 cm, Üst çap: 40 cm, Alt çap: 44 cm Dübел: 6x6

TANIMI: Sütun yüzeyinde yiv benzeri çizgiler belli belirsiz görülmektedir. Yüzeyde beyaz ve kahve tonlu lekeler, noktasal deformasyonlar vardır. Gövdede II H C harfleri okunmaktadır. Üst kısmın dairesel hatlarında küçük kırık ve eksik parçalar bulunmaktadır.

K. 47

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Traverten

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 100 cm, Çap: 51 cm, Dübел: 9x9

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır. Yüzeyinde çukurlar, noktasal ve çizgisel deformasyonlar vardır. Gövdenin alt kısmında bir parça kırık ve eksiktir. Üst kısmında dairesel hatları kırık ve eksik parçalar sebebiyle bozulmuştur.

K. 48

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Traverten

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 110 cm, Çap: 60 cm, Dübel: 6 cm

TANIMI: Yıvsız bir sütuna ait parçadır. Yüzeyinde çukurlar, noktasal ve çizgisel deformasyonlar vardır. Gövdenin üst kısmına doğru kırıklar yoğunlaşmaktadır. Ayrıca üst kısımda yosunlar görülmektedir.

K. 49

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Bazalt

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 78 cm, Çap: Belirsiz

TANIMI: Yıvsız bir sütuna ait parçadır. Biçimsiz bir şekli vardır. Yüzeyinde irili ufaklı birçok çukurluk bulunmaktadır.

K. 50

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Bazalt

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 57 cm, Çap:50 cm

TANIMI: Yıvsız bir Dor düzeninde sütuna ait parçadır. Gövdenin üst kısmında bir parça kırık ve eksiktir. Yüzeyde hafif çukurluklar bulunmaktadır.

K. 51

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Andezit

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 58,5 cm, Çap: 63 cm

TANIMI: Yıvsız bir sütuna ait parçadır. Gövdenin orta kısmının hemen üstünden en üst kısma kadar olan bölümde, sütunun birkaç noktasından parçalar kırık ve eksiktir. Üst kısımda, yüzeyde yosunlaşmalar görülmektedir.

K. 52

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Mermer

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 42 cm, Çap: 50 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır. Yüzeyi çukurludur. Gövdenin üst kısmında bir parça kırık ve eksiktir.

K. 53

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Mermer

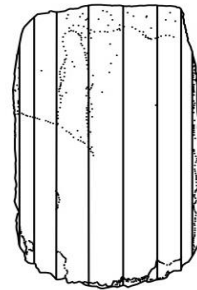
DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik 77 cm, Çap: 45,5 cm

TANIMI: Yivli bir sütuna ait parçadır. Yivler keskin bir biçimde birleşerek arrisleri oluşturmuştur. Üst kısımda arrislerin bazıları tıraşlanmış gibi görülmektedir. Bunun dışında yüzeyinde belirgin herhangi bir deformasyon görülmemektedir.

K. 54

ESERİN ADI: Sütun Gövde Parçası

CİNSİ: Mermer

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 124 cm, Çap: 49 cm

TANIMI: Yivli bir sütuna ait parçadır. Üst kısımlarda yivler derin ve belirginken, alt tarafa doğru yivler silikleşir. Üst kısımda yivler keskin bir biçimde birleşerek arrisleri oluşturmuştur. Gövdenin alt kısmındaki bazı parçalar kırık ve eksiktir. Buna bağlı olarak alt kısmın dairesel biçiminde bozulmalar olmuştur.

K. 55

ESERİN ADI: Attik İon Kaidesi

CİNSİ: Mermer

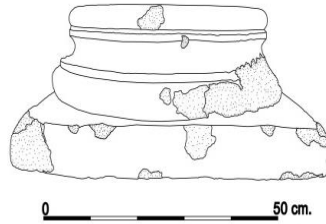
DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 26 cm, Çap: 55 cm, Genişlik: 66 cm

TANIMI: Kaidenin sol tarafında, plinthosun uç kısmında bir parça kırık ve kayıptır. Plithosun sağ uç kısmından başlayarak torus ve trokhilos bandına kadar bir kısım parça kırık ve eksiktir. Ayrıca pilinthos üzerindeki torus yüzeyinde de çukur deformasyonlar görülmektedir.

K. 56

ESERİN ADI: Attik İon Kaidesi

CİNSİ: Mermer

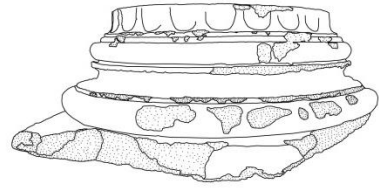
DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: 84x84 cm, Çap: 51 cm,
Dübel: 7x7

TANIMI: Kaidenin plinthos kısmında, görünürde çok az parça kalmıştır. Plinthos parçaları kırık ve eksiktir. Plinthosun üzerindeki torusta, orta ve sağ tarafında iki parça kırık ve eksiktir. Orta kısımdaki kırık trokhilosu kadar taşmıştır. Ayrıca trokhilos üzerindeki torusun sağ tarafında da bir parça kırık ve eksiktir. Kaidenin en üst kısmında, torusun üstünde bir daire şeklinde parça, sütün gövdesi gibi yivlerle işlenmiştir.

0 50 cm.

K. 57

ESERİN ADI: Attik İon Kaidesi

CİNSİ: Traverten

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 32 cm, Genişlik:
92-82 cm

TANIMI: Ters duran bir Attik İon tipi kaidedir. Kaidenin plinthos kısmının çerçevesi sanki bilerek kırılıp dairesel bir form oluşturulmaya çalışılmış gibi. Kırık parçalar kayıptır. Kaidenin geri kalan kısımlarında hafif yüzeysel aşınmalar haricinde deformasyon görülmemektedir.

K. 58

ESERİN ADI: İon Sütun Başlığı

CİNSİ: Mermer

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

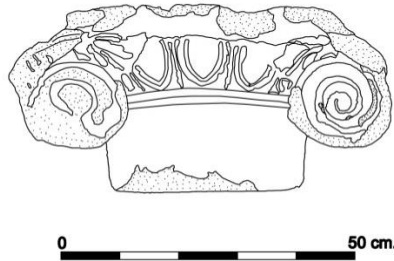
ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU

YER: Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi,
No. 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 29,5 cm, Çap:
38 cm, Genişlik: 60 cm, Ekhinus
yüksekliği: 9 cm, Volüt yüksekliği: 20
cm Dübel: 6x5

TANIMI: Ekhinus üzeri tek sıra yumurta frizi bezeli İon başlığıdır. Volütlerin yüzeyinde deformasyon görülmektedir. Sağ taraftaki volütün bir parçası kırık ve eksiktir. Volütlerin kıvrımlarında girinti çıkıntı şeklinde aşınmalar görülür. Yumurta frizleri oldukça aşınmıştır. Boyun kısmının solunda büyük bir parça kırık ve eksiktir. Ayrıca boynun sağında da küçük bir parça kırık ve eksiktir.

K. 59

ESERİN ADI: Korinth Sütun Başlığı

CİNSİ: Mermer

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No: 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 50,5 cm, Genişlik: 55 cm Kaide yüksekliği: 7 cm Kalathos yüksekliği: 42 cm, Heliks yüksekliği: 21 cm, Birinci sıra akanthus yüksekliği: 19,5 cm, İkinci sıra akanthus yüksekliği: 29 cm

TANIMI: Üzeri iki sıra akanthus yapraklarıyla bezeli Korinth başlığıdır. Yüzeysel aşınmalar haricinde akanthus kıvrımları kırık ve eksiktir. Başlığın volütleri bulunmamaktadır. Abakusun orta ve köşe kısımlarında parçalar kırık ve eksiktir.

0 50 cm.

K. 60

ESERİN ADI: İmpost Başlık

CİNSİ: Mermer

DÖNEMİ: Bizans Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No: 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 54 cm, Uzunluk: 66 cm, Genişlik: 27 cm, Svastikanın yüksekliği: 19 cm, Genişlik: 13 cm, Yan yüzdeki haçların yüksekliği: 24 cm, Genişlik: 16 cm

TANIMI: İki yan yüzünde haç, üst yüzünde işaret bulunan mermer impost başlıktır. Haç motifleri tipik Latin haçıdır. Taşın üzerinde bulunan üçgen benzeri işaretler, taşçı işareti olmalıdır. Başlığın üst kısmında noktasal aşınmalar görülmektedir. Yan tarafında, yüzeyde renk değişimleri görülmektedir.

K. 61

ESERİN ADI: Lahit

CİNSİ: Traverten

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No: 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk: 150 cm, Genişlik: 90 cm, Yükseklik: 64 cm, Cidar: 11 cm

TANIMI: Yan yüzünde akıtma deliği açılmış dikdörtgen lahittir. Akıtma deliğinin etrafında yan ve alt kenarlarda, kalın bir çerçeve çıkıntısı bulunmaktadır. Lahit teknesinin içi genel hatlarıyla düzgün bir biçimde görünse de sağ kısa kenarın üst tarafından alt tarafına doğru içeri girilerek bir yamuk biçimi oluşturulmuştur.

K. 62

ESERİN ADI: Lahit

CİNSİ: Traverten

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No: 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk: 121 cm, Yükseklik: 32 cm, Genişlik: 58 cm

İç uzunluk: 92,5 cm, iç genişlik: 32 cm, et kalınlığı: 10 cm

TANIMI: Dikdörtgen biçiminde lahittir. Lahdin uzun ve kısa kenarlarında bazı parçalar kırık ve eksiktir. Bu kırıklar derin çukurluklar oluşturarak dış yüzeyin formunu bozmuştur.

K. 63

ESERİN ADI: Mimari Blok Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Roma İmparatorluk Dönemi

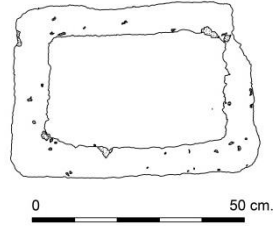
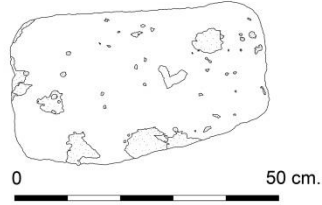
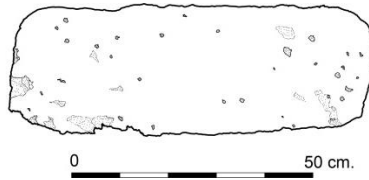
ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Karşıyaka Mahallesi, Ebru Sitesi, No: 51

BULUNTU TARİHİ: 18.09.2015

ÖLÇÜLERİ: 66x66, İç uzunluk: 54 cm, İç genişliği: 44 cm, Et kalınlığı: 10 cm

TANIMI: Kaba işçilikle yapılmış, kare prizma biçiminde, karşılıklı iki yüzde akıtacağıın yer aldığı parçadır. Akıtacaklar teknenin kısa kenarlarının çerçevesi üzerinde, oyuk şeklinde yapılmıştır.

K. 64

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Tüf Taşı

DÖNEMİ: Klasik Dönem

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Gryneion, kuzeybatı deniz kenarı.

BULUNTU TARİHİ: 20.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Çap: 70 cm, Yükseklik: 75 cm, Dübel deliği kare: 6x6 cm

TANIMI: Yıvsız bir sütuna ait parçadır. Sütunun sağ üst kenarında, dairesel formunu bozacak şekilde büyük bir parça kırık ve eksiktir. Ayrıca sol üst kenarda deformasyon kaynaklı hafif çukurluklar bulunmaktadır. Sütunun geri kalan kısmı su altındadır.

K. 65

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Tüf Taşı

DÖNEMİ: Klasik Dönem

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Gryneion, kuzeybatı deniz kenarı.

BULUNTU TARİHİ: 20.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Çap: 60 cm, Yükseklik: 56 cm

TANIMI: Yıvsız bir sütuna ait parçadır. Sütunun neredeyse tamamı su altındadır. Yüzeyinde yer yer çukur deformasyonlar görülmektedir.

K. 66

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Tüf Taşı

DÖNEMİ: Klasik Dönem

**ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER VE
KOORDİNATI:** Gryneion

Boylam: 27,06194751

Enlem: 38,87703576

Y: 505375,52

X: 4304855,01

BULUNTU TARİHİ: 20.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 126 cm, Çap: 61 cm,
Dübel deliği: 6x6 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır.
Yüzeyinde hafif kabuk soyulmasına benzer
deformasyonlar bulunmaktadır.

K. 67

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Tüf Taşı

DÖNEMİ: Klasik Dönem

**ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER VE
KOORDİNATI:** Gryneion

Boylam: 27,06194751

Enlem: 38,87703576

Y: 505375,52

X: 4304855,01

BULUNTU TARİHİ: 20.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 127 cm, Çap: 60
cm, Dübel deliği: 6x6 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır.
Yüzeyinde hafif kabuk soyulmasına benzer
deformasyonlar bulunmaktadır.

K. 68

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Tuf Taşı

DÖNEMİ: Klasik Dönem

**ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER VE
KOORDİNATI:** Gryneion

Boylam: 27,06194751

Enlem: 38,87703576

Y: 505375,52

X: 4304855,01

BULUNTU TARİHİ: 20.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 126 cm, Çap: 60 cm,
Dübel deliği 6x6 cm, Derinlik 6 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır.
Yüzeyinde sütunun silindirik formunu bozacak
şekilde derin çukurluklar bulunmaktadır.

K. 69

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Tuf Taşı

DÖNEMİ: Klasik Dönem

**ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER VE
KOORDİNATI:** Gryneion

Boylam: 27,06194751

Enlem: 38,87703576

Y: 505375,52

X: 4304855,01

BULUNTU TARİHİ: 20.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 126 cm, Çap: 60 cm,
Dübel deliği: 5x6 cm, Derinlik: 5 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır.
Yüzeyinde kabuk soyulmasına benzer renk
değişimleri görülmektedir.

K. 70

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Tüf Taşı

DÖNEMİ: Klasik Dönem

**ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER VE
KOORDİNATI:** Gryneion

Boylam: 27,06194751

Enlem: 38,87703576

Y: 505375,52

X: 4304855,01

BULUNTU TARİHİ: 20.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 126 cm, Çap: 60
cm, Dübel deliği: 5x6 cm, Derinlik: 5 cm

TANIMI: Sütun gövdesi parçasıdır. Sütun
parçasının yüzeyinde derin aşınma izleri
görölmektedir.

K. 71

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Tuf Taşı

DÖNEMİ: Klasik Dönem

**ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER VE
KOORDİNATI:** Gryneion

Boylam: 27,06194751

Enlem: 38,87703576

Y: 505375,52

X: 4304855,01

BULUNTU TARİHİ: 20.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 87 cm, Çap: 57
cm, Dübel deliği: 6x6 cm, Derinlik: 3 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır.
Sütunun orta kısmından yukarıya doğru,
derin bir kavis bulunmaktadır. Üst kısımda
hafif çukurluklar görülmektedir.

K. 72

ESERİN ADI: Sütun Tamburu

CİNSİ: Tuf Taşı

DÖNEMİ: Klasik Dönem

**ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER VE
KOORDİNATI:** Gryneion

Boylam: 27,06194751

Enlem: 38,87703576

Y: 505375,52

X: 4304855,01

BULUNTU TARİHİ: 20.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 126 cm, Çap: 58
cm, Dübel deliği: 6x6 cm, Derinlik: 4 cm

TANIMI: Yivsiz bir sütuna ait parçadır.
Sütunun orta kısmından yukarıya doğru,
derin bir kavis bulunmaktadır. Yüzeyinde
beyaz boya lekeleri görülmektedir.

K. 73

ESERİN ADI: Lahit Kapağı Parçası

CİNSİ: Bazalt

DÖNEMİ: Arkaik Dönem

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Gryneion Nekropol Alanı

BULUNTU TARİHİ: 28.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yükseklik: 14,8 cm, Genişlik:
35,5 cm, Uzunluk: 40,1 cm, Et Kalınlığı: 6,8
cm

TANIMI: Kapak parçasının ortasındaki
üçgen çatının her iki yöne doğru hafifçe
eğimli olduğu görülmektedir.

K. 74

ESERİN ADI: Lahit Teknesi

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Arkaik Dönem

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Gryneion Nekropol Alanı, 3 Nolu Parsel
İsmail Hakkı Uçar'ın Tarlası

BULUNTU TARİHİ: 28.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk: 201 cm, Genişlik: 76
cm, İç Derinlik: 57 cm, Et Kalınlığı: 8 cm

TANIMI: Dikdörtgen biçimli bir lahittir.
Görünürde herhangi bir deformasyon
bulunmamaktadır.

K. 75

ESERİN ADI: Lahit Teknesi

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Arkaik Dönem

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Gryneion Nekropol Alanı, 3 Nolu Parsel
İsmail Hakkı Uçar'ın Tarlası

BULUNTU TARİHİ: 28.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk: 161 cm, Genişlik: 63 cm, İç Derinlik: 43 cm, Et Kalınlığı: 8 cm

TANIMI: Dikdörtgen biçimli bir lahittir. Görünürde herhangi bir deformasyon bulunmamaktadır.

K. 76

ESERİN ADI: Lahit Teknesi Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Arkaik Dönem

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:
Gryneion Nekropol Alanı, 3 Nolu Parsel
İsmail Hakkı Uçar'ın Tarlası

BULUNTU TARİHİ: 28.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Uzunluk: 35 cm, Genişlik: 27 cm, Et Kalınlığı: 8 cm

TANIMI: Bir lahit teknesinin köşe kısmından bir parçadır.

K. 77

ESERİN ADI: Lahit Kapağı Parçası

CİNSİ: Kireçtaşı

DÖNEMİ: Arkaik Dönem

ARAŞTIRMADA BULUNDUĞU YER:

Gryneion Nekropol Alanı, 3 Nolu Parsel
İsmail Hakkı Uçar'ın Tarlası

BULUNTU TARİHİ: 28.09.2015

ÖLÇÜLERİ: Yüksek: 23,5 cm, Gen: 61 cm,
Uz: 57 cm, Et Kal: 8 cm

TANIMI: Semerdam çatı şeklinde lahit kapağı parçasıdır. Dar olan kenarlar üçgen alınlık şeklindedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Myrina ve Gryneion antik kentlerindeki araştırmalar 1880’li yılların başında başlamış olsa bile, ya dar bir alanda sınırlı kalmış ya da kesintiye uğramıştır. Myrina antik kentinde, Atina Fransız Okulu tarafından, 1880-1882 yıllarında yapılan kazılar nekropol alanıyla sınırlı kalmıştır. Reinach ve Pottier’in yaptığı bu kazılardan sonra yapılan ve son olan kazı çalışmaları ise 1970 yılında Bergama Arkeoloji Múzesi tarafından yapılan kurtarma kazısı olmuştur. Gryneion’da yapılan araştırmalar da ne yazık ki Myrina antik kentinde yapılan çalışmalar gibi yetersizdir. Gryneion antik kentinde 1883 yılında Fransızlar tarafından birkaç gún süren kazılar yapılmıştır. Bu kazılardan sonra yapılan araştırmalar ise kısa süren kurtarma kazıları niteliğindedir. Myrina ve Gryneion antik kentlerinin kazıları, uzun süreli kesintilere uğrayan, kısa süreli kazılardan oluşmaktadır. Tahribatlar ve sistematik kazıların eksikliği sebebiyle, bu kentler hakkındaki veriler ne yazık ki kısıtlı kalmıştır.

Myrina antik kenti İzmir ili, Aliağa ilçesinin kuzeyinde, Çandarlı Kórfezi kıyısında ve Güzelhisar ayı’nın ağız kısmında yer alır. Beriki Tepe ve Öteki Tepe olarak iki tepe üzerine kurulmuştur. Öteki Tepe’de teraslama yapılarak tepenin etrafına örülmüş Hellenistik Dönem duvar kalıntıları bulunmaktadır. Beriki Tepe, kentin akropolüdür ve burada beş adet Antik Yunan duvar temeli bulunmaktadır. Tepenin doğu tarafında Bizans Dönemi’ne ait sur kalıntıları vardır. Tepenin batı yamacındaki çukur ise önceleri burada bulunan bir tiyatro yapısına işaret etmektedir. Beriki Tepe’nin kuzeydoğusunda bulunan İntaşı adındaki kayalıklara oyulmuş mezar odaları bulunmaktadır. Herodotos, Myrina antik kentinin 12 Aiol kentinden biri olduğunu aktarmıştır. Yaşlı Plinius Myrina ve Gryneion arası mesafenin 40 stadium olduğunu belirtmiştir. Ksenophon, Pers istilasından sonra, Thibron’a bağlılık yemini eden Eretrialı Gongylos’un Myrina ve Gryneion’un hükümdarı olduğunu aktarmıştır. Tacitus, bir deprem sonucunda Anadolu’da bulunan 12 kent in hasar gördüğünü, sonrasında Myrina antik kentinin vergiden muaf tutulduğunu belirtmiştir.

Modern araştırmacılarından Umar, Myrina’nın bazı yazıtlarda *Mourina* olarak anıldığını söylemiştir. Ayrıca Myrina adının Luwi dilinden geldiğini belirterek kentin ilk adının *Mura-wana* olduğunu düşünmektedir. Sayce, Beriki Tepe’de, metal alet izi bulunmayan büyük boyutlu duvarların prehistorik karakterde olduğuna dayanarak buranın başlarda prehistorik bir yerleşim olduğu,

hatta kentin Hitit Dönemi'nde kurulduğu görüşündedir. Vanschoonwinkel, İ.S. 260 – 340 yılları arasında yaşayan Romalı tarihçi Caesarea'lı Eusebius'un *Chronici Canones* adlı eserindeki tablodan yola çıkarak Myrina'nın İ.Ö. 1036'da kurulduğunu öne sürmüştür. Baltazzi Hydra Burnu'nun iki kilometre güneyinde bulunduğu İ.Ö. 3. yüzyıl yazıtına dayanarak, Pergamon Krallığı'nın sınırlarının bu yüzyılda Myrina ve Gryneion antik kentlerini kapsadığına değinmiştir. Smith, Myrina'nın kuvvetle tahkim edilmiş bir kent olduğunu, Roma İmparatorluk Dönemi'nde kentin adının Sebastopolis olarak anılan özgür bir kent olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Tiberius ve Traian Dönemi'nde depremle yıkılan kentin tekrar ayağa kaldırıldığına değinmiştir. Bean, Hristiyanlık sonrası kentin önemini yitirdiğinden bahsetmiştir. Stark, Myrina antik kentini ziyareti sırasında gördüğü çanak-çömlek, sütun parçaları, moloz duvar kalıntısı, su altında kalmış iskele ve dalgakıran kalıntılarının olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca köylülerin antik kentteki taşları devşirme kullanım için taşıdıklarına da şahit olmuştur.

Myrina Nekropolü, kentin kuzeydoğusunda düzlük ve eğimli alanlar üzerindedir. Nekropolde, E. Pottier ve S. Reinach tarafından 5000 civarında mezarın kazısı yapılmıştır. Genel olarak bu mezarlar, tüf taşından tabana açılan dikdörtgen biçimindeki basit bir çukurdan oluşmakta ve tek gömü içermektedir. Bazen iki ya da üç mezar çukurunun birbirinin üzerine rastladıkları görülmektedir. Mezarların yönleri konusunda bir kural bulunmamaktadır. Bazı mezarlar yuvarlak formdadır. Kremasyon yapılmış kül ve kemiklerin konulduğu çömlek mezarlar da bulunmaktadır. Nekropol, İ.Ö. 2. ve İ.S. 1. yüzyıllara tarihlenmektedir. Sikkeler, yemek ve içki ile ilgili kaplar, gündelik yaşamda kullanılan eşyalar, kandiller, aynalar, iğneler, koku kapları ve kentin ünlü pişmiş toprak figürinleri ölü hediyeleri arasındadır. Kıymetli takılara ise daha az rastlanmıştır. Kazılar sırasında ele geçen Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen 1000 civarında pişmiş toprak figürin arasında erkeklere, kadınlara, çocuklara, tanrılara ve hayvanlara rastlanır. İ.Ö. 3. yüzyıldan sonraki mezar buluntuları arasında Eros ve Aphrodite figürinleri son derece yaygındır. Myrina, Hellenistik Dönem'de kaliteli pişmiş toprak figürinleri ile ünlü bir merkezdir. Kıta Yunanistan'daki Boeotia Bölgesi'nin Tanagra figürinleriyle benzer işçiliktedir. Bergama Arkeoloji Müzesi tarafından 1970'li yıllarda burada bir kurtarma kazısı yapılmış ve daha önceki kazılarda olduğu gibi pişmiş toprak figürinler en önemli buluntuları oluşturmuştur.

2015 yılında, Yrd. Doç. Dr. Murat Çekilmez başkanlığındaki yüzey araştırmalarında, Öteki Tepe'nin kuzey yamacında, deniz seviyesinden 1-8 m arası

yüksekliğindeki 1 nolu terasta yüzey araştırmaları yapılmıştır. Yer yer sürülen teras yüzeyinde çeşitli kap formlarına ait seramik parçalarına rastlanmıştır. Bunlar arasında kapalı kap gövde parçaları, çatı kiremidi parçaları, sigilata kap parçaları, siyah firnisli lekane ve krater benzeri kap parçalarına rastlanmıştır. Öteki Tepenin kuzey yamacındaki 2 nolu terasta yapılan araştırmalarda 15 m yüksekliğindeki sürülmüş teras yüzeyinde çeşitli kap formlarına ait seramik parçalarına rastlanmıştır. Bunlar arasında kapalı kap gövde parçaları, çatı kiremidi parçaları, sigillata kap parçaları, amphoralara ait ağız, kulp ve kaide parçaları, siyah firnisli lekane ve krater benzeri kap parçalarına rastlanmıştır. Öteki Tepe'nin denize yakın olan yamaçlarında bir kaçak kazı çukuruna rastlanmıştır. Birinci kaçak kazı çukuru ile Bizans Dönemi'ne ait sur duvarının tahrip edildiği, 1-3 m arasında terasın kazıldığı görülmüştür. Birinci kaçak kazı çukurunun hemen doğusunda ikinci bir kaçak kazı çukurunun olduğu görülmüştür. Öteki Tepe'nin kuzey yamaçlarında, denize yaklaşık 10 m yükseklikte kaçak kazılar sonucu açılan bir sur duvarı tespit edilmiştir. Söz konusu sur duvarı dikdörtgen olup 34 cm yüksekliğinde, 63 cm genişliğinde ve 30 cm kalınlığında blok taşlardan atkı tekniği ile bir sıra yatay bir sıra dikey olacak şekilde inşa edilmiştir. Duvarın korunan yüksekliği: 133 cm, korunan genişliği: 80 cm'dir. Kalabasar Tepe'nin kuzey, güney ve batı yamaçlarında bulunan terasların yüzeyindeki kültür varlıkları fotoğraflanarak belgelenmiş ve bu alandaki yüzey araştırması tamamlanmıştır. İlerleyen araştırmalar sırasında bulunan çeşitli formlardaki seramik parçaları formlarına göre gruplanarak fotoğraflanmış, profil veren etütlük nitelikteki kap parçalarının çizimleri yapılmıştır. Kapalı kap gövde parçaları, çatı kiremidi parçaları, sigilata kap parçaları, amphoralara ait ağız, kulp ve kaide parçaları, siyah firnisli lekane ve krater benzeri kap parçalarına rastlanmıştır.

2015 yılında, Yrd. Doç. Dr. Murat Çekilmez başkanlığındaki yüzey araştırmalarında, Öteki Tepe ile Beriki Tepe arasında, denize yakın olan vadi içerisinde, 3 nolu kaçak kazı çukuru tespit edilmiştir. Kentin agorasına ait mimari blokların yerlerinden çıkartılarak söküldüğu ve çukurun etrafına yayıldığı görülmüştür. 3,70 m uzunluğunda, 3,10 m derinliğinde ve 1,70 m genişliğindeki kaçak kazı çukurunun içerisinde ve etrafında toprak ve blok taşların olduğu görülmektedir. Vadide, agora alanında 4 nolu kaçak kazı çukuru tespit edilmiştir. Mimari blokların yerlerinden çıkartılarak söküldüğu ve çukurun etrafına yayıldığı görülmüştür. 2,90 m uzunluğunda, 3 m derinliğinde ve 2,60 m genişliğindeki kaçak kazı çukurunun içerisinde ve etrafında toprak ve blok taşların olduğu

görülmektedir. Tespit edilen kaçak kazı çukurunun önünde, 80 x 60 cm ölçülerinde kentin agorasına ait mimari yapılarda kullanılmış olması muhtemel mermer bir tavana kaset bloğu tespit edilmiştir. 4 nolu kaçak kazı çukurunun yanında 4,50 m uzunluğunda, 3,20 m genişliğinde, 1,40 m derinliğinde 5 nolu kaçak kazı çukuru tespit edilmiştir. Kaçak kazı çukurunun etrafında moloz taş, blok parçaları ve atık toprağın olduğu görülmüştür. Diğer kaçak kazı çukurlarıyla aynı alanda 4,10 m genişliğinde, 3,50 m uzunluğunda ve 1,30 m derinliğinde 6 nolu kaçak kazı çukuru tespit edilmiştir. Kaçak kazı çukurunun etrafında moloz taş, blok parçaları ve atık toprağın olduğu görülmüştür. Agora alanında yapılan araştırmalar sırasında yaklaşık 3 m uzunluğunda, 55 cm yüksekliğinde ve 55 cm kalınlığında yoğun kireç harçlı bir duvar parçası saptanmıştır. Bu duvar parçası farklı cinsteki moloz taşlardan harç kullanılarak yapılmıştır. Kuzey-güney doğrultusundaki duvar parçası, Öteki Tepe ile Beriki Tepe arasında devam eden Bizans Dönemi'ne ait sur duvarlarına ait olmalıdır. Aynı alandaki araştırmalar sırasında, Öteki Tepe ve Beriki Tepe arasındaki denize yakın olan vadi içerisinde, Apar Tepe'nin kuzeybatısında dikdörtgen planlı bir yapı tespit edilmiştir. Yaklaşık 1 m kalınlığında duvarları korunan yapı, 15,10 x 12,80 m ölçülerindedir. Doğu-batı doğrultusunda uzanan yapı, farklı boylardaki moloz taş ve tuğla kullanılarak, yoğun kireç harçla örülmüştür. Yapının içerisinde 2,50 m yüksekliğinde ve yer yer 1 m uzunluğunda tonoz parçalarının olduğu görülmüştür. Apar (Beriki) Tepe'nin batısındaki modern yol kenarında, yaklaşık 3,46 m genişliğinde, 3,5 m yüksekliğinde ve 60 cm genişliğinde bir duvar tespit edilmiştir. Farklı boyutlardaki moloz taş, tuğla ve devşirme bloklar kullanılarak yoğun kireç harçla inşa edilmiş duvar kuzey-güney doğrultuludur.

Beriki Tepe'nin güneybatısında, doğu-batı yönünde uzanan Myrina tiyatrosu, sırtını doğusundaki yamaca yaslamıştır. Batıya ve denize bakan tiyatronun yaklaşık 43 m yüksekliğinde olduğu ve 20-42 m kotları arasında yer aldığı tespit edilmiştir. Tiyatronun 85 x 75 m ölçüsünde ve 75 m çapındaki bir alan üzerinde kurulu olduğu anlaşılmaktadır. Günümüzde yoğun moloz taş, toprak ve otlar altında kalan kalıntılar seçilememektedir. Ancak tiyatronun üst kısımlarında ana kayanın oturma basamakları şeklinde işlendiği görülmüştür. Sahne binası, oturma sıraları ve diğer mimari elemanlar tamamen toprak altındadır. Bu nedenle tarihlere yardımcı olabilecek nitelikte yüzeyde tiyatro ile ilgili herhangi bir mimari elemana rastlanmamıştır. Yaklaşık yarım daire planlı olan tiyatronun çok büyük olmadığı görülmektedir. Yapılan araştırmalarda, Myrina tiyatrosunun

Hippodomik planla bağlantılı olarak kent merkezinde yer aldığı ve agora gibi diğer kamu yapılarıyla yan yana olduğu tespit edilmiştir. Özellikle tiyatronun önünden geçen kuzey güney doğrultulu mermer caddenin agoraya ulaştıktan sonra limana kadar devam ettiği saptanmıştır. Bu yönüyle Myrina tiyatrosu yarım daire planlı formuyla Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi özellikleri sergilemektedir.

Antik kentin çevresine göre en yüksek konumda olan Andız Tepe’de kolay işlenebilen tuf ana kayanın yoğunlukta olması ve çevredeki tepelere göre hâkim olan konumu nedeniyle çok sayıda mezar yapıldığı tespit edilmiştir. Kuzey güney doğrultusunda uzanan oda mezarın daha önceki yıllarda kaçak kazılarla açıldığı ve buradan çıkan toprağın mezarın içine ve etrafına atıldığı görülmüştür. Dromoslu ve tek odalı olan mezarın içerisinde tuf ana kaya oyularak duvarların farklı alanlarına açılmış değişik boyutlarda 10 adet sekiye rastlanmıştır. Kaçak kazılarda tahrip edilen mezar odasının taban kısmı ise çıkan toprağın odanın içerisine atılması nedeniyle belirlenememiştir. Genellikle birden fazla kişi için yapılan Andız Tepe’deki oda mezarların dromosu, genellikle deniz yönüne-güneye bakmaktadır. 5,10 x 2,55 m ölçülerindeki odanın tavan yüksekliği 1,83–1,91 m arasında değişmektedir. Dromos ise 2,05 x 1,05 m boyutlarında olup 1,95 m yüksekliğindedir. Aynı oda mezarın çevresinde 5 adet envanterlik nitelikte bronz sikke bulunmuştur. Bulunan sikkelerden dördü Klasik Dönem’e, bir tanesi ise Hellenistik Dönem’e tarihlenmektedir. Sikkelerin Pitane, Gambrión, Kyme ve Lebedos kenti basımı oldukları tespit edilmiştir.

Kentin nekropol alanında devam eden araştırmalar sırasında, Kızılyar mevkiinde, kaçak kazılar sonucunda açılan bir mezara rastlanmıştır. Bu mezar, dörtgen formlu, düzensiz büyük bloklar yan yana getirilerek ve bir kısmı ana kayaya oyularak işlenmiştir. Mezarın daha önceki yıllarda kaçak kazılar yapılarak kazıldığı ve daha sonra mezarın içinden çıkan toprak ve taş parçalarının mezarın etrafında düzensiz olarak atıldığı görülmüştür. Mezar, doğu-batı yönünde uzanmaktadır.

Çaltılıdere Mahallesi’nde tespit edilen mimari parçaların Myrina antik kentinden getirilerek burada devşirme olarak kullanıldıkları saptanmıştır. 2015 yılı yüzey araştırmaları kapsamında saptanan 22 adet parçanın devşirme malzeme olarak Çaltılıdere Mahallesi’ne getirildiği anlaşılmıştır. Yapılan incelemede saptanan eserlerin Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi özellikleri gösterdikleri anlaşılmıştır. Ayrıca Çaltılıdere Mahallesi, Ebru Sitesi’nde bulunan

31 adet eser de genel olarak Hellenistik ve Roma Dönemi eserleridir. Myrina antik kenti ve nekropol alanından buraya devşirme malzeme olarak taşınmıştır.

Çalışmalarımız kapsamında değerlendirdiğimiz iki antik kentten diğeri olan Gryneion, İzmir ili, Aliğa ilçesi, Yeni Şakran Köyü'nün 1 km güneyinde, Temaşalık Burnu üzerinde yer almaktadır. Herodotos'a göre 12 Aiol kentinden birisidir. Aiol Birliği Gryneion Apollon Tapınağı merkezinde kurulmuştur. Önceleri ada olan antik kentin, yapay bir kıstakla anakaraya birleştirilerek yarımada haline geldiği Yaşlı Plinius tarafından aktarılmıştır. Bean antik kentin esas yerleşiminin anakarada olabileceğini, Temaşalık burnunun ise yalnızca Apollon Kutsal Alanı olduğunu düşünmektedir. Ayrıca kentin İ.Ö. 5. yüzyılda Atina Deniz Birliği'ne üye olduğundan ve birliğe altıda bir talent vergi öderken daha sonraları bu verginin üçte bir talente yükseldiğinden bahsetmiştir. Antik yazar Cornelius Nepos, İ.Ö. 405 – 335 yılları arasında Pers egemenliği altına girmiş Gryneion'un, Pers satrabı II. Pharnabazos'a elli talent gibi oldukça yüksek bir vergi verdiği bilgisini aktarmış olsa da muhtemelen böyle ağır bir vergi hatalı bir bilgi olmalıdır. Antik yazar Diodorus, İ.Ö. 335'de Büyük İskender'in generallerinden Parmenion, Gryneion'u zor kullanarak ele geçirip yerlileri köle olarak sattığını aktarmıştır.

Gryneion antik kentinin en önemli ve henüz tam olarak nasıl bir mimariye sahip olduğu net olarak tespit edilememiş yapısı Apollon Tapınağı'dır. Texier, Gryneion antik kentini ziyaret ettiği sırada ağaçlar ve çalılıkla kaplı bir yer olduğunu, Bizans Dönemi sur kalıntılarını gördüğünü aktarmıştır. Buranın ilerisinde ise tapınağa ait olabilecek nitelikte beyaz mermerden, yivli Dor düzeninde bir sütun ve bu sütunun yakınlarında aynı malzeme ile işçiliğe sahip birkaç sütun tamburu daha bulunduğundan bahsetmiştir. Ayrıca daha önceleri Gryneion Apollon Tapınağı'nın bulunduğu alanda, üzerinde "Attalos'un oğlu Philetairos'tan kâhin Apollon'a" yazılı bir kapı görüldüğüne değinen Texier, en azından tapınağın İ.Ö. 3. yüzyıla ait bir parçasının 18. yüzyıla kadar yüzeyde görülebildiği bilgisini aktarmıştır. Stark Tapınağın deniz kenarında kurulduğunu, tapınaktan geriye dörtgen temenos ve temel bloklarının kaldığını belirtmiştir. Ayrıca üzerinde iki adet Eski Yunanca harf olan bir parça beyaz mermer ve birkaç sütun parçası gördüğünü de aktarmaktadır.

Antik yazarlar yaşadıkları tarih sırasıyla incelendiğinde tapınakla ilgili veriler şöyledir: İ.Ö. 64.–İ.S. 24 yılları arasında yaşamış olan Strabon'un

aktardığına göre buradaki Apollon Tapınağı beyaz mermerden yapılmış, görkemli bir tapınaktır. İ.S. 24-79 tarihleri arasında yaşamış olan Yaşlı Plinius'un aktardığına göre ise kentten geriye bir tek limanı kalmıştır. İ.S. 110-180 yılları arasında yaşamış olan Pausanias, Gryneion Apollon Kutsal Alanı'ndaki korunun tanrının en güzel korusu olduğundan bahsetmiştir ve tapınakla ilgili olarak da tanrıya adak olarak tapınağa bırakılan keten zırhlar olduğundan söz etmiştir.

Myrina ve Gryneion antik kentleri hem antik kaynaklar hem de modern araştırmacılar tarafından çoğunlukla adları beraber anılan iki Aiol kentidir. İki komşu kentin beraber anılmaları tesadüf değildir. Gryneion antik kentinin zamanla Myrina antik kentine bağlı küçük bir yerleşim haline gelmesi bunun en önemli nedenidir. Strabon da Gryneion'u küçük bir kent olarak nitelendirmiştir. Myrina sikkelerinde Gryneion Apollon Kutsal Alanı ile alakalı tasvirlerde de iki kentin birbiriyle ilişkili olduklarını görmek mümkündür. İ.Ö. 2. yüzyıl ile İ.S. 3. yüzyıl arasında basılan Myrina sikkeleri üzerinde "Apollon Gryneus" kültünü hem tapınak hem de kült heykeli tasviri olarak görmekteyiz. Kült heykeli tasvirleri hem Hellenistik hem de Roma İmparatorluk Dönemi sikkelerinde aynı betimlemeyle görülürken, Gryneion Apollon Tapınağı tasvirleri yalnızca Roma İmparatorluk Dönemi sikkelerinde görülmektedir. Sikkeler üzerindeki tanrının kült heykeli Hellenistik Dönem modasını yansıtan özellikler gösterirken, tapınağın Ion, Korinth ve Dor karışık mimari düzenli yapısı dikkat çekmektedir. Bu da sikkeler üzerinde gördüğümüz kült heykelin en azından Hellenistik Dönem heykeli olabileceğini, tapınağın ise Roma İmparatorluk Dönemi'nde yeniden yapılmış halinin olabileceğini düşündürmektedir. Tapınak hexastyle düzende, yüksek krepise sahip, Ion sütun kaideleri, Korinth sütun başlıkları ve triglyphli Dor düzenindeki arşitravıyla karşımıza çıkmaktadır.

Tapınak hakkındaki bilinenler ne yazık ki sikkeler üzerindeki tasvirler ve antik yazarlar ile modern yazarlardan elde edilen kısa bilgilerle sınırlıdır. Gryneion Apollon Kutsal Alanı'nda, Strabon'un bahsettiği beyaz mermerden yapılmış görkemli tapınaktan geriye kalanlar tahrip edilmiştir. Texier ve Ragone tapınak alanının kazılarak, tapınağa ait mimari elemanların Yunan Ortodoks kilisesi yapımı için Menemen'e taşındığını belirtmiştir. Ragone buna ek olarak, Gryneion Apollon Tapınağı malzemelerinin devşirme kullanımıyla yapılan kilisenin de yıkıldığından bahsederek tapınağın mimari parçalarının Menemen'deki başka modern yapılarda aranması gerektiğini aktarmıştır.

Gryneion'da, 1883 yılında, Fransızlar birkaç gün süren kazı çalışması yapmış ve bunun sonucunda küçük seramik parçaları ile birlikte bronz bir parça bulunmuştur. 1957 yılında yapılan yol çalışmaları sırasında, birçok mezar tahrip edilerek, Gryneion Nekropolü ortaya çıkarılmıştır. İ.Ö. 6. yüzyıla tarihlenen yerli üretim Oryantalizan seramikler, kırmızı figür tekniğindeki seramikler ve Attika kylikleri bu mezarlardaki en önemli buluntulardır. Karayolu yapımı sırasında ortaya çıkan mezar buluntularının yanı sıra büyük boyutlu bir mozaik de bulunmuş ve daha sonra korunması amacıyla üzeri kapatılmıştır. Bergama Müzesi tarafından 1973-1975 yılları arasında bir kurtarma kazısı yapılmıştır. Kazılarda ortaya çıkan İ.Ö. 7. yüzyıl – İ.Ö. 6. yüzyıl Attika seramikleri en önemli buluntulardır. Doğu etkileriyle yerli gelenekte üretilmiş çömlekler, Attika üretimi kylikler ve siyah figür tekniğinde üretilmiş seramikler önemli bir yere sahiptir. Oryantalizan Dönem seramiklerinin üretim merkezlerini göstermesi, seramiklerin kronolojisini ve bölgesel özelliklerini belirlemesi açısından oldukça önemlidir.

Catania Üniversitesi'nin 1982 yılında, Sebastiana Lagona başkanlığında yaptığı topografik incelemelerde, Temaşalık Burnu'nun kuzeybatı ucunda iskele izleri tespit edilmiştir. Ayrıca incelemelerde, klasik dönem seramik parçalarının, yarımadanın yüzeyine yayıldığı görülmüştür. 1983-1984 yılları arasında, 9 Eylül Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nden bir araştırma ekibi Recep Meriç başkanlığında Gryneion'da keşif yapmıştır. Keşif sırasında, kıta tarafını kapatmadan yarımadanın deniz sınırını yakından takip eden eski sur duvarının güzergahı tespit edilmiştir. Ayrıca yüzeyde, İ.Ö. 2. binyıldan Bizans Dönemi'ne kadar tarihlenen seramik parçaları bulunmuştur. İ.Ö. 2. binyıl seramikleri Anadolu üretimi çömleklerdir. Çoğunlukla Klasik Dönem, Roma İmparatorluk Dönemi ve Bizans Dönemi seramikleri bulunmuştur. Klasik Dönem buluntularında ise özellikle İ.Ö. 5. ve 4. Yüzyıl siyah boyalı seramikler görülmektedir. 1992 yılında yarımada yüzey araştırmaları yapılmıştır. Bu kapsamda alanın güney ve batı tarafında İ.Ö. 2. binyıl ve İ.Ö. 6.-5. yüzyıla tarihlenen etütlük nitelikteki seramikler ele geçmiştir. Alanın doğu tarafında Geometrik, Arkaik ve Klasik Dönem seramik parçaları ve çok iyi kalite ve işçilikte mermer mimari parçalar bulunmuştur. Kuzey tarafında ise İ.Ö. 6-5. yüzyıla tarihlenen, siyah figür ve kırmızı figür tekniğinde Attika seramik parçaları ele geçmiştir. 1992 yılında yarımada yüzey araştırmaları yapılmıştır. Bu kapsamda alanın güney ve batı tarafında İ.Ö. 2. binyıl ve İ.Ö. 6.-5. yüzyıla tarihlenen etütlük nitelikteki seramikler ele geçmiştir. Alanın doğu tarafında Geometrik, Arkaik ve Klasik Dönem seramik parçaları ve çok iyi kalite ve işçilikte

mermer mimari parçalar bulunmuştur. Kuzey tarafında ise İ.Ö. 6-5. yüzyıla tarihlenen, siyah figür ve kırmızı figür tekniğinde Attika seramik parçaları ele geçmiştir. Yüzey araştırmalarından sonra 1992 yılında, İzmir Arkeoloji Müzesi tarafından, yarımada ve nekropol alanı olmak üzere iki alanda kurtarma kazısı yapılmıştır. Bu kazılarda da genel olarak İ.Ö. 4. yüzyıl seramikleri ve Attika siyah figür seramiklerine rastlanmıştır. Ayrıca mono blok kireçtaşı lahit mezarlar, plaka kireçtaşı bloklarla oluşturulan sanduka mezarlar, kremasyon kapları, amphora mezarlar, inhumasyon mezarlar ve urne mezarlar açığa çıkarılan mezar tipleridir. Burada yapılan son kazılar 1999 yılında İzmir Arkeoloji Müzesi tarafından yapılmış olup hakkında herhangi bir yayın bulunmamaktadır.

2015 yılında, Yrd. Doç. Dr. Murat Çekilmez başkanlığındaki yüzey araştırmalarında, olasılıkla Apollon Tapınağı'na ait sütunların tamburlarına rastlanmıştır. Yaklaşık 200 x 200 m boyutlarındaki Bizans Dönemi yapısının üzerinde dağınık şekilde duran tamburlar fotoğraflanıp ölçülerek envantere eklenmiştir. Antik kentin limanı, sur duvarları ve antik kaynaklarda bahsedilen Apollon Tapınağı'nın mimari elemanları saptanmaya çalışılmıştır. Araştırmalar sırasında denizin içerisinde sütun tamburlarına rastlanmıştır. Karadan denize doğru uzanan, kuzey-güney doğrultusunda, 11,70 m uzunluğunda, 70 cm genişliğinde sur duvarı parçası tespit edilmiştir. Aynı alanda denize kuzey güney doğrultusunda uzanan sur duvarlarının bir kısmı tespit edilmiştir. 6,40 m uzunluğunda ve 1 m yüksekliğinde korunan sur duvarları yaklaşık 65 cm genişliğindedir. Gryneion antik kentinin kuzeybatı ucunda, sur duvarına ait bir kule tespit edilmiştir. 9 x 5,50 m uzunluğunda korunan kulenin bir bölümü denizin içinde kalmıştır.

Geç Arkaik Dönem'den itibaren kıstağın kenet kuşağında ortaya çıkarak, doğu ve güneydoğu yönünde ada ve anakaraya yayılan nekropol alanının en büyük gelişimi Klasik ve Hellenistik Dönem'de olmuştur. Nekropol alanında sürdürülen çalışmalar sırasında farklı dönemlere ait kulp, kaide, ağız parçalarından oluşan seramikler, 1 adet boyalı çatı kiremidi parçası, 2 adet cam parçası ve 1 adet kalıba yapışık kâse parçası bulunmuştur. Gryneion antik kentinin deniz kenarına yakın olan, İzmir Çanakkale karayoluna yaklaşık 50 m mesafede, İsmail Hakkı Uçar adlı vatandaşın tarlası içerisinde bulunan nekropol alanında çalışmalara devam edilmiştir. 3 Parsel numaralı tarlanın yaklaşık 5 dönümden oluştuğu görülmüştür. Bu parsel üzerinde 1992 yılında İzmir Müzesi tarafından kazı çalışmaları yürütülmüştür. Eski kazı alanı sazlıklar içerisinde kalmış olup yaklaşık 2 m derinliğindedir. Bu alanda yapılan gözlemlerde yaklaşık 10 x 10 m boyutlarındaki

eski sondaj alanı içerisinde sağlam durumda 2 adet lahit bulunmuştur. Semerdam çatılı lahit kapağı parçası İsmail Hakkı Uçar adlı vatandaşın tarlasının son buluntusudur. Kapak kırık olsa da semerdam yapısı belirgindir. Kireçtaşından yapılmış olup, üzerinde herhangi bir bezeme ya da kabartma bulunmamaktadır. 1992 yılında yapılan açmada, 80 cm derinlikten çıkan, semerdam kapağı zarar görmüş mezardan bahsedilmektedir. Bu kazılarda mezar insitu durumda bulunmuş ve konteksti ile birlikte ele geçmiştir.

2015 Yılı Myrina ve Gryneion Yüzey Araştırması Arkeolojik Envanterinin Değerlendirilmesi konulu bu çalışmada, antik kentlere ait tespit edilen arkeolojik buluntular değerlendirilerek tipolojik, kronolojik ve materyal olarak incelemeleri yapılmıştır. Yapılan incelemeler sonrasında bir katalog oluşturularak, arkeolojik envanterler değerlendirilmiştir. Antik kentlerin tarihini incelemek için, antik kaynaklar ışığında kentlerin tarihsel gelişimi ve önceki araştırmalarda ortaya konan buluntularla araştırmacıların incelemeleri hakkında bilgiler verilmiştir. Tez çalışmasında toplam 77 adet arkeolojik buluntu kategorize edilmiş ve değerlendirilmiştir.

2015 yılı yüzey araştırmaları kapsamında hazırlanmış envantere, eserlerin çoğunluğunu oluşturan grup Myrina antik kentine ait buluntulardır. Myrina antik kentine ait toplam 56 adet eser ve 7 adet mezar bulunmaktadır. Buluntular Klasik Dönem, Hellenistik Dönem, Roma İmparatorluk Dönemi ve Bizans Dönemi eserleridir. Katalogdaki Myrina antik kentine ait eserlerin çoğunluğu, antik kentten taşınarak çevredeki modern yerleşimlerde devşirme olarak kullanılan malzemelerdir. Çaltılıdere Mahallesi ve Karşiyaka Mahallesi Ebru Sitesi'ne görülen bu buluntular toplam 53 adet eserden oluşmaktadır. Taşınan 53 adet eserin 45 adeti sütun parçası, 3 adeti diğer mimari parçalar, 3 adeti lahit, 1 adeti lahit kapağı ve 1 adeti de ostotheke kapağıdır. Katalogda, antik kentte bulunan, modern yerleşimlere taşınmamış 3 parçadan 1 tanesi nekropol alanında bulunan figürin parçası, 1 tanesi Öteki Tepe'de bulunan sütun gövde parçası ve 1 tanesi de Öteki Tepe ile Beriki Tepe arasındaki deniz kenarında bulunan sütun gövde parçasıdır. Eserler genel olarak taşra üslubunda işlenmiş ve çoğunlukla tahrip edilmiştir. Antik kentten taşınarak modern yerleşimlere getirilen eserler çoğunlukla evlerin bahçeleri ve sokaklarda işlevsiz bir şekilde durmaktadır.

Katalogdaki 77 adet arkeolojik buluntudan 14 tanesi Gryneion antik kentine ait eserdir. Sütun parçaları Klasik Dönem, geri kalan eserler Arkaik

Dönem buluntularıdır. Katalogda 9 adet sütun parçası, 2 lahit, 1 lahit teknesi parçası, 2 lahit kapağı parçası Gryneion antik kentinin eserlerini oluşturmaktadır. Bu eserlerden lahit ve lahit kapağı parçalarını oluşturan 5 adet eser Gryneion Nekropol alanında tespit edilmiştir. Geri kalan 9 adet sütun parçası ise Gryneion antik kentinde bulunmuştur. Sütun parçaları muhtemelen Gryneion Apollon Tapınağı'na ait parçalar olmalıdır. Lahit ve lahit parçaları ise düz işlenmiş, kaba işçiliktir. Buluntular, Myrina buluntularının aksine, alanının dışına çıkmamıştır.

Myrina ve Gryneion antik kentlerinin 2015 yılı yüzey araştırması envanterlerini incelediğimiz bu çalışmada, Myrina ve Gryneion antik kentlerinin tarihsel gelişimi antik yazarlar ve modern araştırmacılar yardımıyla ele alınmıştır. Antik kentlerde daha önce yapılmış araştırma ve kazılara değinilmiş, yapılan incelemeler aktarılmış, kaçak kazılar sonucu oluşan tahribatlar belirtilmiş, ve 2015 yılı yüzey araştırmamızdaki veriler sunulmuştur. Envanterlerin katalog incelemeleri yapılarak, malzemeler tarihlendirilmiş ve fotoğrafları verilmiştir. İleride yapılabilecek herhangi bir kazı ya da araştırmaya yardımcı nitelikte olan bu çalışmada, antik kentlere ait olan eserlerin bulunduğu yerler, devşirme kullanımları, buluntu tipleri ve durumları ortaya konulmuştur. Şimdiye kadar eksikliği hissedilen ve çeşitli tahribatlara uğrayan Myrina ve Gryneion antik kentlerinde yapılacak sistemli bir kazı çalışması, bu kentler hakkındaki nitelikli verilerin gün ışığına çıkmasını sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z. (1997). Impost Sütun Başlığı. *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, 2, 818.
- Akkurnaz, S. (2007). *Anadolu'daki Dor Düzenli Tapınaklar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akurgal, E. (1962). The Early Period and the Golden Age of Ionia. *American Journal of Archaeology*, 66, 369-379.
- Akurgal, E. (2003). *Anadolu Uygarlıkları*. İstanbul: Net Turistik Yayınlar.
- Akyüz, E. (1993). Ege'de Tiyatro. *Ege Mimarlık*, 4, 26-32.
- Anadol, Ş. (1997). Agora. *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, 1, 28-29.
- Baltazzi G. (2013). I primi scavi di Myrina e Kyme e l'attività di Demostene Baltazzi. *Bollettino dell'associazione Iasos di Caria*, 19, 35-38.
- Baltazzi, D. (1881). Borne des Pergaméniens. *Bulletin de Correspondance Hellénique*, 5, 283-284.
- Başak, D. (1997). Tiyatro. *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, 3, 1780-1796.
- Bean, G. E. (1997). *Eski Çağda Ege Bölgesi* (Çev. İ. Delemen). İstanbul: Arion Yayınevi.
- Chitham, R. (2005). *The Classical Orders of Architecture*. Oxford: Elsevier.
- Conti, F. (1982). *Eski Yunan Sanatını Tanıyalım*. (Çev. S. Turunç). İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitapevleri
- Coşkun, A. (2011). *Anadolu'daki Attik İon Kaidesinin Gelişimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çekilmez, M. (2016, Ekim). *2015-2016 Yılları Yüzey Araştırmaları Işığında Myrina Nekropolü*. Dumlupınar Üniversitesi, Bildiri Özetleri Kitapçığı, V. Arkeoloji Sempozyumu, Kütahya, 28.
- Durugönül, S. (2006). Adana, Tarsus, Mersin ve Silifke Müzelerinde Bulunan Klasik, Hellenistik ve Roma Dönemi Pişmiş Toprak Heykelcikler. 23. *Araştırma Sonuçları toplantısı*, 1, 25-33.
- Ersoy, A. (1995). Agoralar ve Bir Ticaret Yapısı Örneği: Agora Stoaları. *Ege Mimarlık*, 1, 50-52.

- Evans, R. (2012). *A History of Pergamum: Beyond Hellenistic Kingship*. London: Bloomsbury.
- Freely, J. (2004). *Western Shores of Turkey: Discovering the Aegean and Mediterranean Coasts*. London: I. B. Tauris.
- Herodotos (1983). *Herodot Tarihi*. (Çev. M. Ökmen, & A. Erhat). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kan, M. H. (2012). *Aigai Agora Binası*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keene, L. (1959). Recent Finds at Gryneion. *Türk Arkeoloji Dergisi*, 9(2), 55-59.
- Kimball, F. (1918). *A History of Architecture*. London: Harper & Brothers.
- Koch, G. (2001). *Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri* (Çev. Z. Z. İlkelen). İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Kökdemir, G. (2011). *Menderes Magnesiastı-Propylon*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lawrence, A. W. (1996). *Greek Architecture*. London: Yale University Press.
- Liddell, H. G. (1894). *A Greek-English Lexicon*. New York: Harper & Brothers.
- Livaniou, E. (2011). Stellar Symbols on Ancient Greek Coins. *Romanian Astronomical Journal*, 2(21), 1-12.
- Marquand, A. (1909). *Greek Architecture*. New York: The Macmillan Company.
- Mela, P. (1827). *De situ orbis: Libri III*. C. P. Fradin (Ed.), Paris: Brissot-Thivars.
- Mitchell, S. (1999). Archaeology in Asia Minor 1990-98. *Archaeological Reports*, 45, 125-192.
- Nepos, C. (1929). *On Great Generals. On Historians*, J. C. Rolfe (Ed.), Cambridge: Harvard University Press.
- Öncü, E. Ö. (2004). Erken İon Yapılarında Architrav ve Geisipodes. *Olba*, 10, 151-167.
- Özkan, T. (1993). 1992 Yılı Gryneion Kazısı Çalışmaları. *IV. Müze Kurtarma Kazıları Semineri*, 1-15.
- Öztürk, N. (2012). Myrina Gryneion 2011 Yüzey Araştırması. *30. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1, 151-160.

- Öztürk, N., Girgin, A., Güloğlu, G. & Leygara A. (2014). Myrina-Gryneion Antik Kentlerinin Yüzey Araştırmaları. *Anadolu Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı*, 531-546.
- Öztürk, N., Güloğlu, G. & Girgin, A. (2014). 2012 Yılı Myrina ve Gryneion Yüzey Araştırmaları. *31. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2, 190-201.
- Öztürk, N., Güloğlu, G. & Leygara, A. (2015) Myrina-Gryneion 2013 Yılı Yüzey Araştırması, *32. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1, 375-384.
- Özgül, A. (2010). Suriye'de Geç Antik Çağ yapıları kapı profil ve süslemeleri. *İTÜ Dergisi/a*, 5(2), 115-124.
- Paga, J. (2016). The Greek Theater. In M. M. Miles (Ed.), *A Companion to Greek Architecture*, (pp.360-373). Oxford: Wiley Blackwell.
- Pausanias (1918). *Description of Greece*. R. E. Wycherley (Ed.), Cambridge: Harvard University Press.
- Pliny the Elder (1855). *The Natural History*. J. Bostock & H. T. Riley (Ed.), London: George Bell & Sons.
- Pottier, E. (1886). *Les Terres Cuites de Myrina*. Paris: Musée du Louvre.
- Pottier, E., Reinach, S. & Veyries, A. (1887). *La Nécropole de Myrina*. Paris: École Française d'Athènes.
- Ragone, G. (1990). Il Tempio di Apollo Gryneios in Eolide. *Studi Ellenistici*, 3, 9-112.
- Ramsey, W. M. (1881). Contributions to the History of Southern Aeolis. *The Journal of Hellenic Studies*, 2, 271-308.
- Reinach, S. (1888). Inedited Terracottas from Myrina, in the Museum at Constantinople. *The American Journal of Archaeology and of the History of the Fine Arts*, 4(4), 413-420.
- Rose, C. B. (2008). Seperate Fact From Fiction in The Aiolian Migration. *Hesperia*, 77, 399-430.
- Sacks, D. (2005). *Encyclopedia of the Ancient Greek World*. New York: Facts On File.
- Sarioğlu, M. A. (2006). *Bergama Belleten 15*, Bergama: Bergama Kültür Ve Sanat Vakfi.

- Sayce, A. H. (1882). Explorations in Aeolis. *The Journal of Hellenic Studies*, 3, 218-227.
- Serin, U. (2014). Bizans Ankarası ve Kaybolan Bir Kültür Mirası: ‘St. Clement’ Kilisesi. *METU JFA*, 2, 65-92.
- Siculus, D. (1933). *Diodorus Of Sicily*. C. H. Oldfather (Ed.), Cambridge: Harvard University Press.
- Smith, W. (1860). *A New Classical Dictionary of Greek and Roman*. New York: Harper & Brothers Publishers.
- Stark, F. (1954). *Ionia: A Quest*. New York: Harcourt Brace & Company.
- Strabon (2000). *Geographika: Antik Anadolu Cografyası*. (ev. A. Pekman). İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Tacitus, C. (1891). *Annals of Tacitus*, H. Furneaux (Ed.), Gloucestershire: Clarendon Press.
- Texier, C. (1865). *The Principal Ruins of Asia Minor*. London: Day & Son.
- Tomlinson, R. A. (1992). *From Mycenae to Constantinople: The Evolution of the Ancient City*. London: Routledge.
- Tomlinson, R. A. (2003). *Yunan Mimarlığı* (ev. R. Akbulut). İstanbul: Homer Kitabevi.
- Tuna, N. (1974). İzmir evresindeki Arkeolojik Sitlerde Koruma ve Kullanma Sorunları. *Mimarlık*, 9-10, 14-18.
- Umar, B. (1993). *Türkiye’deki Tarihsel Adlar*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Vanschoonwinkel, J. (2006). Greek Migrations to Aegean Anatolia in The Early Dark Age. In G. R. Tsetschladze (Ed.), *Greek Colonisation: An Account of Greek Colonies and Other Settlements Overseas Volume 1* (pp. 115-141). Leiden: Leiden University Press.
- Vardar, S. ve Yavaşlı, D. D. (2016). Myrina Antik Kenti evresinde Paleocoğrafya Araştırmaları, *CB Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14-3, 163-182.
- Vergilius, M. P. (1996). *Virgil Aeneid*. R. D. Williams (Ed.), London: Bristol Classical Press.

- Wroth, W. W. (1892). *Catalogue of The Greek Coins of Mysia*. London: Trustees of the British Museum.
- Wroth, W. W. (1894). *Catalogue of The Greek Coins of Troas, Aeolis and Lesbos*. London: Trustees of the British Museum.
- Wycherley, R. E. (1942). The Ionian Agora. *The Journal of Hellenic Studies*, 62, 21-32.
- Wycherley, R. E. (1962). *How The Greeks Built Cities*. Toronto: Macmillian Education.
- Xenophon (1995). *Hellenika*, P. Krentz (Ed.), Liverpool: Liverpool University Press.
- Yener, B. (2015). Laodikeia'dan Traverten Bir Ion Başlığı. *Mustafa Büyükkolancı'ya Armağan*, 729-736.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Rıza Tahsin ŞAHİN
Doğum Yeri ve Tarihi : Seyhan 18.03.1988

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi :Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat
Fakültesi, Arkeoloji Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi :Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

Katıldığı Projeler : 2015 Yılı Myrina ve Gryneion Yüzey Araştırması

İLETİŞİM

E-posta Adresi : rizatahsinsahin@gmail.com
Tarih : 02.06.2017